

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΣΧΟΛΗ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΤΜΗΜΑ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ

ΔΙΔΡΥΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΓΡΑΦΗΣ

ΤΜΗΜΑ: ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΓΡΑΦΗ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

«Παιδική λογοτεχνία: Ανάλυση αφηγηματικού και θεατρικού λόγου

Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια: Ζαφειρούδη Θεοδώρα Α.Μ.7436

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια: Κωτσαλίδου Δόξα

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2023

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να ευχαριστήσω την επιβλέπουσα καθηγήτρια μου, κα Κωτσαλίδου Δόξα για την καθοδήγησή της και την άμεση επικοινωνία που είχα μαζί της. Επιπλέον, ευχαριστώ θερμά τον κο Κωτόπουλο Τριαντάφυλλο, διευθυντή του ΠΜΣ, και την κα Βακάλη Άννα που μου έδωσαν την ευκαιρία να συμμετέχω σ' αυτό το όμορφο ταξίδι δημιουργίας και γνώσης.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	3
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	4
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	5
Α΄ΜΕΡΟΣ- ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ.....	6
1) ΠΑΙΔΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ	6
1.1) ΤΙ ΕΙΝΑΙ Η ΠΑΙΔΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ.....	6
1.2) Η ΑΞΙΑ ΤΗΣ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ.....	10
1.3) ΤΑ ΕΙΔΗ ΤΗΣ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ.....	12
2) ΤΟ ΘΕΑΤΡΟ.....	14
2.1) Ο ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ.....	14
2.2) ΤΟ ΘΕΑΤΡΟ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ	16
2.3) ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΑΓΩΓΗ/ΘΕΑΤΡΟ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ.....	17
3) Η ΠΑΙΔΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΚΑΙ ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΤΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	22
4) ΘΕΑΤΡΙΚΟΣ ΚΑΙ ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ	25
4.1) ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΔΡΑΜΑΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ	25
4.2) ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ <i>Ο ΧΙΟΝΑΝΘΡΩΠΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ</i>	30
4.3) ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΘΕΑΤΡΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ <i>ΤΟ ΜΕΓΑΛΟ ΤΑΞΙΔΙ ΤΟΥ ΤΟΥΡΤΟΥΡΙ</i>	46
4.4) ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΜΕΤΑΞΥ ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΘΕΑΤΡΙΚΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ	63
Β΄ΜΕΡΟΣ- ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟ ΜΕΡΟΣ	100
5) ΑΠΟ ΤΟΝ ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΟ ΛΟΓΟ ΣΤΟΝ ΘΕΑΤΡΙΚΟ	100
5.1) ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΤΟΥ ΠΑΡΑΜΥΘΙΟΥ <i>ΤΟ ΑΗΛΟΝΙ ΜΕ ΤΙΣ ΔΥΟ ΠΑΤΡΙΔΕΣ ΣΕ ΘΕΑΤΡΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ</i>	100
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	110
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	111

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα διπλωματική εργασία έχει ως στόχο να συγκρίνει τα δύο είδη Λογοτεχνίας, τον αφηγηματικό λόγο με τον θεατρικό λόγο. Στα τρία πρώτα κεφάλαια αναδεικνύουμε τα οφέλη της παιδικής λογοτεχνίας στα παιδιά καθώς και του θεάτρου στον χώρο της εκπαίδευσης. Έπειτα, παρουσιάζουμε τις ομοιότητες και τις διαφορές μεταξύ αφηγηματικού και δραματικού κειμένου ως προς τη θεωρία αλλά και στην πράξη, αναλύοντας το αφηγηματικό κείμενο του Ευγένιου Τριβιζά *Ο χιονάνθρωπος και το κορίτσι* και την απόδοση του έργου από τον συγγραφέα σε θεατρικό κείμενο. Ακολουθεί η ανάλυση ομοιοτήτων και διαφορών των δύο κειμένων. Στο δημιουργικό μέρος θα επιχειρείται η μετατροπή του παραμυθιού *Το αηδόني με τις δύο πατρίδες*, της Δόξας Κωτσαλίδου, σε θεατρικό κείμενο.

ABSTRACT

This Master thesis aims to compare the two types of Literature, the narrative discourse and the theatrical discourse. In the first three chapters we highlight the benefits of children's literature for children as well as drama in education. Then, we present the similarities and differences between narrative and dramatic text in terms of theory but also in practice, analyzing Evgenios Triviza's narrative text *The Snowman and the Girl* and the author's convert in a theatrical text. After that, follows the analysis of similarities and differences of the two texts. In the creative part, an attempt will be made to transform the fairy tale *The nightingale with two homelands*, by Doxa Kotsalidou, into a theatrical text.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παιδική λογοτεχνία αποτελεί ένα ξεχωριστό κεφάλαιο της Λογοτεχνίας ενώ έχει αποδειχθεί ότι είναι πολύ ωφέλιμη στα παιδιά καθώς καλλιεργεί, όχι μόνο τη γλώσσα, αλλά και τον ψυχισμό τους, τον συναισθηματικό τους κόσμο, συμβάλλει στην ομαλή ανάπτυξη της προσωπικότητάς τους και στην κοινωνική τους υπόσταση. Διαβάζοντας παιδικά λογοτεχνήματα, τα παιδιά αναπτύσσουν τη φαντασία τους, την κρίση τους, καθώς επίσης, διαπλάθουν την προσωπικότητά τους.

Το θέατρο, είδος της Λογοτεχνίας, συμβάλλει καθοριστικά στην πνευματική και αισθητική καλλιέργεια του παιδιού. Ειδικότερα, θα ασχοληθούμε με τη θεατρική αγωγή στην εκπαίδευση και στη συμβολή της βιωματικής μάθησης και της ομαδοσυνεργατικής εργασίας που προσφέρει. Θα δούμε πως η θεατρική αγωγή μέσα από τη συλλογικότητα που προκρίνει, μπορεί να επηρεάσει τα παιδιά ώστε να αποκτήσουν κρίση και ενεργό κοινωνικό ρόλο στη μετέπειτα ενήλικη ζωή τους.

Πολλές θεατρικές ομάδες συνδυάζουν την παιδική λογοτεχνία με το θέατρο για παιδιά, δίνοντας έτσι την ευκαιρία στα παιδιά να έρθουν σε επαφή με ένα λογοτεχνικό έργο και συγχρόνως, να δουν μία παράσταση. Εκτός από την ψυχαγωγία που θα προσφέρει ένα τέτοιο θέαμα, ενδεχομένως να πυροδοτήσει τη διάθεση για περαιτέρω συζήτηση και το ενδιαφέρον για την Λογοτεχνία και το Θέατρο.

Ο αφηγηματικός λόγος παρουσιάζει σημαντικές διαφορές από τον θεατρικό λόγο, καθώς ο πρώτος δημιουργείται για να αναγνωστεί ενώ ο δεύτερος για να παρασταθεί. Στην αφήγηση, πρωταρχική σημασία έχει η χρήση της γλώσσας ενώ στο δραματικό κείμενο το βασικότερο γνώρισμα είναι η δράση. Στο δημιουργικό μέρος θα επιχειρήσουμε να εφαρμόσουμε τη θεωρία, μετατρέποντας το παραμύθι της Δόξας Κωτσαλίδου *Το αηδόνι με τις δύο πατρίδες* σε δραματικό κείμενο.

Α΄ ΜΕΡΟΣ- ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

1) ΠΑΙΔΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

1.1) ΤΙ ΕΙΝΑΙ Η ΠΑΙΔΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Η παιδική λογοτεχνία είναι η Τέχνη του Λόγου που καλλιεργείται από ενήλικες και απευθύνεται κυρίως σε παιδιά. Τα κείμενα της παιδικής λογοτεχνίας πρέπει να είναι σε θέση να συμβάλλουν στην ψυχαγωγία των παιδιών και στην πνευματική τους καλλιέργεια (Πετροβίτζ-Ανδριτσοπούλου,1990:14-15). Η παιδική λογοτεχνία αναφέρεται και ως «τα αισθητικά δικαιωμένα λογοτεχνικά κείμενα που είναι σε θέση να φέρουν το παιδί σε επαφή με το αισθητικό φαινόμενο της τέχνης -και ειδικότερα της λογοτεχνίας» (Κατσίκη-Γκίβαλου,1995:15). Τα κείμενα αυτά είναι, στο μεγαλύτερο τους ποσοστό, δημιουργήματα ενηλίκων. Κι αυτό συμβαίνει διότι οι μεγάλοι διαθέτουν την ωριμότητα ή την δεξιότητα που απαιτείται ώστε να προσφέρουν στο παιδί την αισθητική συγκίνηση που προσφέρει η Τέχνη (Γιάκος, 1987:7). Επιπλέον, καθώς αλλάζει η κοινωνία, αλλάζει κι ο τρόπος που οι ενήλικοι συγγραφείς φαντάζονται τα παιδιά (Luckens, 2013:7).

Τα παιδικά λογοτεχνήματα μπορούν να αναφέρονται όχι μόνο στη προσωπική ζωή του παιδιού ή στα προσωπικά του ενδιαφέροντα, αλλά και σε ευρύτερα πεδία της ζωής του, ιστορικά και κοινωνικά περιστατικά, αισθήματα ή πράξεις μεγάλων, γενικότερα να το φέρουν σε επαφή και με τη σύγχρονη κοινωνική ζωή αλλά και με την αισθητική χαρά ή την καλλιτεχνική απόλαυση η οποία απομακρύνεται από την έννοια της μόρφωσης και του διδακτισμού και προσεγγίζει την έννοια «να βοηθήσουμε το παιδί να διαμορφώνει σωστές αισθητικές αντιλήψεις ή αξιολογήσεις. Με άλλα λόγια

να το εμπνεύσουμε ή να του τονώσουμε την ανάγκη προς το Ωραίο (Γιάκος, 1987:8-9).

Ένα παιδικό βιβλίο για να χαρακτηριστεί παιδικό θα πρέπει να συμβαδίζει με τις αντιληπτικές ικανότητες του παιδιού, τα ενδιαφέροντά του, την ευαισθησία του, τις ανάγκες του, τα προβλήματά του. Να θίγει θέματα με βάση τα ερεθίσματα που λαμβάνει το παιδί, από το άμεσο φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον του, καθώς επίσης και από την φύση της ηλικίας του με την ιδιαίτερη ψυχολογία του, τα βιώματά του, τα όνειρά του, τις επιθυμίες του. Θα πρέπει να ενέχει όλα τα σύγχρονα κοινωνικά προβλήματα όπως: η μόλυνση του περιβάλλοντος, η πείνα, ο πόλεμος, η αδικία, οι ανισότητες, η βία, η εκμετάλλευση του αδύνατου, κ.α., και να δημιουργεί την υποδομή μιας ανάγκης για ενεργή συμμετοχή στη λύση τους (Λαμπρινίδης, 1989: 24-26).

Η διαφορά της παιδικής λογοτεχνίας με τη Λογοτεχνία δεν έγκειται στην λογοτεχνική ποιότητα του έργου, αλλά στη θεματολογία, το ύφος, το λεξιλόγιο και την τεχνική. Ένας συγγραφέας παιδικών βιβλίων ενδεχομένως να περιορίζεται στα θέματα που επιλέγει ή στο λεξιλόγιο που χρησιμοποιεί ή στη δομή και την τεχνική της αφήγησης, επειδή τα παιδιά έχουν περιορισμένες εμπειρίες, ικανότητες, γνώσεις και ενδιαφέροντα (Tucker, 1976:19, Καρπόζηλου, 1994:163). Η άποψη της Rebecca Luckens είναι πως διαφέρουν στο βαθμό κι όχι στο είδος ενώ θα πρέπει να κρίνεται με τα ίδια κριτήρια με των ενηλίκων (Κανατσούλη, 2002:23). Επιπροσθέτως, η παιδική λογοτεχνία είναι εκ φύσεως προγραμματική -αντιβαίνοντας στον λειτουργικό ρόλο της λογοτεχνίας- γεγονός που κάνει την τέχνη του λόγου να προσαρμόζεται σκόπιμα στα δεδομένα της ψυχολογίας του παιδιού (Καλλέργης, 1995:17).

Από την άλλη μεριά, ο Miles Mac Dowell επισημαίνει ως διαφοροποιητικά στοιχεία της παιδικής λογοτεχνίας τα εξής χαρακτηριστικά: Μικρότερη έκταση,

περισσότερο ενεργητική δράση, περισσότερος διάλογος, πρωταγωνιστές παιδιά, η γλώσσα είναι προσαρμοσμένη σε αυτή του παιδιού, υπάρχει αισιοδοξία, υπέρμετρη φαντασία και περιπέτεια, σαφής πλοκή, εφαρμογή των συμβάσεων (Mac Dowell, 1973:141-142).

Τα σημεία όπου συγκλίνουν η παιδική λογοτεχνία και η Λογοτεχνία είναι πως α) τα κείμενα πρέπει να είναι αισθητικά καταξιωμένα και να συμβάλλουν στην διεύρυνση του πνευματικού και αισθητικού ορίζοντα του αναγνώστη τους και β) θα πρέπει να υπάρχει αντιστοιχία στην ψυχική και πνευματική καλλιέργεια του αναγνώστη (Κατσίκη-Γκίβαλου, 1995:34-36).

Η διαφορά ενός λογοτεχνικού παιδικού βιβλίου κι ενός βιβλίου γνώσεων για μικρές ηλικίες είναι πως στο πρώτο, βασικός στόχος είναι η τέρψη του αναγνώστη, αλλά συνάμα αποσκοπεί στην κοινωνική ανάπτυξη και στη διαμόρφωση της προσωπικότητας του παιδιού. Από την άλλη μεριά, στο βιβλίο γνώσεων παρουσιάζονται δεδομένα, περιγραφές, παρατηρήσεις, εξηγήσεις και πληροφορίες ώστε το παιδί να βοηθηθεί στο να ανακαλύψει τα πράγματα, τα φαινόμενα, τα γεγονότα μέσα από τις γενικότερες έννοιες που διέπουν τον φυσικό και κοινωνικό κόσμο. Τα βιβλία γνώσεων έχουν αμιγώς μορφωτικό χαρακτήρα, ωστόσο υπάρχουν και λογοτεχνικά βιβλία που λειτουργούν και επιμορφωτικά. Κατά κύριο όμως λόγο, «οι γνώσεις» που ένα παιδί αποκομίζει από το λογοτεχνικό βιβλίο αφορούν τον εσωτερικό κόσμο και τις ανθρώπινες σχέσεις (Καρπόζηλου, 1994:84-85).

Το παιδικό ανάγνωσμα πρέπει να χαρακτηρίζεται από απλότητα και λιτό ύφος. Ο συγγραφέας για να έρθει όσο πιο κοντά στο παιδί πρέπει να εκφράζεται απλά. Δεν πρέπει να είναι διδακτικό -με την αυστηρή έννοια του όρου- αλλά τα μηνύματα που προσφέρει να περνούν διαισθητικά στην ψυχή του παιδιού, χωρίς να φαίνεται αυτή η

προσπάθεια. Ένα καλό παιδικό βιβλίο πρέπει να διαπνέεται από πίστη στις ανθρώπινες αξίες (ειρήνη, ελευθερία, δικαιοσύνη, δημοκρατία, δικαιώματα, κ.α.) και να χαρακτηρίζεται από αισιοδοξία για τη ζωή (Λαμπρινίδης, 1989:24-25).

Ο λόγος σ' ένα παιδικό λογοτέχνημα πρέπει να έχει τα χαρακτηριστικά του παιδικού λόγου, τα οποία θέλγουν το παιδί- αναγνώστη και μέσα από αυτά, ανακαλύπτει τον εαυτό του. Η λιτότητα στην έκφραση του παιδιού, οι ατελείς σκέψεις, η παραστατικότητα, το μικροπερίοδο, οι ασύνδετες σκέψεις, είναι τα βασικά χαρακτηριστικά. Επιπλέον, ο λόγος με σύμβολα, ο μεταφορικός λόγος και οι παραβολές αρέσουν στα παιδιά. Το παιδικό βιβλίο πρέπει να διακρίνεται από αμεσότητα, αυθορμητισμό, αγνότητα, φυσικότητα και λεπτότητα ύφους. Να ενέχει χιούμορ, δράση, ποικιλία, πλούτο, απρόοπτα, ζωντάνια, θόρυβο. Γρήγορες εναλλαγές εικόνων, όχι πολλές λεπτομέρειες στις περιγραφές, όλα (ζώα, πράγματα, έννοιες) πρέπει να προσωποποιούνται (όταν χρειάζεται), να ζουν και να δρουν (Λαμπρινίδης, 1989:28-31).

Σημεία αναγνώρισης της παιδικής λογοτεχνίας, σύμφωνα με την Πέτροβιτς-Ανδριτσοπούλου:

Ως προς τη μορφή: λιτός λόγος, σπάνια χρήση βωμολοχιών και σαρκασμού. Σύντομες και καίριες περιγραφές. Αφήγηση με αμεσότητα, οπτική γωνία συνήθως του παιδιού. Χαρακτήρες καθαροί αλλά όχι απόλυτα ψυχογραφημένοι ώστε να επιτρέπεται η ταύτιση με τους ήρωες.

Ως προς το περιεχόμενο: η ύπαρξη πλοκής με απόλυτα διακριτό πλαίσιο, η πλοκή είναι έντονη και γρήγορη ενώ ο μύθος έχει αρχή-μέση και τέλος, πρέπει να λέγεται μία ιστορία. Επιπλέον, η ύπαρξη κάθαρσης που ικανοποιεί το αίσθημα δικαιοσύνης και

πρέπει ο αναγνώστης να νιώθει ότι ο συγγραφέας τον αγαπάει (Πετροβιτς-Ανδριτσοπούλου, 1990:138-140).

Το πετυχημένο παιδικό λογοτέχνημα είναι αυτό που αρέσει να το διαβάζουν οι μεγάλοι, σύμφωνα με πολλούς σημαντικούς λογοτέχνες. Ο Γρηγόριος Ξενόπουλος, για παράδειγμα, λέει ότι οι μεγάλοι τα «γουστάρουν» το ίδιο με τα παιδιά και πως βρίσκουν σ' αυτά νοήματα, ομορφιές, σύμβολα που στα παιδιά διαφεύγουν (Γιάκος, 1987:9).

1.2) Η ΑΞΙΑ ΤΗΣ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ

Η λογοτεχνία καλύπτει μια βασική ανθρώπινη ανάγκη: την πνευματική ικανοποίηση. Διαβάζοντας ένα λογοτέχνημα -κάθε είδους- μας παρουσιάζεται ένας ολόκληρος κόσμος που ζει και πράττει σ' ένα συγκεκριμένο κοινωνικό και φυσικό περιβάλλον, κάνοντας τον αναγνώστη -και κυρίως το παιδί- να τον αντιλαμβάνεται ως πραγματικότητα, να βιώνει πολλά συναισθήματα, να ενθουσιάζεται, να προβληματίζεται, να φθάνει στην κάθαρση. «Μεταφέρεται ο αναγνώστης στην εποχή του λογοτεχνήματος, μπαίνει στο κοινωνικό γίγνεσθαι νοητικά και συναισθηματικά, ζει τη ζωή των προσώπων, συμπάσχει, συμπονά, συγχαίρει» (Σπανός, 1989:16).

Η λογοτεχνία είναι πηγή λεξιλογίου και ποικιλίας στη χρήση λέξεων. Ως εκ τούτου, η παιδική λογοτεχνία, και κυρίως, οι μικρές εικονογραφημένες ιστορίες βοηθούν στον εμπλουτισμό του λεξιλογίου στα παιδιά προσχολικής ηλικίας, βγάζοντάς τα από τον καθημερινό λόγο. Ακόμη, μέσα από την έκθεση των παιδιών στη λογοτεχνία αυξάνεται η ικανότητά της γραπτής έκφρασης τους (Φλώρα, 2011).

Μέσα από την παιδική λογοτεχνία τα παιδιά αναπτύσσουν την ικανότητα να αντιλαμβάνονται την ομορφιά, ωριμάζει η προσωπικότητά τους και διαμορφώνουν

ελεύθερη συνείδηση. Επιπλέον, αναπτύσσεται η φαντασία και η κρίση τους, συνειδητοποιούν τον εαυτό τους και κατανοούν και τους άλλους ανθρώπους καλλιεργώντας ένα φιλειρηνικό πνεύμα και αναγνωρίζοντας τις μελλοντικές τους ευθύνες (Πετροβίτζ-Ανδριτσοπούλου, 1990:14-15). «Τα παιδικά βιβλία μπορούν να αποτελέσουν σημαντική οδό για τη διαμόρφωση του τρόπου με τον οποίο τα παιδιά αντιλαμβάνονται τους άλλους που είναι διαφορετικοί από τον εαυτό τους, καθώς και τον τρόπο με τον οποίο βλέπουν τον εαυτό τους» (Temple & Lopez, 2009, σ. 26). Διαβάζοντας λογοτεχνία η πραγματικότητα μεταβάλλεται από τη φαντασία, ο υφιστάμενος χωροχρόνος καταργείται ενώ ο αναγνώστης μεταφέρεται στο κατασκευασμένο σύμπαν του κειμένου. Στην ανάγνωση, όπως και στο παιχνίδι, υπάρχει μια ψευδαίσθηση, ο αναγνώστης βουτάει σε φανταστικό χρόνο, παραμερίζει την κοινή λογική και τις πραγματικές εμπειρίες, και αποδέχεται και τις πιο παράδοξες μυθοπλαστικές περιπέτειες (Βακάλη, Ζωγράφου-Τσαντάκη, Κωτόπουλος, 2013:40).

Ψυχολόγοι, παιδαγωγοί και μελετητές ισχυρίζονται ότι η παιδική λογοτεχνία απελευθερώνει και καλλιεργεί τη φαντασία του παιδιού, το αναπτύσσει αισθητικά, του μεταδίδει πανανθρώπινες αξίες, το βοηθάει στην επικοινωνία με τους άλλους. Η λογοτεχνία μπορεί να δημιουργήσει στο παιδί τις αναγκαίες εσωτερικές αντιστάσεις απέναντι στο σύγχρονο ρασιοναλισμό, στην κατάτμηση του ανθρώπινου προσώπου και στην ανυπόφορη χρησιμοθηρία (Καλλέργης, 1995:52). Επιπλέον, εισάγει το παιδί αυθόρμητα στα γεγονότα της ζωής, στον φυσικό και κοινωνικό περίγυρο του. (Παπανικολάου-Τσιλιμένη, 1992:20). Τα βιβλία παιδικής λογοτεχνίας θεωρούνται σημαντικά γιατί ασκούν μεγάλη κοινωνική και παιδαγωγική επιρροή, καθώς επίσης έχουν σημαντική πολιτική και εμπορική σημασία (Hunt, 2001:35).

Το σχολείο θα πρέπει να δώσει έμφαση στην αισθητική αγωγή του παιδιού ώστε να επιτύχει την ισόρροπη ανάπτυξή της προσωπικότητάς του. Πρέπει να τονίσουμε την

αξία της αισθητικής αγωγής στο σχολείο, την καλλιέργεια της αγάπης για το βιβλίο και την ευαισθητοποίηση των παιδιών απέναντι στην Τέχνη, προκαλώντας μια ενεργητική στάση στα παιδιά απέναντι στη λογοτεχνία και οδηγώντας τα στην καλλιτεχνική δημιουργία (Δελώνης, 1982:166).

1.3) ΤΑ ΕΙΔΗ ΤΗΣ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ

Σύμφωνα με τις Παπανικολάου- Τσιλιμένη τα είδη της παιδικής λογοτεχνίας είναι πέντε:

- 1) Το παραμύθι
- 2) Οι μύθοι- Η μυθολογία
- 3) Οι μικρές ιστορίες
- 4) Το ποίημα
- 5) Το θέατρο

Το παραμύθι είναι μία διήγηση με επεισόδια και μοτίβα που διαδέχονται το ένα το άλλο, δημιουργημένη με ποιητική φαντασία, κυριευμένη από έναν μαγικό κόσμο, μία ιστορία του θαύματος που δεν σχετίζεται με την πραγματική ζωή, όμως, παρόλα αυτά την απολαμβάνουν μικροί και μεγάλοι. Το παραμύθι διακρίνεται σε λαϊκό και σύγχρονο, ανάλογα με την έκφραση, το ύφος, τη θεματολογία και τα στοιχεία που χαρακτηρίζει το καθένα. Στο λαϊκό παραμύθι δεσπόζει η αχαλίνωτη φαντασία, η υπερβολή, το όνειρο, το διαχρονικό, το μαγικό στοιχείο. Το σύγχρονο παραμύθι χαρακτηρίζει η φυσικότητα του ύφους, η αμεσότητα, η ειλικρίνεια, το χιούμορ. Κύριος στόχος του σύγχρονου παραμυθιού είναι η ψυχαγωγία και η αισθητική συγκίνηση του παιδιού, αφήνοντας στην άκρη τον διδακτισμό (Παπανικολάου-Τσιλιμένη, 1992:26-28).

Ο Μύθος, σύμφωνα με τον Δελώνη, είναι ένα είδος παιδικής λογοτεχνίας όπου δεν διακρίνεται εύκολα το πραγματικό και το φανταστικό. Για τον Ιωάννου, οι μύθοι είναι σύντομες, αλληγορικές ιστορίες -χωρίς πλοκή τις περισσότερες φορές- με ξεκάθαρο διδακτικό χαρακτήρα. Ο Αναγνωστόπουλος περιγράφει το Μύθο ως οι παραδόσεις των αρχαίων για Θεούς και ήρωες (μυθολογία). Για την νεοελληνική νοοτροπία μύθοι είναι οι παροιμιώδεις διηγήσεις που αποσκοπούν στον παραδειγματισμό ή τη διδαχή (Παπανικολάου-Τσιλιμένη, 1992:63).

Μικρή ιστορία είναι μια πολύ σύντομη διήγηση όπου αντιμετωπίζει ρεαλιστικά την καθημερινότητα του παιδιού, δίνοντας μια εικόνα ζωής από τον κόσμο του, χρησιμοποιώντας αφαιρετικό, άμεσο, οικείο και συγκεκριμένο λόγο. Οι μικρές ιστορίες ενδείκνυνται σαν είδος λογοτεχνίας για μικρά παιδιά εξαιτίας της περιορισμένης αντιληπτικής τους ικανότητας και του περιορισμένου λεξιλογίου τους. Η μικρή ιστορία ξεχωρίζει από το παραμύθι ως προς την έλλειψη των βασικών στοιχείων του παραμυθιού. Έχει συγκεκριμένο χωροχρόνο όπου διαδραματίζονται τα γεγονότα, στο παρόν και στο άμεσο περιβάλλον του παιδιού. Τα θέματα προέρχονται από τα παιχνίδια των παιδιών, τα ζώα και τις καταστάσεις της σύγχρονης ζωής. Ο συμβολισμός δεσπόζει καθώς ζώα, παιχνίδια και άψυχα αντικείμενα μιλούν.

Η ποίηση ασκεί σημαντικό ρόλο, ιδιαίτερα στα μικρά παιδιά. Πολλοί παιδαγωγοί θεωρούν την ποίηση το βασικό μέσο για τη γλωσσική ανάπτυξη του παιδιού. Μπορούμε να πούμε ότι είναι και το πρώτο λογοτεχνικό είδος που το παιδί έρχεται σ' επαφή μέσα από τα νανουρίσματα και ταχταρίσματα (Παπαντωνάκης, 2003:31). Επιπλέον, έλκει τα παιδιά, που είναι εκ φύσεως ευαίσθητα κι ευσυγκίνητα. Έχουν έντονο το στοιχείο του ανιμισμού- να ζωντανεύουν τα πράγματα και φαινόμενα του περιβάλλοντός τους. Κατανοούν τον κόσμο μέσα από σύμβολα. Η ποίηση απελευθερώνει την παιδική φαντασία και τις νοητικές δυνατότητες του παιδιού,

καλλιεργεί τον εξανθρωπισμό, ξυπνά την αισθητική του. Επιπλέον, εισάγει και συνδέει το παιδί με τον φυσικό και κοινωνικό του περίγυρο (Παπανικολάου-Τσιλιμένη, 1992:62).

2) ΤΟ ΘΕΑΤΡΟ

2.1) Ο ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ

Το θέατρο είναι σύνθετη μορφή τέχνης που ασκεί βαθιά κοινωνική επίδραση. Το θεατρικό έργο έχει μια ιδιαίτερη φόρμα, υπάρχει μια ιστορία και γύρω από αυτή δημιουργείται η πλοκή κι εξελίσσεται σε ορισμένη σειρά (Παπανικολάου-Τσιλιμένη, 1992:91). Η Μπακανικόλα (2002) γράφει « Το θέατρο είναι η τέχνη που αναπαριστά μια ανθρώπινη ιστορία, πράξη ή κατάσταση, χρησιμοποιώντας ως πρώτη και βασική ύλη την ανθρώπινη παρουσία σε όλες τις διαστάσεις της: τη σωματική, την πνευματική, την ψυχική».

Στο θέατρο, το έργο τέχνης δεν είναι το θεατρικό κείμενο αλλά η απόδοσή του στη σκηνή. Σύμφωνα με τον Πάουντ «Το θέατρο δεν αποτελείται από λέξεις αλλά από ηθοποιούς που χρησιμοποιούν τις λέξεις» (Παπανδρέου, 2007:11). Το θέατρο είναι μίμησις πράξεως (από τον Αριστοτέλη), είναι μία αναπαράσταση μιας δράσης, μιας αλληλουχίας πράξεων. Σε αντίθεση με τα υπόλοιπα είδη λογοτεχνίας, όπου εάν τυπωθεί ένα κείμενο είναι ολοκληρωμένο έργο τέχνης, το θεατρικό κείμενο είναι μόνο ένα μέρος, μία συνιστώσα της θεατρικής δημιουργίας, συνήθως είναι αφετηρία. Η ολοκλήρωσή του έρχεται πάνω στη σκηνή, όταν οι ηθοποιοί γίνουν ήρωες και τα λόγια και οι ιδέες τους συγγραφέα γίνουν εικόνες και ήχοι. Τα θεατρικά έργα μπορούν να μελετηθούν και αυτοτελώς αλλά μέσα από την ανάγνωση πρέπει να σκεφτόμαστε πάντα την προοπτική της σκηνής (Παπανδρέου, 2007:11-12).

Το θέατρο είναι μαγεία, μα και ζωή. Συμβάλλει στο να βλέπει ο άνθρωπος την αλήθεια της ύπαρξής του και τις αμέτρητες διαστάσεις της. «Το καθημερινό και το σκόρπιο που βλέπει γύρω του γίνεται στο θέατρο ‘δρώμενο’, σκέψη, αίσθηση. Παίρνει μορφή, διαστάσεις, νόημα, παιχνίδι» (Κουρετζής,1990:11). Το θέατρο είναι εκ φύσεως χώρος συνάντησης των παραστατικών τεχνών αλλά συγχρόνως και ποικίλων πολιτισμικών στοιχείων της εκάστοτε εποχής. Αντλεί στοιχεία και τεχνικές από το ιδεολογικό, το κοινωνικό και το πολιτιστικό περιβάλλον από την κάθε εποχή. Αναπαράγει, διοχετεύει, εκπέμπει αμέτρητα ‘σημεία’ που σηματοδοτούν ανάγκες τόσο των ηθοποιών, όσο και των θεατών. Το θέατρο είναι ζωντανό, είναι μέσο επικοινωνίας, δημιουργικής έκφρασης, αυτογνωσίας κι ευαισθητοποίησης. Συμβαδίζει με τη ζωή και τις κοινωνικές εξελίξεις. Δεν μπορεί να λειτουργήσει αυτόνομα, χωρίς κοινό. Είναι τέχνη κοινωνική στην οποία συναντάμε και τις άλλες τέχνες σε διάφορες μορφές (Κουρετζής,1990:11-12, 15). Υπάρχουν και ιδιότυπες μορφές θεάτρου που απαιτούν την ιδιαίτερη δεξιότητα του καλλιτέχνη. Αυτές είναι: το θέατρο σκιών, το κουκλοθέατρο, το λυρικό θέατρο, το χορόδραμα, η παντομίμα (Μπακανικόλα-Γεωργοπούλου, 1998:99-101).

Το θέατρο μπορεί να προκαλέσει έντονη συγκίνηση και πολλά συναισθήματα σ’ αυτούς που συμμετέχουν. Εκτός όμως αυτών, βρίσκεται σε μία συνεχή συνδιαλλαγή με τον άνθρωπο, την κοινωνία και τα προβλήματά της. Έχει τη δύναμη να φέρνει τους ανθρώπους αντιμέτωπους με τους εαυτούς τους και να δημιουργείται μια σχέση αποστασιοποίησης, δημιουργικής έκφρασης, κριτικής αυτοπαρατήρησης που μετέπειτα μπορεί να εξελιχθεί σε προσωπική ανατροφοδότηση, αποφόρτιση, αναμόρφωση, μέχρι και θεραπεία. Επιπροσθέτως, το θέατρο θέτει βαθύ προβληματισμό για την ανθρώπινη ύπαρξη. Καταπιάνεται με θέματα ηθικής και φέρνει τον καθένα απέναντι στον εαυτό του και στους άλλους. Δίνει τη δυνατότητα για

ενσυναισθητική κατανόηση καθώς οι θεατές ταυτίζονται με τον ήρωα, τα συναισθήματά του και τη ζωή του (Άλκηστις, 2008:19-20).

2.2) ΤΟ ΘΕΑΤΡΟ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ

Το θέατρο παίζει σημαντικό ρόλο στην πνευματική και αισθητική καλλιέργεια του παιδιού ενώ ταυτόχρονα συνδράμει με έμμεσο τρόπο στην άνοδο του πολιτιστικού επιπέδου ενός λαού. Το θέατρο για παιδιά στις μέρες μας πρέπει να έχει ως θέμα τον άμεσο κόσμο του παιδιού. Να προβάλλονται καταστάσεις που αφορούν το περιβάλλον του παιδιού: οικογενειακό, σχολικό, κοινωνικό, φυσικό, και να μην αποφεύγονται τα αιχμηρά θέματα που μπορεί να απασχολούν τον σύγχρονο κόσμο και τον περίγυρο του παιδιού. Τα παιδιά στη σύγχρονη εποχή έχουν ανάγκη από το θέατρο και την Τέχνη γενικά όσο και οι ενήλικες. Το χρειάζονται για να επισημάνουν τα προβλήματα του άμεσου περιβάλλοντος τους, για να συγκινηθούν, να επικοινωνήσουν, να προβληματιστούν (Κουρετζής, 1990:15,17-18). Τα παιδιά χρειάζονται τη συμμετοχή, την ενεργοποίηση, την έκφραση. Πηγαίνοντας στο θέατρο ένα παιδί, αντιλαμβάνεται την ενέργεια της θεατρικής πράξης ως ενθάρρυνση για μια δράση ατομική ή συλλογική. Έτσι, ο θεατρικός χώρος γίνεται χώρος έκφρασης κι επικοινωνίας. Το παιδί μέσα από τις θεατρικές παραστάσεις δύναται περισσότερο να ερμηνεύει αυτά που παρατηρεί τόσο στον εαυτό του, όσο και στο οικογενειακό και κοινωνικό του περιβάλλον. Συμβάλλει έτσι στην συναισθηματική και κοινωνική του ωρίμανση (Κουρετζής, 1990:49-50).

Το κείμενο του θεατρικού έργου για παιδιά θα πρέπει να είναι προσεκτικά δομημένο, γλωσσικά και λογοτεχνικά άρτιο, διότι ο προφορικός και ιδιαίτερα ο

αναπαραστατικός λόγος επιδρά στην πνευματική κι αισθητική καλλιέργεια του παιδιού (Κουρετζής,1990:35).

2.3) ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΑΓΩΓΗ/ΘΕΑΤΡΟ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Το θέατρο στην εκπαίδευση στηρίζεται στις δυνάμεις της καλλιτεχνικής φόρμας και σε άμεση συνομιλία με την παιδαγωγική προσφέρει στους μαθητές ευκαιρίες για αποτελεσματική μάθηση. Είναι ένα εναλλακτικό είδος θεάτρου για παιδιά και νέους, δίνει κυρίως έμφαση στα κοινωνικά θέματα που απασχολούν την κοινωνία, προσφέροντας βιωματική και κοινωνική μάθηση μέσα από την κριτική και τη δημιουργικότητα. Κυρίαρχα θέματα στο θέατρο στην εκπαίδευση είναι η αγωγή του πολίτη, η αγωγή υγείας, η διαπολιτισμικότητα, η περιβαλλοντική αγωγή, η αισθητική αγωγή, όπως και ευαίσθητοι κοινωνικοί τομείς όπως η φτώχεια, η ανεργία, η εγκληματικότητα, τα ναρκωτικά, η εκμετάλλευση ανηλίκων, η μητρότητα στην εφηβεία, κ.α. (Αλκηστis, 2008:77). Το θέατρο στην εκπαίδευση δεν στοχεύει στην ανακάλυψη ταλέντων και στη δημιουργία μελλοντικών ηθοποιών. Στοχεύει στην ανάπτυξη ανθρώπων που θα επιλέγουν δημιουργικές διαδικασίες σε εκάστοτε περιπτώσεις της ζωής τους, που δεν θα είναι παθητικοί δέκτες και θύματα σ' ένα ήδη διαμορφωμένο περιβάλλον, αλλά, να μπορούν να επηρεάσουν θετικά το περιβάλλον και τα γεγονότα της ζωής τους (Καρρά, 1989:86).

Τα εκπαιδευτικά προγράμματα, οι κακές οικολογικές και περιβαλλοντικές συνθήκες, τα κοινωνικά προβλήματα, η έλλειψη παιχνιδιού, κ.α., δημιουργούν μία αγχώδη ζωή στα παιδιά χωρίς να έχουν όνειρα, ανθρώπινες επαφές, δημιουργικές πρωτοβουλίες, δίχως ανταγωνισμό. Η θεατρική αγωγή στα σχολεία πρέπει να γίνεται

μέσα από το παιχνίδι. Έτσι μέσα από το θεατρικό παιχνίδι το παιδί βοηθιέται στο να προσεγγίσει τη θεατρική πράξη. Η θεατρική αγωγή είναι ένα μέσο στην παιδευτική διαδικασία. Αγωγή μέσα από το θέατρο δεν προϋποθέτει σκηνικό επίτευγμα. Μέσα από τη σύμβαση του παιχνιδιού τα παιδιά μπορούν να βρουν μία διέξοδο, να ανασυνθέσουν και να αναπλάσουν την καθημερινότητα. Μπορούν να φτιάξουν μία δική τους παρέμβαση. Το θεατρικό παιχνίδι δίνει τη δυνατότητα στο παιδί να ανακαλύψει τους ορίζοντές του και τον κόσμο, όπως είναι αλλά και όπως θα έπρεπε να είναι (Κουρετζής, 2008:113). «Με το θεατρικό παιχνίδι δίνουμε την ευκαιρία στα παιδιά να προβαίνουν σε μία θέαση. Σε μία δημιουργική έκφραση του πολιτιστικού και πολιτισμικού γίνεσθαι. Μια ποιοτική, αισθητική θέαση, μακριά από το ποσοτικό και μετρήσιμο [...] Το μάθημα πρέπει να είναι πρωτίστως ένα επικοινωνιακό γεγονός που αφήνει περιθώρια στα παιδιά να δρουν δημιουργικά και συλλογικά» (Κουρετζής, 2008:157).

Στόχος είναι να δημιουργηθεί μία ατμόσφαιρα που εμπνέει ασφάλεια και εμπιστοσύνη, που ενθαρρύνει την ελεύθερη και ειλικρινή συμμετοχή κι έκφραση του παιδιού μέσα από τη θεατρική διαδικασία. Μέσα από τη θεατρική αγωγή και τις προσεκτικά διαρθρωμένες δραστηριότητες προτρέπουμε το παιδί να αναζητήσει τις δικές του αλήθειες, επιθυμίες, αντιδράσεις, οράματα, να ανακαλύψει το δικό του κόσμο. Απώτερος σκοπός είναι η αναζήτηση, μέσα από το θέατρο, δρόμων επικοινωνίας με τα παιδιά που θα λειτουργήσουν ως μέσον διαλόγου-καθοδήγησης, με καλύτερα αποτελέσματα απ' ότι η απειλή, η τιμωρία, ο εκβιασμός, το δόλωμα. Το παιδικό θέατρο βοηθά στην ανάπτυξη του σεβασμού για τη σφαιρική ωρίμανση του άτομου (Καρρά, 1989:86-87).

Στην θεατρική αγωγή το παιδί διαβαίνει από την ψυχαγωγία στη μόρφωση, στη κοινωνικοποίηση, στη διαπαιδαγώγηση, στην ολοκλήρωση της προσωπικότητάς του, κι αυτό διότι η τέχνη του θεάτρου έχει πολλές υποστάσεις, είναι συγχρόνως δραματική

και θεατρική, αγωγική και παιδευτική. Επιπλέον, ενώ η εκπαίδευση προσφέρει ορθή και δικαιολογημένη πληροφορία και μετάδοση γνώσεων, το δράμα και το θέατρο προωθούν στην εμπειρία, στη νόηση, στον εμπλουτισμό της φαντασίας (Γιάνναρης, 1995:9). Η Betty Jane Wagner (1998) παρουσιάζει συνοπτικά και κριτικά τις έρευνες που έχουν διεξαχθεί συμπεραίνοντας ότι οι περισσότερες έχουν θετικά αποτελέσματα, δείχνοντας ότι το θέατρο/δράμα επιδρά στο γραπτό και προφορικό λόγο των μαθητών. Πάνω από τους μισούς συμμετέχοντες συμφώνησαν πως το θέατρο στην εκπαίδευση αποτελεί το πιο χρήσιμο εργαλείο για δημιουργία αυτοπεποίθησης, προσωπική ανάπτυξη, ομαδοσυνεργατική εργασία, αυτοεκτίμηση και υπευθυνότητα (Fleming, 2001:51). Οι δεξιότητες που αναπτύσσονται από την ομαδοσυνεργατική διαδικασία δημιουργούν «καλούς πολίτες», χρήσιμους στην κοινωνία. Τα παιδιά που ασχολούνται με θέματα από το άμεσο και το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον τους έχουν πιο ενισχυμένο τον κοινωνικό τους ρόλο (Neelands, 1998:3-8).

Η θεατρική αγωγή είναι μέσο κι εργαλείο, όχι σκοπός και σκηνικό επίτευγμα. Πρέπει να οδηγείται από την αίσθηση στη γνώση, έτσι ώστε και το παιδί να οδηγείται από το θεατρικό παιχνίδι στη θεατρική έκφραση, έχοντας όμως συγχρόνως λάβει γνώσεις κι εμπειρίες. Το μάθημα της θεατρικής αγωγής βασίζεται και στοχεύει στην τελειοποίηση της επικοινωνίας, της καλλιέργειας, της δημιουργίας, της ψυχοθεραπείας, της χαράς, της αγάπης, των ανθρωπίνων αξιών. Το σχολείο αποτελεί ιδεώδη τόπο για το θεατρικό παιχνίδι. Ένας εκπαιδευτικός προσελκύει το ενδιαφέρον των μαθητών αξιοποιώντας παιχνίδια ρόλων. Το πλεονέκτημα είναι πως τα παιδιά μαθαίνουν «εκ των έσω», δηλαδή μέσα από την εμπλοκή τους στο ρόλο, τα εσωτερικά τους κίνητρα και οδηγούνται στη «συναισθηματική μάθηση». Ο δάσκαλος στη θεατρική αγωγή μετατρέπεται σε εμπυχωτή και φίλο, αλλάζοντας την τυπική σχέση εκπαιδευτικού-μαθητευόμενου. Οι μαθητές για να ενθαρρυνθούν στη χρήση τεχνικών

σε ρόλο και να γιαν να μην τρομάζουν στην ιδέα της έκθεσής τους, θα πρέπει να κατανοούν την εργασία του δασκάλου σε ρόλο ως μη υποκριτική. (Γιάνναρης, 1995:31,33, Akroyd,2004:77, Slavin, 2007:421-422).).

Η Δραματική Τέχνη στην Εκπαίδευση (ΔΤΕ)¹ δίνει την ευκαιρία στο παιδί να εξερευνά και να εμβαθύνει στη σχέση του με τους άλλους, σε πραγματικό και συμβολικό επίπεδο, μέσα από την υπόκριση αμέτρητων ‘υποθετικών’ ρόλων και στάσεων. Συμμετέχοντας στη ΔΤΕ δύναται να επηρεαστεί η αντίληψη του παιδιού ως προς την κοινωνική πραγματικότητα. Οι αντιδράσεις των υπολοίπων της ομάδας είναι σημαντικές διότι μέσα από τις αντιδράσεις το παιδί μπορεί να αντιληφθεί το φάσμα της ανθρώπινης συμπεριφοράς που θα συναντήσει σε όλη τη ζωή του. Η συνδιαλλαγή στην εργασία, η επίλυση προβλημάτων και η λήψη αποφάσεων, μαθαίνουν στο παιδί να επικοινωνεί με τους άλλους σε πραγματικό επίπεδο (Κοντογιάννη, 2012:73-74). Ακόμη, δίνεται η ευκαιρία στο παιδί να αναπτύξει τα εκφραστικά του μέσα (σώμα, φωνή, λόγο), να καλλιεργήσει τις ψυχοπνευματικές του δυνάμεις (φαντασία, παρατηρητικότητα, αυτοπειθαρχία, αυτοσυγκέντρωση, σκέψη, κριτική, ενσυναίσθηση) και τέλος, να ενισχύσει τον συναισθηματικό του κόσμο αποκτώντας αυτοπεποίθηση και αυτοεκτίμηση (Αυδή και Χατζηγεωργίου, 2007:21).

Η ΔΤΕ βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στον αυτοσχεδιασμό ενώ δεν υπάρχει παρουσία εξωτερικού κοινού. Τα μέλη της ομάδας λειτουργούν ενίοτε ως ηθοποιοί αλλά και ως θεατές, παρακολουθώντας με υπευθυνότητα και συμμετέχοντας ενεργά στην εκάστοτε παρουσίαση. Δεν στηρίζεται συνήθως σε γραπτό θεατρικό κείμενο, αλλά αντλεί πολλές φορές στοιχεία από πραγματικές ή φανταστικές ιστορίες. Η αλληλεπίδραση και οι αυτοσχεδιασμοί έχουν ως αποτέλεσμα ένα απρόβλεπτο δρώμενο

---

¹ Η Άλκηστις Κοντογιάννη χρησιμοποιεί τον όρο *Δραματική Τέχνη στην Εκπαίδευση* για να δώσει περισσότερη έμφαση στη διαδικασία και όχι στο αποτέλεσμα.

που δημιουργείται κατά τη διαδικασία (Αυδή και Χατζηγεωργίου, 2007:21). Ακόμη, η θεατρική αγωγή χρησιμοποιεί πολλές θεατρικές μορφές στο σχολείο: τη χορομιμική, τον ρυθμό, τις ασκήσεις, την κούκλα, την παντομίμα αλλά και το θεατρικό παιχνίδι όπου στηρίζεται στην ανακάλυψη κι εναλλαγή ρόλων, στη δραματοποίηση, στο εκπαιδευτικό δράμα, στην ανάπτυξη της λειτουργίας του ρόλου του εκπαιδευτικού ως εμπυχωτή. Επιπροσθέτως, γίνονται συζητήσεις κι εφαρμογή τεχνικών όπου οι μαθητές συμμετέχουν στη λήψη αποφάσεων, στην επίλυση προβλημάτων γύρω από ένα θέμα ή μία παράσταση λειτουργεί ως ερέθισμα για συζήτηση και περαιτέρω δράση ή για την παρουσίαση κι ανάδειξη ενός θέματος (Γιάνναρης, 1995:9, Σέξτου, 2005:22).

Χρησιμοποιώντας το θέατρο σαν εκπαιδευτικό εργαλείο βοηθάμε στην ανάπτυξη ενός τρόπου σκέψης και δράσης οδηγώντας στο παιδί:

- α) να σταματήσει να λειτουργεί βάσει των εννοιών: επιτυχία-αποτυχία
- β) να ενδιαφέρεται για την ουσιαστική αντιμετώπιση των προβλημάτων που προκύπτουν
- γ) να αγαπήσει την έρευνα
- δ) να βελτιώσει το λεξιλόγιό του
- ε) να εκφράζει τις ενδόμυχες επιθυμίες και τα προβλήματά του μέσα από ανάλογους ρόλους ή ομάδες ρόλων
- ζ) να αποδέχεται τα όρια και τους περιορισμούς που απαιτούνται, έχοντας εναρμονιστεί στην ψυχολογία της αλληλεπίδρασης και στη δυναμική της ομάδας
- στ) να συμβάλλει στη μεταμόρφωση της τάξης σε ομάδα

(Καρρά, 1989:86-87, Κουρετζής, 2008:114).

3) Η ΠΑΙΔΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΚΑΙ ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΤΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Το 1995 εφαρμόστηκε πειραματικά το πρόγραμμα ΜΕΛΙΝΑ, όπου για πρώτη φορά παρουσιάστηκε θεατρική παράσταση στις αίθουσες των σχολείων, συγκεκριμένα σε 40 δημοτικά σχολεία της Ελλάδος. Από τότε όλο και περισσότερα έργα παίζονται κάθε χρόνο στα σχολεία καθώς επίσης όλο και περισσότερες θεατρικές ομάδες δίνουν παραστάσεις σε σχολεία (εκπαίδευση και θέατρο, 2010:12)

Οι θεατρικές παραστάσεις για σχολεία δεν είναι μόνο ένα θέαμα αλλά και τρόπος διασκέδασης για τα παιδιά, τρόπος παιδείας. Παράλληλα, δίνει την ευκαιρία για συζήτηση και παιχνίδι. Επιπλέον, μια θεατρική παράσταση στο σχολείο μπορεί να αποτελέσει ένα αποτελεσματικό εργαλείο ως μέσο εκπαίδευσης σε ορισμένα μαθήματα ή το έναυσμα για να αυξηθεί το ενδιαφέρον του μαθητή για μάθηση (paedikotheatrotopi.gr).

Οι θεατρικές ομάδες (ερασιτεχνικές ή επαγγελματικές) που επισκέπτονται σχολικές μονάδες και φέρνουν κοντά τα παιδιά με τη θεατρική έκφραση αντλούν τη θεματολογία των παραστάσεών για παιδιά από την παιδική λογοτεχνία. Παραμύθια και πεζογραφήματα, κλασσικά ή σύγχρονα, Ελλήνων ή ξένων συγγραφέων, γνωστά στα παιδιά ή μη, διασκευάζονται και γίνονται θεατρικό κείμενο κι εν συνεχεία παράσταση.

Θα αναφέρουμε κάποιες θεατρικές ομάδες με σημαντική δράση που ανεβάζουν παραστάσεις σε σχολεία αντλώντας παραδοσιακά έργα από την παιδική λογοτεχνία και τα μεταφέρουν στη σκηνή με μια πιο σύγχρονη ματιά. Η θεατρική ομάδα «ο μικρός Βόρρας», ιδρύθηκε το 2012, δραστηριοποιείται στη βόρειο Ελλάδα, επισκέπτεται σχολεία, πολυχώρους, ιδρύματα, νοσοκομεία και φιλανθρωπικές εκδηλώσεις, φέρνοντας το θέατρο κοντά και στα παιδιά και στις ευπαθείς ομάδες. Έχει διασκευάσει

κι ανεβάσει τον «μικρό πρίγκηπα» του Αντουάν ντε Σαιντ-Εξυπερύ (2013-2014, 2021-2022), τον «ραφτάκο των λέξεων» του Αντώνη Παπαθεοδούλου (2018-2022) (mikrosvorras.gr).

Η θεατρική ομάδα «μικρός Νότος», ιδρύθηκε το 2012, εδράζεται στην Αθήνα και αντλεί έμπνευση και θέματα από την παραδοσιακή και τη σύγχρονη λογοτεχνία. Παρουσιάζει παραστάσεις σε σχολεία και δημιουργεί δράσεις για ευαίσθητες κοινωνικές ομάδες. Έχει ανεβάσει δύο έργα που βασίζονται σε τρία παραμύθια το καθένα. «Η Μυλωνού» (2012-2016) με στοιχεία από τη «Μυλωνού» από τη Νάξο, το «ο κάβουρας και το φίδι » από την Αττική και «ο λαγός και οι βάτραχοι» από την Κύπρο. «Ο Κουκουμπλής» (2015-2020) συνδυάζοντας «ο Κουκουμπλής», «η βασιλοπούλα και το άλας», «το πιο γλυκό ψωμί» (mikrosnotos.gr).

Επιπλέον, θεατρικές ομάδες που δραστηριοποιούνται σε σχολεία και όχι μόνο διασκεύαζοντας παραμύθια και παιδικά λογοτεχνήματα είναι: η ομάδα «Δον Κιχώτες», η θεατρική ομάδα «ΤΟΠΙ», η ομάδα θεάτρου «HIPPO», η θεατρική ομάδα «Ονειρόδραμα», κ.α.

Τα τελευταία χρόνια όλο και περισσότερα θέατρα ανεβάζουν παραστάσεις για παιδιά, αντλώντας από την παιδική λογοτεχνία. Τις παραστάσεις μπορούν να τις επισκεφθούν σχολεία και εκπαιδευτικές δομές, δίνοντας στους μαθητές την ευκαιρία όχι μόνο της ψυχαγωγίας αλλά και της επαφής με λογοτεχνικά κείμενα μέσα από τη ματιά του θεατή κι όχι του αναγνώστη. Το Εθνικό θέατρο και το ΚΘΒΕ, την τελευταία δεκαετία, μεταφέρουν στη παιδική σκηνή τους έργα, τόσο σύγχρονα όσο και κλασικά, από την ελληνική ή ξένη παιδική λογοτεχνία.

Εθνικό Θέατρο:

2021-2022 «Το αγόρι στο θεωρείο» της Αγγελικής Δαρλάση

2021-2022 «Αιολική Γη» του Ηλία Βενέζη

2019-2020 «Μικρές ιστορίες για αγρίους» του Μπερνάρ Φριό

2017-2018 «Τα παιδιά του γαλάζιου πλανήτη» του Αντρί Σνέρ Μαγκνασον

2017-2018 «Μόμο» του Μίχαελ Έντε

2011-2013 «Ο μεγάλος περίπατος του Πέτρου» της Άλκης Ζέη

2009-2010 «Τα μαγικά μαξιλάρια του Ευγένιου Τριβιζά

(<https://www.n-t.gr/>)

ΚΘΒΕ

2018-2019 «Ο μεγάλος περίπατος του Πέτρου» της Άλκης Ζέη

2015-2016 «Ο μυστικός κήπος» του Φράνσις Χότζσον Μπάρνετ

2014-2015 «Ο γύρος του κόσμου σε 80 ημέρες» του Ιούλιου Βερν

2011-2012 «Στη Ντενεκεδούπολη» της Ευγενίας Φακίνου

2010-2011 «Ο Χιονάνθρωπος και το κορίτσι» του Ευγένιου Τριβιζά

(ntng.gr)

4) ΘΕΑΤΡΙΚΟΣ ΚΑΙ ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ

4.1) ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΔΡΑΜΑΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΟΥ

ΚΕΙΜΕΝΟΥ

Το δραματικό κείμενο αποτελεί μεν είδος της λογοτεχνίας, διαφοροποιείται όμως, καθώς εμφανίζεται με συγκεκριμένα χαρακτηριστικά και ειδολογικά γνωρίσματα, με σημαντικότερο τη δράση. Αποστολή του δεν είναι η ανάγνωση του αλλά το να αποτελέσει ένα θέαμα ζωντανεμένο στη σκηνή. Ο συγγραφέας του δραματικού κειμένου προσδιορίζει τον χώρο και τον χρόνο μέσα από τις σκηνικές οδηγίες, σκιαγραφεί αδρά τους ήρωες του μέσα από τα κύρια χαρακτηριστικά που τους δίνει, ωστόσο, επιτρέπει να γίνει μια παρέμβαση μετέπειτα, έτσι ώστε να ολοκληρωθεί και να νοηματοδοτηθεί το κείμενο. Τα βασικά δομικά στοιχεία του δραματικού κειμένου είναι: οι παύσεις, ο ελλειπτικός λόγος, τα αποσιωπητικά, η εναλλαγή διαλόγων με τα μονολογικά μέρη, οι χαρακτήρες και οι συγκρούσεις (Γραμματάς, 2011:39). Η δράση είναι η ανάπτυξη της υπόθεσης, η αναδίπλωση ενός θέματος ενέχοντας τα στοιχεία του αφηνιδιασμού και του απροόπτου που καταργούν τη μονοσήμαντη πορεία του έργου, φτιάχνουν τις κατάλληλες συνθήκες εναλλαγών και διαφοροποιήσεων στην παρουσία των δρώντων προσώπων αλλά και στον τρόπο που διαδραματίζονται τα γεγονότα. Το δραματικό κείμενο αν και δεν είναι απαραίτητο στοιχείο για να γίνει μία θεατρική παράσταση (π.χ. χοροθέατρο, *commedia dell'Arte*, κ.α.), εντούτοις, όταν υπάρχει, έχει από μόνο του έναν ατελή χαρακτήρα καθώς ολοκληρώνεται εφόσον παρασταθεί (Γραμματάς, 1997:18,23, 25).

Τα μορφολογικά χαρακτηριστικά ενός δραματικού κειμένου είναι εμφανή από τις πρώτες σελίδες του. Όλα τα πρόσωπα του έργου παρουσιάζονται στην αρχή, ενίοτε με κάποιες πληροφορίες γι' αυτά (ηλικία, επάγγελμα, ιδιότητα). Υπάρχουν σαφείς

περιγραφές για τις συνθήκες του χώρου και του χρόνου στις οποίες αναπτύσσεται η πλοκή. Μεγάλη διαφορά σε σχέση με την αφηγηματική πεζογραφία είναι η ύπαρξη σκηνικών οδηγιών στο δραματικό έργο, τις οποίες δίνει ο συγγραφέας και αφορούν τόσο τη θέση και στάση των ηρώων, όσο και τη σκηνογραφία και τη σκηνοθετική του άποψη (Γραμματάς, 1997: 23-24). Σύμφωνα με τον Bernard Dort «οι οδηγίες είναι το μόνο στοιχείο του κειμένου στο οποίο ακούγεται άμεσα η φωνή του συγγραφέα» (Σαμαρά, 2007:1053). Οι σκηνικές οδηγίες βρίσκονται στην αρχή κάθε σκηνής συνήθως μέσα σε παρένθεση.

Για να προσδιορίσουμε τη διαφορά πεζογραφίας και δράματος θα πρέπει πρώτα να εξετάσουμε τη πρόθεση του συγγραφέα. Ο συγγραφέας της αφηγηματικής πεζογραφίας προκρίνει τη «λογοτεχνικότητα», επεξεργάζεται δηλαδή το έργο του έτσι ώστε να αποκτήσει λογοτεχνικά χαρίσματα και την αρετή του λόγου. Μέσα από την αφήγηση, την περιγραφή, τον σχολιασμό, την εξιστόρηση και χρησιμοποιώντας μεταφορές, μετωνυμίες, συνδηλωτικό λόγο, εφέ, κ.α., παρουσιάζει αντικειμενικά ή υποκειμενικά γεγονότα, πρόσωπα, ιστορίες (Γραμματάς, 1997:23, Eagleton, 1996:27). Αντίθετα, ο συγγραφέας ενός θεατρικού κειμένου προκρίνει τη «θεατρικότητα», επεξεργάζοντας το κείμενό του για να μπορεί να παρασταθεί. Επιδιώκει να δημιουργήσει έντονες δραματικές καταστάσεις που θα κρατήσουν το ενδιαφέρον του θεατή. Το κείμενό του, απαλλαγμένο από τη περίτεχνη χρήση της γλώσσας, στοχεύει στην ανάδειξη της ιστορίας, στις συγκρούσεις των χαρακτήρων και τη διατήρηση του σασπένς (Δήμου, 2014:103).

Η πλοκή είναι η χωροχρονική διευθέτηση των γεγονότων, η οποία συνήθως παρουσιάζει ανατροπές και διαφοροποιήσεις, μεταβάλλοντας την πορεία του έργου (Γραμματάς, 1997: 25). Η πλοκή τόσο στο αφηγηματικό όσο και στο δραματικό έργο θα πρέπει να περιέχει αρχή, μέση και τέλος, ανεξάρτητα με ποια σειρά θα

παρουσιαστούν (Βαγενάς, 1994:231). Τα στάδια που συνήθως εντοπίζονται και στα δύο είδη είναι: **η έκθεση**, η παρουσίαση δηλαδή όπου δίνονται πληροφορίες για τα πρόσωπα, το χρόνο, το χώρο και την προηγηθείσα κατάσταση του έργου, **η κλιμάκωση ή δέση** κατά την οποία επιταχύνεται ο ρυθμός εξέλιξης της ιστορίας, ενώ ταυτόχρονα, οι σχέσεις ανάμεσα στα πρόσωπα περιπλέκονται οδηγώντας σε συγκρούσεις μέχρι την κορύφωση και την αποκλιμάκωση που θα φέρουν την **λύση ή έκβαση**, όταν δηλαδή τα προβλήματα επιλυθούν και οι συγκρούσεις κατευναστούν (Δήμου, 2014:85).

Το δραματικό κείμενο διαφοροποιείται αισθητά από το αφηγηματικό και ως προς το «στήσιμο» του πρώτου. Ο δραματουργός πρέπει να «δείχνει» και όχι να «λέει», γι' αυτό υποχρεώνεται να χρησιμοποιεί τον σκηνικό τρόπο για να παρουσιάσει τη δράση, τον διάλογο δίχως περιγραφές, αφηγηματικά σχόλια κι εξηγήσεις που χρησιμοποιούν οι πεζογράφοι (Αθανασόπουλος, 2007:33). Επιπλέον, ο δραματουργός περιορίζεται στη χρονική ανάπτυξη της δράσης. Θα πρέπει να είναι περιεκτικός, σαφής και συγκεκριμένος, να παρουσιάζει τα γεγονότα με ιδιαίτερη ένταση, συμπυκνωμένα, και στη δυνατή μικρότερη διάρκεια, αποφεύγοντας τις σύνθετες και πολλαπλές γραμμές δράσης, τις οποίες ο θεατής δυσκολεύεται να παρακολουθήσει (Δήμου, 2014:118). Από την άλλη μεριά, ο πεζογράφος δεν έχει κανένα χρονικό περιορισμό καθώς μπορεί να κάνει την αφήγηση πιο σύνθετη, με περισσότερα επίπεδα χώρου και χρόνου, με πολλές υποπλοκές και λεπτομερείς αποδόσεις των επιμέρους στοιχείων (Genette, 1987:31). Επιπροσθέτως, στο δράμα μπορεί να υπάρξει και να εκδηλωθεί η ειρωνεία, ως κατάσταση, κι αυτό διότι τα γεγονότα εκτυλίσσονται στο παρόν, μπροστά στον θεατή, ο οποίος τις περισσότερες φορές γνωρίζει τη μοίρα του ήρωα. Στην πεζογραφία αντίθετα, τα γεγονότα παρουσιάζονται τετελεσμένα όταν τα διαβάζει ο αναγνώστης επομένως η λειτουργία της ειρωνείας είναι αδύνατη (Δήμου, 2014:128).

Η κειμενική έκταση του διαλόγου ενός δραματικού κειμένου πρέπει να συμμορφώνεται με το χρόνο της σκηνικής του παρουσίασης. Ο δραματουργός οφείλει να λάβει υπόψη τον χρόνο που έχει τη δυνατότητα ο θεατής να παρακολουθήσει μία παράσταση (Δήμου, 2014:91). Ο Αριστοτέλης στην *Ποιητική* αναφέρει ότι ο μύθος πρέπει να είναι «ευμνημόνευτος», να μην ξεχνά δηλαδή ο θεατής αυτά που συνέβησαν προηγουμένως. «Το μέγεθος του μύθου πρέπει να είναι τόσο, όσο επιτρέπει να γίνεται η μεταβολή από ευτυχία σε δυστυχία, ή από δυστυχία σε ευτυχία- μέσα βέβαια από τη εξέλιξη των γεγονότων» (Δρομάζου, 1982:73). Έτσι, ο διάλογος, η έκφραση των συναισθημάτων και των ιδεών σ ένα δραματικό έργο, θα πρέπει να γίνονται συντομότερα και πιο περιεκτικά. Αντίθετα, η αφηγηματική πεζογραφία δεν έχει κανένα περιορισμό ως προς την έκταση, άλλωστε χαρακτηρίζεται από την αναλυτικότητα, το εύρος και τις λεπτομέρειές του. Το δράμα, χάριν οικονομίας είναι πιο συγκεντρωτικό, υποδηλώνοντας περισσότερο, παρά εκφράζοντας ρητά. Όμως, η αναπαράστασή του καταφέρνει να αναπληρώσει την έλλειψη των αναλυτικών περιγραφών κι επεξηγήσεων που βρίσκουμε στην πεζογραφία (Δήμου, 2014:92).

Ο διάλογος αποτελεί βασικό γνώρισμα ενός δραματικού κειμένου. Η ανταλλαγή λόγων, σκέψεων κι εντυπώσεων, συναισθημάτων και κρίσεων, ανάμεσα σε δύο ή περισσότερα πρόσωπα, καταργούν τη στατικότητα της αφήγησης και οδηγούν στην ανάπτυξη της δράσης. Διαλογικά μέρη μπορούμε να συναντήσουμε και στην πεζογραφία αλλά παράλληλα με τη αφήγηση, την περιγραφή και τα σχόλια. Ο διάλογος έχει την τάση να μιμείται τον καθημερινό φυσικό λόγο. Επιπλέον, ο θεατρικός διάλογος όταν παίζεται σε μία σκηνή, εκτός από λόγια, πρέπει να εμπεριέχει εκφράσεις, χειρονομίες, διακυμάνσεις στη φωνή και κινήσεις του σώματος. Επιπλέον, κοινό στοιχείο αποτελεί η χρήση του μονολόγου. Στο θέατρο, ο ήρωας μέσα από τον μονόλογο κάνει γνωστές τις σκέψεις και τα συναισθήματα του, χωρίς να μπορούν να

τον ακούσουν οι υπόλοιποι επί σκηνής (Δήμου, 2014:89). Παρόμοιος είναι και ο εσωτερικός μονόλογος ενός αφηγήματος, όπου μοιάζει να διακόπτεται η ροή του χρόνου και να βγαίνουν στην επιφάνεια τα απωθημένα του ήρωα ή του αφηγητή (Μουλλάς, Ζάννας, 1984:67). Το δραματικό κείμενο έχει κυρίως ευθύ λόγο σε αντίθεση με το πεζογράφημα όπου μπορεί να συναντήσουμε ευθύ λόγο, πλάγιο λόγο κι ελεύθερο πλάγιο λόγο (Δερμιτζάκης, 2000:41).

Το θεατρικό έργο χωρίζεται σε πράξεις και σε σκηνές. Πρέπει να έχει όλα τα μέρη του άρρηκτα συνδεδεμένα μεταξύ τους και να διατηρείται η ένταση ώστε να μην χάνει το κοινό το ενδιαφέρον του. Τα γεγονότα που διαδραματίζονται μεταξύ των πράξεων ή των σκηνών τα αφηγείται κάποιος ήρωας αναδρομικά ή συμπεραίνονται από τον θεατή μέσω έμμεσων ενδείξεων. Αντιθέτως, στο πεζογραφικό κείμενο τα αφηγηματικά κενά ανάμεσα στα κεφάλαια, δεν δημιουργούν πρόβλημα συνοχής, ενώ αποδίδονται με περίληψη ή συμπερίληψη (Γραμματάς, 1997: 25, Δήμου, 2014:102).

Οι χαρακτήρες ενός αφηγηματικού κι ενός δραματικού κειμένου είθισται να μοιάζουν με τους ανθρώπους της αληθινής ζωής, «βασική φροντίδα του συγγραφέα είναι να προσδώσει αληθοφάνεια και γνησιότητα στους ήρωές του, προκειμένου, ως τέτοιοι, να γίνουν ευκολότερα κατανοητοί από το κοινό» (Γραμματάς, 1997: 26). Όμως, μια σημαντική διαφορά είναι πως στην αφηγηματική πεζογραφία οι χαρακτήρες έχουν «κειμενική υπόσταση» ενώ στο δραματικό κείμενο έχουν «σκηνικό προσανατολισμό», γράφονται δηλαδή για να ενσαρκωθούν από τους ηθοποιούς στη σκηνή. Επιπλέον, τα πρόσωπα είναι οι αποκλειστικοί φορείς της δράσης μέσα από τον λόγο τους που κυριαρχεί στο δράμα. Σε αντίθεση με την αφήγηση, όπου μπορεί να υπάρχουν πρόσωπα σημαντικά, δευτερεύοντα έως και εντελώς ασήμαντα (Δήμου, 2014:86, Δερμιτζάκης, 1998:30).

Η παρουσία του αφηγητή στην πεζογραφία είναι από τις κυριότερες διαφορές σε σχέση με το δράμα όπου στην πλειοψηφία των έργων δεν υπάρχει. Ο αφηγητής είναι αυτός που γνωρίζει -τις περισσότερες φορές- τις σκέψεις, τις προθέσεις, τα κίνητρα των ηρώων, την τελική έκβαση της ιστορίας, μπορεί να παρεμβαίνει, να συμπληρώνει τη σκέψη των ηρώων, να σκέφτεται γι' αυτούς, να ερμηνεύει, να εξηγεί. Μπορεί να είναι ομοδιηγητικός αφηγητής, αν συμμετέχει στην ιστορία, ετεροδιηγητικός αφηγητής, να αφηγείται δηλαδή κάποιος τρίτος παντογνώστης παρατηρητής ή αυτοδιηγητικός, να αφηγείται κάποιος ήρωας τα γεγονότα που έζησε. Στο θεατρικό κείμενο, αυτός που γνωρίζει τα πάντα είναι μόνο ο δραματουργός, ο οποίος όμως βρίσκεται πίσω από τους ήρωες του ενώ η δράση είναι αυτή που θα φανερώσει-αποκαλύψει τους σκοπούς, τα κίνητρα και τις σκέψεις τους (Genette, 2017: 319 – 323, Καμπανέλλης, 1990:53, Δήμου, 2014:122-123).

4.2) ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ *Ο ΧΙΟΝΑΝΘΡΩΠΟΣ* *ΚΑΙ ΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ*

Πίνακας 1

Κεφάλαιο 1^ο – Τα παιδιά του Δημάρχου φτιάχνουν ένα χιονάνθρωπο	
Χρόνος	Παρελθοντικός (εκτός από τα διαλογικά μέρη) <i>Όλο το βράδυ χιόνιζε σιωπηλά...</i> <i>Τότε η Μαριάννα τον φίλησε.</i> <i>Το χιόνι έπεφτε τώρα πιο πυκνό.</i>

Αφηγητής	<p>Ετεροδιηγητικός- Παντογνώστης-γ' πρόσωπο</p> <p><i>Ιδιαίτερα τον ενοχλούσαν τα παιδιά που έκαναν φασαρία...</i></p> <p><i>Ακούμπησε τα κερασένια χείλη της στο δροσερό του μάγουλο και τον φίλησε.</i></p>
Εστίαση	<p>Μηδενική</p> <p><i>Αυτός ο καβαλάρης, ξέρετε, νόμιζε ότι η πλατεία του ανήκει.</i></p> <p><i>Της φάνηκε ότι ο χιονάνθρωπος ήταν σκεφτικός και διάβασε στα μάτια του μια κάποια θλίψη.</i></p>
Αφηγήσεις	<p><i>Όλο το βράδυ χιόνιζε σιωπηλά [...] οφείλει κανείς σε ατρόμητους καβαλάρηδες.</i></p> <p><i>Το χιόνι έπεφτε τώρα πυκνό [...] και να φάνε τηγανίτες και κάστανα ζεστά.</i></p>
Περιγραφές	<p><i>Η Μαριάννα είχε ολόξανθα μαλλιά και φορούσε μενεξελί παλτό, μενεξελί κασκόλ και μπότες με χρυσά κουμπιά.</i></p> <p><i>...ένα ωραίο σκαλιστό τσιμπούκι από σπάνιο ξύλο βυσσινιάς...</i></p> <p><i>Ήταν ασημένιο, σαν αληθινό, και είχε τρεις ψεύτικες γαλάζιες πετρούλες, γαλάζιες σαν τα μάτια της.</i></p>
Σχόλια	<p><i>...τόσο σιωπηλά που κανείς δε το κατάλαβε...</i></p> <p><i>...κόντευε να φταρνιστεί από το κρύο.</i></p>
Εσωτερικός μονόλογος	<p><i>-Δεν μπορώ να καταλάβω τι τον θέλουν τον χιονάνθρωπο [...] τι ανόητη απασχόληση!</i></p> <p><i>-Άκου όνομα! Όνομα είναι αυτό; [...]Ενώ εμένα όποια εγκυκλοπαίδεια και ν' ανοίξετε μέσα θα με βρείτε!</i></p>

Πίνακας 2

Κεφάλαιο 2^ο- Ο χιονάνθρωπος ξεκινά για το μεγάλο ταξίδι	
Μικρή περιγραφή	<i>Η πλατεία ήταν τώρα άδεια. Παραξενεμένος ο χιονάνθρωπος κοίταξε γύρω τριγύρω.</i>
Εκτενής διάλογος- ευθύς λόγος	<i>-Που βρίσκομαι; -Βρίσκεσαι στη πλατεία με τους Χίλιους Κόκορες Ανεμοδείχτες [...] -Περίμενε!</i>
Αφήγηση	<i>Ο Τουρτούρι έμεινε για κάμποση ώρα πολύ συλλογισμένος [...] Λες και τον έβλεπε μπροστά στα μάτια του, κι ας μην ήξερε πως είναι.</i>
Εσωτερικός μονόλογος	<i>-Πάει! Χάλασε ο κόσμος! -Τι άλλο θα δούμε ακόμα!</i>
Διάλογοι- Ευθύς λόγος	<i>-Τι όμορφος χιονάνθρωπος! -Κύριος σωστός! -Πώς να τον λέμε; -Τουρτούρι!</i>
Χρήση σχημάτων λόγου	<i>Παρομοιώσεις: Ήταν ασημένιο, σαν αληθινό... Γαλάζιες, σαν τα μάτια της... Μεταφορές: τα κερασένια χείλη της</i>

Πίνακας 3

Κεφάλαιο 3^ο – Οι πυροσβέστες με τα φλογοβόλα	
Αφηγήσεις	<p><i>Με γυμνωμένα δόντια ένας σκύλαρος ως εκεί πάνω είχε προβάλει [...] Ο σκύλος ξέχασε το χιονάνθρωπο και πήρε στο κατόπι τη Ροζίνα.</i></p> <p><i>Παραμέρισε την κουρτίνα για να δει αν χιόνιζε και [...] στεκόταν ένας χιονάνθρωπος μ' ένα τσιμπούκι!</i></p>
Περιγραφές	<p><i>Σπουργίτια ράμφιζαν τζάμια θαμπά. Άλογα που έσερναν άμαξες με νυσταγμένους αμαζάδες κάλπαζαν σε λιθόστρωτους δρόμους.</i></p> <p><i>Φορούσαν κατακόκκινες στολές. Άλλοι είχαν στα χέρια τους δαυλούς, άλλοι φλογοβόλα.</i></p>
Σχόλια	<p><i>Θύμωσε ο μπαμπάς, που ήταν πάντα βιαστικός και τόσο αποφασιστικός.</i></p> <p><i>...δάγκωσε το κάτω χέιλι της για να μην τρέμει.</i></p> <p><i>...και νιώθοντας ένα σφίξιμο στην καρδιά γύρισε στο σπίτι συλλογισμένη.</i></p>
Εσωτερικός μονόλογος	<p><i>-Καλά θα ήταν να μπορούσα να μείνω εδώ και να με φιλάει η Μαριάννα κάθε μέρα...</i></p>
Διάλογοι- Ευθύς λόγος	<p><i>-Δεν είπαμε να με περιμένεις στην πλατεία Τουρτούρι; Έτσι δε συμφωνήσαμε;</i></p> <p><i>-Έτσι, αλλά δε γίνεται! Φεύγω.</i></p> <p><i>-Που πας;</i></p> <p><i>-Στο Δούρειο Πόλο! Στο Βόρειο Πόλο, θέλω να πω. Είναι μακριά;</i></p>
Χρήση σημμάτων λόγου	<p><i>Μεταφορές: με κομμένη την ανάσα</i></p> <p><i>Δυο φωτεινές δέσμες έσχισαν το σκοτάδι</i></p> <p><i>...με τα σμαραγδένια μάτια της.</i></p>

Πίνακας 4

Κεφάλαιο 4^ο- Ο χρυσός εχθρός & Κεφάλαιο 5^ο – Η Μαριάννα μιλάει με τον ήλιο	
Αφηγήσεις	<p><i>Κι ο Τουρτούρι προχωρούσε, λευκό όραμα της κοιμισμένης πολιτείας [...] Ένας σκίουρος πήδηξε μπροστά του.</i></p> <p><i>Πέρασε δάση πολλά [...] έπεσε κι απόμεινε εκεί, στην είσοδο της σπηλιάς πάνω στο αφράτο χιόνι.</i></p> <p><i>Στην πολιτεία με τους Χίλιους Κόκορες Ανεμοδείκτες, η Μαριάννα ήταν άρρωστη [...] και φλυαρούσαν με τη Μαριάννα.</i></p>
Περιγραφές	<i>Τα νέφη ήταν βαμμένα με χρώματα πορτοκαλιά [...] τον θάμπωνε με σπιθοφεγγιές και λάμπεις.</i>
Σχόλια	<p><i>...που δεν τα καταλάβαινε όλα αυτά, έτσι μαζεμένα.</i></p> <p><i>Ξελογιασμένος, παραλίγο να αφεθεί στο πυρωμένο χάδι.</i></p> <p><i>Έφτασε και χώθηκε στη σκιά με κομμένη ανάσα.</i></p> <p><i>...ακούστηκε καλοσυνάτη μαζί και αυστηρή η φωνή της μαμάς.</i></p>
Εσωτερικός μονόλογος	<p><i>-Θα λιώσω!</i></p> <p><i>-Θα λιώσει ο χιονάνθρωπός μου!</i></p> <p><i>-Δε θα προλάβει να φτάσει στο Βόρειο Πόλο.</i></p>
Διάλογοι-Ευθύς λόγος	<p><i>-Για πού το 'βαλες, χιονάνθρωπέ;</i></p> <p><i>-Για το Βόρειο Πόλο! Καλά πάω;</i></p> <p><i>[...]</i></p> <p><i>-Πρόσεχε μη ζεσταθειειειειειεις!</i></p>
Χρήση σχημάτων λόγου	<p>Παρομοιώσεις: <i>σκοτεινό σαν στόμα δράκου.</i></p> <p>Μεταφορές: <i>Λαμπάδιασαν τα σύννεφα!</i></p>

	<i>Πήρε φωτιά ο ουρανός</i>
--	-----------------------------

Πίνακας 5

Κεφάλαιο 6^ο- Το κουκούτσι του δαμάσκηνου	
Αφηγήσεις	<i>Ο Τουρτούρι κατάλαβε ότι ο ήλιος είχε κρυφτεί [...] που είχαν δραπετεύσει από τη γειτονική φυλακή εδώ και δύο εβδομάδες. Μόλις άκουσε το όνομα της Μαριάννας με δυσκολία [...] Ο Τουρτούρι έστησε πάλι αυτί. Ο Τζερόνιμο Ρεβίθι έβγαλε από την τσέπη του ένα μεγάλο δαμάσκηνο [...] έδωσε μια δυνατή σκουντιά στην πλάτη του Τζερόνιμο Ρεβίθι.</i>
Περιγραφή	<i>Φορούσαν καφέ παπιγιόν με άσπρες ρίγες, άσπρα παπούτσια με καφέ κορδόνια και κουβαλούσαν ένα παλιό σεντούκι.</i>
Σχόλια	<i>...κεφάλτος και ξεκούραστος, συνέχισε το μακρινό ταξίδι του...</i>
Εσωτερικός μονόλογος	<i>-Πάει το τσιμπούκι! Αλλά δε βαριέσαι! Καιρός ήταν να κόψω το κάπνισμα! -Εξοχα! Δεν τον μπορώ τον ήλιο! Δεν τον σηκώνει ο οργανισμός μου!</i>
Διάλογοι- Ευθύς λόγος	<i>-Με το σχέδιο που έχω στο μυαλό μου θα γίνουμε πάμπλουτοι! -Αλήθεια αρχηγέ; [...]</i>

	<i>-Οχι! Οχι! Χίλιες φορές όχι! Έλα, πάμε και θα σου εξηγήσω...</i>
Χρήση σχημάτων λόγου	Παρομοίωση: <i>...καταπράσινο σαν γλειφιτζούρι μέντα...</i>

Πίνακας 6

Κεφάλαιο 7^ο – Η μαγική ομπρέλα	
Αφηγήσεις	<p><i>Πέρασε από το χωριουδάκι με τους δώδεκα ανεμόμυλους [...] Ο Τουρτούρι κοντοστάθηκε.</i></p> <p><i>Οι ψωνιστοί άνθρωποι άρχισαν να διαφωνούν [...] Δύο τετράγωνα παρακάτω άκουσε μια γλυκερή φωνή.</i></p> <p><i>Ο Τουρτούρι άφησε πίσω του την Πολιτεία των Ψωνιστών Ανθρώπων [...] έφτασε στην επικίνδυνη Χώρα των Λασπανθρώπων.</i></p>
Περιγραφές	<p><i>Σ' αυτή τη χώρα όλοι ψώνιζαν. Τρελαίνονταν να ψωνίζουν [...] και ο δήμαρχος έστελνε το ίδιο βράδυ έναν σεσημασμένο διαρρήκτη για να κάνει το καθήκον του.</i></p> <p><i>Ένας στρουμπουλός κύριος με φουλάρι και περούκα με μπούκλες στεκόταν πίσω από ένα μεγάλο τραπέζι από πορσελάνη και κρατούσε ένα πελώριο σφυρί. Πάνω στο τραπέζι ήταν αραδιασμένα δώδεκα κινέζικα βάζα.</i></p> <p><i>Μια μοναδική ομπρέλα κεντημένη με συννεφοκλωστή και ασημένιο νήμα αράχνης της πάχνης.</i></p>
Σχόλια	<p><i>...γινόταν ολοένα πιο σκούρο και απειλητικό...</i></p> <p><i>...το φεγγάρι κρυβόταν πίσω από τα σύννεφα χλομό και φοβισμένο...</i></p>

Διάλογοι- Ευθύς λόγος	-Κοιτάτε! Κοιτάτε! Ένας χιονάνθρωπος. -Πόσο κάνει; [...] -Χαζόβλακα! Νεροκέφαλε! Ανόητε! Θα το μετανιώσεις! Πικρά θα το μετανιώσεις... Ηλίθιε!
Χρήση σχημάτων λόγου	Παρομοίωση: ...γαλάζιες σαν τα μάτια της Μαριάννας! Μεταφορά: έσπασε τη σιωπή ο στρουμπουλός με το φουλάρι...

Πίνακας 7

Κεφάλαιο 8^ο – Ο Τουρτούρι στη χώρα των Λασπανθρώπων	
Αφηγήσεις	<p><i>Ο Τουρτούρι κόντευε να φτάσει στην άλλη άκρη της πολιτείας, και θα είχε πια γλιτώσει [...] ότι τον περίμενε η μοίρα που περιμένει όλους τους χιονάνθρωπους στη φρικτή αυτή Λασποχώρα.</i></p> <p><i>Με ανείπωτη φρίκη παρακολούθησε τότε ο Τουρτούρι κάτι φοβερό! [...] κατέβηκε από τα κασόνια, έκλεισε τα μάτια του και προσπαθούσε να σβήσει από τη μνήμη του τη φριχτή εικόνα.</i></p> <p><i>Ο Τουρτούρι ακολούθησε το λασπάνθρωπο [...] κι έφτασαν στα σύνορα της Λασποχώρας.</i></p> <p><i>Όταν είχε απομακρυνθεί αρκετά από τη Χώρα των Λασπανθρώπων [...] κι εκεί τον πήρε ένας ύπνος, ένας βαθύς ύπνος, ένας ύπνος χωρίς όνειρα</i></p>

Περιγραφές	Ένα ζοφερό μισοσκόταδο που σου πλάκωνε την καρδιά βασίλευε στη Λασποχώρα. Τα σπίτια ήταν λασποχτισμένα, με στενά παράθυρα, πενταβρόμικες κουρτίνες από τσουβάλι και μανταλωμένες πόρτες [...] για να το βρομίσουνε όπως ακριβώς εμείς πάμε τα ρούχα στο καθαριστήριο για να τα καθαρίσουμε.
Εσωτερικός μονόλογος	<p>-Κακό που με βρήκε!</p> <p>-Τί να κάνω; Τι θ'απογίνω; Πώς θα ξεφύγω από δω μέσα;</p> <p>-Φαίνεται ότι έχουν πιάσει κι άλλον αιχμάλωτο!</p> <p>-Πάει... Ήρθε η σειρά μου[...]θα με λασποβολήσουν! Χάθηκα! Αυτό ήταν!</p>
Διάλογοι-Ευθύς λόγος	<p>-Καλά τα καταφέραμε, Λασπούτιε!</p> <p>- Θα το γλεντήσουμε, Λασπόβιε!</p> <p>[...]</p> <p>-Φέρτε τον πρώτο αιχμάλωτο!</p> <p>- Η δίκη αρχίζει αφού τελειώσει και τελιώνει προτού αρχίσει</p>
Χρήση σχημάτων λόγου	<p>Παρομοιώσεις:</p> <p>...έλεγε μια φωνή βραχνή σαν ξεραμένη λάσπη.</p> <p>...γουργουριστή σαν νερουλή λάσπη.</p> <p>Μεταφορές:</p> <p>... μια πηχτή και γλιστερή φωνή...</p>

Πίνακας 8

Κεφάλαιο 9^ο – Οι κανονικοί άνθρωποι	
Αφηγήσεις	<p><i>Την άλλη μέρα ο Τουρτούρι ζύπνησε νωρίς νωρίς από το μουγκανητό μιας αγελάδας [...]. Ένα οχυρό έπεφτε με πάταγο πιο πέρα και μπάλες κανονιών διασταυρώνονταν στον αέρα.</i></p> <p><i>Αλλά ο Τουρτούρι δεν τον άκουσε επειδή η φωνή του πνίγηκε στον πάταγο της πολεμίστρας που γκρεμιζόταν [...]. και έκανε μια βόλτα στους δρόμους της μεγάλης πόλης.</i></p>
Περιγραφές	<p><i>Ο κάθε κανονικός άνθρωπος είχε στο κάστρο του δέκα τουλάχιστον μεγάλα κανόνια [...]. τα δοκίμαζαν βομβαρδίζοντας ο ένας τον πύργο του άλλου.</i></p> <p><i>Η πόλη μύριζε μπαρούτι και λίπος φάλαινας, που το χρησιμοποιούσαν για να γυαλίζουν τα κανόνια...</i></p> <p><i>Το νερό στα σιντριβάνια ήταν παγωμένο [...] ενώ γύρω του φτερούγιζαν ταχυδρομικά περιστέρια.</i></p>
Διάλογοι- Ευθύς λόγος	<p><i>-Γράμμα ή αίτηση;</i></p> <p><i>-Γράμμα.</i></p> <p><i>-Στον Αϊ- Βασίλη;</i></p> <p><i>-Όχι. Στη Μαριάννα.</i></p>

Πίνακας 9

Κεφάλαιο 10^ο – Οι άνθρωποι με τα κίτρινα καπέλα	
Αφηγήσεις	<i>Ο Τουρτούρι πήρε το μεγάλο δρόμο και δεν άργησε να φτάσει στην Πολιτεία των Βαριεστημένων Ανθρώπων [...] Αφού περπάτησε καμιά δυο ώρες, έφτασε στην Πολιτεία των Ανθρώπων με τα Κίτρινα Καπέλα. Γινόταν πανδαιμόνιο. Οι δρόμοι της πόλης ηχούσαν από σφυρίγματα, σκουζίματα [...] οι δικαστές και μπογιατζήδες με την κίτρινη μπογιά προσπέρασαν και χάθηκαν στο βάθος του δρόμου.</i>
Περιγραφές	<i>Σ' αυτή την πολιτεία ήταν πολύ της μόδας τα κίτρινα καπέλα [...] σύμφωνα με τον Κίτρινο Κώδικα, τον καταδίκασαν να στύβει λεμόνια στη φυλακή ώσπου να πάθει κίτρινο πυρετό.</i>
Εσωτερικός μονόλογος	<i>-Θα αγοράσω ένα μπαλόνι και θα το τσιμπήσω με μια καρφίτσα για να σκάσει και να βγάλω το άχτι μου.</i>
Διάλογοι-Ευθύς λόγος	<i>-Αν δε σου αρέσει το κίτρινο, ποιο χρώμα σου αρέσει; -Το μενεξελί! -Το μενεξελί; Είπες μενεξελί; -Μάλιστα! -Και το κίτρινο; Το γλυκό, το φωτεινό, το θεσπέσιο κίτρινο;</i>
Σχόλια	<i>...αποκρίθηκε θαρετά ο Τουρτούρι. ...έφριξε ο Αρχικαπελονόμος που παραλίγο να πάθει αποπληξία.</i>

Πίνακας 10

Κεφάλαιο 11^ο – Ο κύριος Παμβούτιος πουλάει ένα ψυγείο	
Αφηγήσεις	<p><i>Εκείνη την ώρα ο Βούτιος Παμβούτιος, ο διευθυντής του καταστήματος, περιποιόταν έναν πελάτη [...] είδε τη μισάνοιχτη πόρτα ενός ψυγείου, χώθηκε κι ανάσανε ανακουφισμένος.</i></p> <p><i>Εκείνη τη μέρα, όμως, ο Ερνέστος έτυχε να είναι αφηρημένος [...] το μόνο που κατάφερε ήταν να λαχανιάσει και να πέσει σ' ένα νερόλακκο με χήνες.</i></p>
Περιγραφές	<p><i>Ασυναγώνιστα! Μικρά και μεγάλα! Μεγαλομικρά και μικρομέγαλα! [...] ένα τεράστιο ψυγείο για γίγαντες που χωράει μέσα ολόκληρο παγόβουνο...</i></p> <p><i>...που ήταν γεμάτο με υπνοβάτες πιλότους, χαριτωμένες φώκιες-αεροσυνοδούς και ξύλινα αεροπλάνα με προπέλες στο χρώμα του φρέσκου βουτύρου και της ώριμης φράουλας.</i></p>
Σχόλια	<p><i>...δείχνοντας- τι σύμπτωση- το ψυγείο με τον Τουρτούρι.</i></p> <p><i>...χώθηκε μέσα κι ανάσανε ανακουφισμένος.</i></p>
Εσωτερικός μονόλογος	<p><i>-Δε βαριέσαι...</i></p> <p><i>-Τι σημασία έχει ένα ασήμαντο λάθος σαν κι αυτό, μπροστά στην αγάπη της Ρωζάνης;</i></p> <p><i>Ας μαζέψω ένα μπουκέτο μαργαρίτες. Θα της το χαρίσω για να τηγανίσει τα κοτσάνια.</i></p>
Διάλογοι- Ευθύς λόγος	<p><i>-Πρώτα πρώτα πρέπει να σας εξηγήσω ποιος είμαι και ποιο είναι το πρόσωπο που με στέλνει.</i></p> <p><i>-Υπουργός πρέπει να είστε.</i></p> <p><i>-Όχι.</i></p> <p><i>-Πρεσβευτής;</i></p> <p><i>-Ούτε. Είμαι ο έμπιστος υπασπιστής του αυτοκράτορα της Παταραγονίας.</i></p>

Χρήση σημάτων λόγου	Παρομοιώσεις: <i>Σαν μασημένο ακορντεόν έχει καταντήσει.</i>
---------------------------	--

Πίνακας 11

Κεφάλαιο 12^ο – Η βραδινή περιπέτεια της Μαριάννας και το χαμένο γράμμα	
Αφηγήσεις	<i>Στην πολιτεία με τους Χίλιους Κόκορες Ανεμοδείχτες ήταν περασμένα μεσάνυχτα [...] που γινόταν τα βράδια ανθοπωλείο και πουλούσε ασπρολούλουδα και μαργαρίτες. Η Μαριάννα σφάλισε με τις παλάμες της τ' αυτιά της κι άρχισε να τρέχει [...] χτυπούσε ένα ταμπούρλο και φώναζε όσο πιο δυνατά μπορούσε. Αλλά η Μαριάννα δεν άκουγε πια. Είχε έναν κόμπο στο λαιμό και τα μάτια της ήταν θαμπά και δακρυσμένα [...] κι ήταν τόσο σοβαροί όταν πήρα κατά μέρος τον μπαμπά.</i>
Περιγραφές	<i>Γελαστούς και στρουμπουλούς, ασουλούπωτους και μουτρωμένους [...] Ένας άλλος φορούσε κίτρινο παπιγιόν και κρατούσε ένα μαστούνι με κόκκινες και άσπρες ρίγες. Η πελώρια σκηνή ήταν γεμάτη ταχυδακτυλουργούς, πυροφάγους, σκοινοβάτες και αρλεκίνους [...] ένας αστείος τύπος που φορούσε καφέ παπιγιόν με άσπρες ρίγες διαλαλούσε με όλη του τη δύναμη.</i>
Σχόλια	<i>Τι ώρα να ήταν άραγε; Ούτε που ήξερε. ...τα βήματά της την οδήγησαν -που αλλού;- στην πλατεία.</i>

Εσωτερικός μονόλογος	- <i>Λάθος έκανα.</i> - <i>Τουρτούρι, που να είσαι;</i>
Διάλογοι- Ευθύς λόγος	- <i>Χα, χα, χα! Γυρεύεις τον Τουρτούρι; Τον αποζητάς; Άδικα ψάχνεις! Το ξεχνάς; Εσύ τον έδιωξες!</i> - <i>Εγώ;</i> - <i>Εσύ! Με τα καμώματά σου! Δεν τον άφηνες εδώ! Να λιώσει τουλάχιστον κοντά σου!</i> - <i>Ο Τουρτούρι δεν θα λιώσει ποτέ!</i>
Χρήση σημμάτων λόγου	Μεταφορές: <i>...τους φώτιζε αγνά το χλωμό φεγγάρι</i> <i>Το φεγγάρι έριχνε ασημένιες πινελιές στις σφραγισμένες γρίλιες και χιλιάδες γιασεμιά χόρευαν γύρω από τις γρίλιες.</i>

Πίνακας 12

Κεφάλαιο 13^ο – Η φυλακή των πιγκουίνων	
Αφηγήσεις	<i>Στο μεταξύ, το αεροπλάνο με τον Τουρτούρι ταξίδευε για την Αφρική [...]Δηλαδή έναν Τούρκο πλασιέ ψαρόκολλας και δέκα βεδουίνους.</i> <i>Ό,τι είχε απομείνει από το αεροπλάνο άρχισε να χάνει ύψος [...]άνοιξε το στόμα του τέσσερις πήχες και φώναξε με όλη του τη δύναμη.</i> <i>Οι στρατηγοί και οι υπασπιστές παρατάχτηκαν σε έξι σειρές στα πλάγια της αίθουσας [...]ζεκάρφωσε τα καρφιά ένα ένα και έβγαλε το ψυγείο από το κασόνι.</i>

Περιγραφές	<i>Οι επίσημοι φορούσαν σιρίτια και καπέλα με φτερά, οι διάσημοι φορούσαν διαδήματα και οι άσημοι φορούσαν παράσημα και μασούσαν λιχουδιές, επειδή τους άρεσε το μάσημα.</i>
Σχόλια	<i>...ακούστηκε πάλι αισιόδοξη η φωνή του πιλότου...</i>
Διάλογοι- Ευθύς λόγος	<i>-Δε θέλω παράσημο. -Τι θέλεις; -Να μου δείξεις τον δρόμο για το Βόρειο Πόλο! -Στο Βόρειο Πόλο πας; -Ναι!</i>
Χρήση σχημάτων λόγου	Μεταφορά: <i>Ούτε καρφίτσα δεν έπεφτε. ...υοφάω από ανυπομονησία!</i>

Πίνακας 13

Κεφάλαιο 14^ο – Το τέλος του μεγάλου ταξιδιού	
Αφηγήσεις	<i>Ο αυτοκράτορας Φταρνιστός ο Αψού Αψού ο Τρίτος πήρε από το χέρι τον Τουρτούρι [...] Τέτοιο αφράτο χιόνι ούτε στα όνειρά του δεν βλέπει εύκολα κανείς. Και η νιφάδα πέταξε ψηλά, ταξίδεψε ώρα πολλή [...] Η γυάλα κόντευε να ξεχειλίσει από τα δάκρυα. Εκείνη τη στιγμή, κάπου μακριά, στην άλλη άκρη του κόσμου [...] ακούει φωνές, παλιές, γνώριμες και μυστικές και τρυφερές φωνές... Από τότε ο Τουρτούρι ζούσε ευτυχισμένος στο Βόρειο Πόλο [...] Μετά τον αποχαιρετούσε μ' ένα φιλί κι ο Τουρτούρι έφευγε.</i>

Περιγραφές	<p><i>Γύρω του έβλεπε στρόγγυλα σπίτια [...] και καλημέριζαν ο ένας τον άλλον τρίβοντας τις μύτες τους.</i></p> <p><i>...έβαλε ρόδες στο ψυγείο, πρόσθεσε περισκόπιο, προφυλακτήρα και τιμόνια και το έκανε ψυχροκίνητο!</i></p>
Σχόλια	<p><i>...Θα 'θέλε πολύ! Μα δεν μπορεί!</i></p> <p><i>...μια γνώριμη φωνή καλοσυνάτη.</i></p> <p><i>Αν καμμιά φορά τύχει να πας στο Βόρειο Πόλο, ίσως εκεί, στην κορφή του χιονισμένου λόφου [...] κι είναι τόσα όνειρα κι ελπίδες κι αγάπες παλιές μες στο χιόνι κρυμμένα...</i></p>
Διάλογοι- Ευθύς λόγος	<p><i>-Ψιτ, ψιτ!</i></p> <p><i>-Ποιος είναι;</i></p> <p><i>-Εγώ. Η νιφάδα! Μ' έστειλε ο Τουρτούρι να σου πω ότι έφτασε στο Βόρειο Πόλο.</i></p> <p><i>-Αλήθεια; Έφτασε; Δεν έλιωσε λοιπόν;</i></p> <p><i>-Και βέβαια δεν έλιωσε! Τον είδα να ανεβαίνει το λόφο της Ελπίδας, τον τελευταίο λόφο πριν από το Βόρειο Πόλο!</i></p>
Χρήση σχημάτων λόγου	<p><i>Παρομοίωση: Κάτι σαν θαύμα απίστευτο...</i></p> <p><i>Μεταφορά: κελάηδησε η Νιφάδα...</i></p>

4.3) ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΘΕΑΤΡΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ *ΤΟ ΜΕΓΑΛΟ ΤΑΞΙΔΙ ΤΟΥ**ΤΟΥΡΤΟΥΡΙ*

Πίνακας 14

Πράξη Α΄ - Σκηνή 1^η	
Χρόνος	<p>Παρόν</p> <p><i>Χιονίζει σιωπηλά...</i></p> <p><i>Ας διατηρήσω την ψυχραιμία μου...</i></p> <p><i>Μας φωνάζει η μαμά! Ερχόμαστε!</i></p>
Σκηνικές οδηγίες	<p><i>Χειμώνας σε μια πλατεία. Στο βάθος το άγαλμα του ΑΤΡΟΜΗΤΟΥ ΚΑΒΑΛΑΡΗ ακίνητο, αγέρωχο...</i></p> <p><i>(Βγάζει ένα μαντίλι και φουσάει τη μύτη του. Παίρνει πάλι τη σοβαρή πόζα. Παύση.)</i></p> <p><i>Ακούγεται η φωνή της ΝΙΦΑΛΑΣ ΤΟΥ ΧΙΟΝΙΟΥ.</i></p>
Διάλογος	<p>ΘΑΝΟΥΛΗΣ: <i>Κρύο που κάνει!</i></p> <p>ΜΑΡΙΑΝΝΑ: <i>Κοίτα! Κοίτα την ανάσα μου! Γίνεται αχνός!</i></p> <p>ΦΑΝΟΥΛΗΣ: <i>Όμορφο που ναι!</i></p> <p>ΜΑΡΙΑΝΝΑ: <i>Σαν κρέμα σαντιγύ!</i></p>
Απεύθυνση στο κοινό	<p>ΑΓΑΛΜΑ: <i>Έχετε μήπως κανένα μαντίλι;</i></p> <p>ΑΓΑΛΜΑ: <i>Όχι τέτοιο, παιδί μου!</i></p> <p>ΤΟΥΡΤΟΥΡΙ: <i>Θα με ξαναφιλήσει; Τι λέτε;</i></p> <p>ΑΓΑΛΜΑ: <i>Παραισθήσεις δεν έχει;</i></p>
Τραγούδι	<p>ΑΓΑΛΜΑ: <i>Χιόνι, αγιάζι</i></p> <p><i>Δε με τρομάζει!</i></p> <p><i>Το κρύο αντέχω!</i></p>

	<i>Σαφώς υπερέχω!</i>
Μονόλογος	<p>ΑΓΑΛΜΑ: <i>Ας διατηρήσω την ψυχραιμία μου!... Οοοχ!... Ας δώσω τόπο στην οργή!</i></p> <p>ΑΓΑΛΜΑ: <i>Αν το ξανακάνει... θα... θα... θα ξεβαλικάψω και θα γίνει το σώσε!</i></p> <p>ΤΟΥΡΤΟΥΡΙ: <i>Πάει... Έφυγε...</i></p>

Πίνακας 15

Πράξη Α΄ - Πράξη Πρώτη- Σκηνή 2^η, 3^η, 4^η	
Σκηνικές οδηγίες	<i>Σαλόνι με χρυσοπράσινη ταπετσαρία. Πολυέλαιος. Μαύρο πιάνο. Τζάκι με πορφυρές αναλαμπές. Ο ΔΗΜΑΡΧΟΣ με τη ρόμπα του ψάχνει κάτω από καναπέδες, πολυθρόνες, ανοίγει συρτάρια, κοιτάζει μέσα στο πιάνο...</i>
Διάλογος	<p>ΜΑΡΙΑΝΝΑ: <i>Θεούλη μου! Τουρτούρι! Γιατί ήρθες εδώ; Δε σου είπα να με περιμένεις στην πλατεία; Έτσι δε σου είπα;</i></p> <p>ΤΟΥΡΤΟΥΡΙ: <i>Έτσι μου είπες, αλλά εγώ σου υποσχέθηκα να μη λιώσω ποτέ. Γι' αυτό φεύγω! Πάω...</i></p> <p>ΜΑΡΙΑΝΝΑ: <i>Που;</i></p> <p>ΤΟΥΡΤΟΥΡΙ: <i>Στο Βόρειο Πόλο!</i></p>
Απεύθυνση στο κοινό	<p>ΔΗΜΑΡΧΟΣ: <i>Το είδατε μήπως πουθενά;</i></p> <p>Α΄ ΠΥΡΟΣΒΕΣΤΗΣ: <i>Ψάξαμε;</i></p> <p>ΡΟΖΙΝΑ: <i>Στην όπερα δεν πήγε;</i></p>

Τραγούδι	<p>ΔΗΜΑΡΧΟΣ: <i>Μα που πήγε; Μα που πήγε;</i></p> <p><i>Μα που πήγε το τσιμπούκι;</i></p> <p><i>Τσι-τσι-μού</i></p> <p><i>Και μπούκι-μούκι!</i></p>
Μονόλογος	<p>ΔΗΜΑΡΧΟΣ: <i>Μα τι έγινε; Που πήγε; Δεν μπορώ να καταλάβω πώς εξαφανίστηκε το τσιμπούκι μου!</i></p> <p>ΜΑΡΙΑΝΝΑ: <i>Θεούλη μου! Κάνε να φτάσει στο Βόρειο Πόλο! Είναι τόσο μακριά!...</i></p> <p><i>Τριάντα ολόκληρες σελίδες...</i></p>

Πίνακας 16

Πράξη Α' - Σκηνή 5^η, 6^η & 7^η	
Σκηνικές οδηγίες	<p><i>Βράδυ στο Δάσος των Αντίλαλων. Φεγγαρόφωτο. Ο ΤΟΥΡΤΟΥΡΙ προχωράει αργά</i></p> <p><i>[...] Ξαφνικά, ο ΠΟΛΥΛΟΓΑΣ ΣΚΙΟΥΡΟΣ πηδάει μπροστά του!</i></p> <p><i>Χορογραφία.</i></p> <p><i>Αριστερά το Δάσος των Αντίλαλων. Δεξιά άνοιγμα σπηλιάς. Μοιάζει με στόμα δράκου [...]. Τον αγγίζει με τις χρυσές κορδέλες.</i></p> <p><i>Το δωμάτιο της ΜΑΡΙΑΝΝΑΣ [...]. Η ΜΑΡΙΑΝΝΑ στο κρεβάτι ξεφυλλίζει ένα βιβλίο Γεωγραφίας.</i></p>
Διάλογος	<p>ΘΑΝΟΥΛΗΣ: <i>Κρύο που κάνει!</i></p> <p>ΜΑΡΙΑΝΝΑ: <i>Κοίτα! Κοίτα την ανάσα μου! Γίνεται αχνός!</i></p> <p>ΦΑΝΟΥΛΗΣ: <i>Όμορφο που ναι!</i></p> <p>ΜΑΡΙΑΝΝΑ: <i>Σαν κρέμα σαντιγύ!</i></p> <p>ΜΑΡΙΑΝΝΑ: <i>Ήλιε μου! Εσύ!</i></p>

	<p>ΗΛΙΟΣ: <i>Εγώ!</i></p> <p>ΜΑΡΙΑΝΝΑ: <i>Καιρό είχα να σε δω!</i></p>
Απεύθυνση στο κοινό	<p>ΣΚΙΟΥΡΟΣ: <i>Κοίτα, βρε παιδί μου, σοφία αυτή η κουκουβάγια![...] να διδάσκει ορνιθοσκαλίσματα στις κόττες!</i></p> <p>ΝΙΦΑΔΑ: <i>Ξυπνήστε τον, θα λιώσει! Όλοι μαζί!</i></p> <p>ΗΛΙΟΣ: <i>Αν τους σπείρω του ηλιόσπορους, ξέρετε τι θα γίνει; Θα φυτρώσουνε χιλιάδες ήλιοι... Ηλιους θα γεμίσει η πλάση!</i></p>
Μονόλογος	<p>ΤΟΥΡΤΟΥΡΙ: <i>Ο Χρυσός Εχθρός! Θεούλη μου! Θα με λιώσει!</i></p> <p>ΤΟΥΡΤΟΥΡΙ: <i>Το στόμα του δράκου! Η σπηλιά! Να κρυφτώ! Ειδαλλιώς θα λιώσω!</i></p>

Πίνακας 17

Πράξη Α΄ - Σκηνή 8^η	
Σκηνικές οδηγίες	<p><i>Σπηλιά με πρασινογάλαζους και γαλαζοπράσινους σταλαγμίτες και σταλακτίτες</i></p> <p><i>[...] Το ακουμπάνε στη μέση της σπηλιάς με τη λέξη «Ανάποδα» από την ανάποδη.</i></p> <p><i>Ψάχνουν. Πηγαίνουν γύρω γύρω [...] κι έτσι δεν τον βλέπουν.</i></p> <p><i>Ο ΤΟΥΡΤΟΥΡΙ στήνει αυτί. Παρακολουθεί τη συζήτηση.</i></p>
Διάλογος	<p><i>ΤΖΕΡΟΝΙΜΟ: Απίθανη η ιδέα σου, αρχηγέ, να βάψεις πράσινη τη σιδερένια μπάλα [...] νόμιζαν ότι έχεις βγάλει το καρπούζι σου περίπατο.</i></p> <p><i>ΤΖΕΡΕΜΙ: Από ιδέες άλλο τίποτα! Μου έρχονται σύννεφο!</i></p> <p><i>[...]</i></p> <p><i>ΤΟΥΡΤΟΥΡΙ: Θα με φας κι εμένα;</i></p> <p><i>ΚΡΟΚΟΔΕΙΛΟΣ: Όχι! Δε μ' αρέσει το κατεψυγμένο φαγητό!</i></p>
Απεύθυνση στο κοινό	<i>ΤΖΕΡΟΝΙΜΟ: Άδεια δεν είναι;</i>
Μονόλογος	<i>ΤΟΥΡΤΟΥΡΙ: Πρέπει να σώσω τη Μαριάννα! Τι να κάνω; Α, βέβαια! Αυτό είναι!</i>

Πίνακας 18

Πράξη Α΄-Σκηνή 9^η	
Σκηνικές οδηγίες	<p><i>Δεξιά το «Παραπολυκατάστημα». Αριστερά σπίτι με κεραμιδένια στέγη ξέχειλο από πακέτα [...]</i> Η Ψωνιστή κυρία τον κατευθύνει.</p> <p>Ενώ τραγουδάνε βγαίνει από το «Παραπολυκατάστημα» ο ΣΤΡΟΥΜΠΟΥΛΟΣ ΚΥΡΙΟΣ [...]. Ο ΑΡΘΟΥΡΟΣ και η ΑΓΛΑΪΑ πλησιάζουν κι αυτοί.</p> <p><i>Οι ΨΩΝΙΣΤΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ αρχίζουν να λογομαχούν [...]</i> Πλησιάζει τον ΤΟΥΡΤΟΥΡΙ συνωμοτικά.</p>
Διάλογος	<p>ΑΓΛΑΪΑ: <i>Φτάσαμε, Αρθούρε! Εδώ είναι το σπίτι μας!</i></p> <p>ΑΡΘΟΥΡΟΣ: <i>Πού 'ν'το; Δεν το βλέπω, Αγλαΐα!</i></p> <p>ΑΓΛΑΪΑ: <i>Σπρώξε κι άλλο, Αρθούρε! Σπρώξε!</i></p> <p>ΑΡΘΟΥΡΟΣ: <i>Σπρώχνω! Σπρώχνω!</i></p>
Απεύθυνση στο κοινό	<p>ΑΓΛΑΪΑ: <i>Παιδιά, ελάτε! Δώστε κι εσείς ένα χεράκι!</i></p>
Τραγούδι	<p>ΑΓΛΑΪΑ ΚΑΙ ΑΡΘΟΥΡΟΣ: <i>είμαστε οι Άνθρωποι</i></p> <p><i>οι Ψωνιστοί!</i></p> <p><i>Όρθιοι ψωνίζουμε</i></p> <p><i>μα και καθιστοί!</i></p> <p>...</p>

Πίνακας 19

Πράξη Α΄ - Σκηνή 10^η	
Σκηνικές οδηγίες	<i>Το κατάστημα του Σμαράγδιου Μπριλάντη. Κάτι μεταξύ αλχημιστικού εργαστηρίου και κοσμηματοπωλείου [...] Μπαίνει ο ΣΜΑΡΑΓΔΙΟΣ ΜΠΡΙΛΑΝΤΗΣ. Ακολουθεί ο ΤΟΥΡΤΟΥΡΙ.</i>
Διάλογος	<i>ΣΜΑΡΑΓΔΙΟΣ ΜΠΡΙΛΑΝΤΗΣ: Έλα μέσα Τουρτούρι...Πέρασε...Από δω....Κανείς δε θα σε πειράξει εδώ...Έλα... ΤΟΥΡΤΟΥΡΙ: Παράξενο μέρος... [...] ΣΜΑΡΑΓΔΙΟΣ ΜΠΡΙΛΑΝΤΗΣ: Ανόητε! Ανόητε! Πού πας; Θα το μετανιώσεις! Πικρά θα το μετανιώσεις!</i>
Τραγούδι	<i>ΣΜΑΡΑΓΔΙΟΣ ΜΠΡΙΛΑΝΤΗΣ: Θέλω το καλό σου, Έχε με φίλο πιστό σου! Τη ζωή σου εγώ θα φτιάξω, Ριζικό θα σου αλλάξω ...</i>

Πίνακας 20

Πράξη Α΄ - Σκηνή 11^η	
Σκηνικές οδηγίες	<i>Χώρα των Λασπανθρώπων. Σπίτια χτισμένα από λάσπη με κουρτίνες από τσουβάλι και μανταλωμένες πόρτες [...] Ένας από τους Λασπανθρώπους φοράει ένα βρόμικο σκούφο μάγαιρα.</i>

Διάλογος	<p>ΑΡΧΙΛΑΣΠΗΓΟΣ: <i>Νόμιζες ότι θα ξεφύγεις ε;</i></p> <p>ΤΟΥΡΤΟΥΡΙ: <i>Δε μ' αρέσει εδώ! Αφήστε με να φύγω!</i></p> <p>ΑΡΧΙΛΑΣΠΗΓΟΣ: <i>Τι; Δε σ' αρέσει η λάσπη; Γιατί δε σ' αρέσει;</i></p> <p>ΛΑΣΠΟΥΤΙΟΣ: <i>Μας προσβάλλει!</i></p> <p>ΛΑΣΠΟΒΙΟΣ: <i>Να του ρίξω ένα χαστούκι;</i></p>
Τραγούδι	<p>ΛΑΣΠΑΝΘΡΩΠΟΙ: <i>Μας αρέσει η βρόμα!</i></p> <p style="text-align: center;"><i>Μας αρέσει η γλίτσα!</i></p> <p style="text-align: center;"><i>Όχι, όχι στο νερό,</i></p> <p style="text-align: center;"><i>ούτε μια σταλίτσα!</i></p>
Μονόλογος	<p>ΤΟΥΡΤΟΥΡΙ: <i>Τι άσκημη χώρα! Τι ζοφερό σκοτάδι! Ο αέρας βρομάει! Ποπό! Τι μπόχα είναι αυτή! [...] Αν όμως κρατάω την αναπνοή μου και περπατάω στις μύτες των ποδιών μου, θα φτάσω στα σύνορα χωρίς να με πάρουνε χαμπάρι!</i></p>

Πίνακας 21

Πράξη Β' - Σκηνή 1^η	
Σκηνικές οδηγίες	<p><i>Κελί φυλακής. Ο ΤΟΥΡΤΟΥΡΙ καθισμένος σ' ένα κασόκι. Δίχτυα αράχνης γύρω του.</i></p> <p><i>Ακούγεται ένα χαρχάλεμα στην πόρτα. Κάποιος ξεκλειδώνει ένα ένα τα λουκέτα της φυλακής. Ακούγεται το κλειδί να γυρνάει στην κλειδωνιά.</i></p> <p><i>Ο ΤΟΥΡΤΟΥΡΙ βγαίνει από τη φυλακή. Ο ΚΑΛΟΣ ΛΑΣΠΑΝΘΡΩΠΟΣ κάθεται στο κασόκι, κρύβει το πρόσωπο στα χέρια του και κλαίει.</i></p>

Διάλογος	<p>ΚΑΛΟΣ ΛΑΣΠΑΝΘΡΩΠΟΣ: <i>Ψιτ! Ψιτ Χιονάνθρωπε! Που είσαι;</i></p> <p>ΤΟΥΡΤΟΥΡΙ: <i>Εδώ!</i></p> <p>ΚΑΛΟΣ ΛΑΣΠΑΝΘΡΩΠΟΣ: <i>Μη φοβάσαι! Θα σε βοηθήσω να γλιτώσεις!</i></p> <p>ΤΟΥΡΤΟΥΡΙ: <i>Θα με βοηθήσεις; Γιατί; Λασπάνθρωπος δεν είσαι;</i></p>
Μονόλογος	<p>ΤΟΥΡΤΟΥΡΙ: <i>Κακό που με βρήκε! Θα με λασποβολήσουν όπου να 'ναι!</i></p> <p>ΤΟΥΡΤΟΥΡΙ: <i>Έρχονται! Πάει, Χάθηκα!</i></p>

Πίνακας 22

Πράξη Β' - Σκηνή 2η	
Σκηνικές οδηγίες	<p><i>Χώρα των κανονικών Ανθρώπων. Ετοιμόρροπα κάστρα με χρωματιστές σημαίες</i></p> <p><i>[...] Ο ΚΑΝΟΝΙΚΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ τον σημαδεύει με το μουσκέτο του.</i></p> <p><i>Κάθε τόσο, ενώ μιλάνε, ο ΤΟΥΡΤΟΥΡΙ κι ο ΚΑΝΟΝΙΚΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ σκύβουν για να αποφύγουν μπάλες κανονιών που περνάνε σφυρίζοντας πάνω απ' τα κεφάλια τους.</i></p>
Διάλογος	<p>ΚΑΝΟΝΙΚΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ: <i>Τις ει;</i></p> <p>ΤΟΥΡΤΟΥΡΙ: <i>Ορίστε;</i></p> <p>ΚΑΝΟΝΙΚΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ: <i>Τις ει;</i></p> <p>ΤΟΥΡΤΟΥΡΙ: <i>Καλά, ευχαριστώ!</i></p> <p>ΚΑΝΟΝΙΚΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ: <i>Το σύνθημα το ξέρεις;</i></p> <p>ΤΟΥΡΤΟΥΡΙ: <i>Όχι!</i></p>

Τραγούδι	<p>ΚΑΝΟΝΙΚΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ: <i>Άλλοι έχουνε τσουρέκια,</i></p> <p><i>Άλλοι έχουν μακαρόνια!</i></p> <p><i>Εμείς έχουμε τουφέκια,</i></p> <p><i>Εμείς έχουμε κανόνια!</i></p> <p>...</p>
----------	--

Πίνακας 23

Πράξη Β΄ - Σκηνή 3^η	
Σκηνικές οδηγίες	<p><i>Μπαινοβγαίνουν ΠΩΛΗΤΕΣ που διαλαλούν τα εμπορεύματά τους.</i></p> <p><i>Βγαίνει από δεξιά. Από αριστερά μπαίνει ο ΘΑΝΑΣΗΣ και η ΠΡΑΞΙΘΕΑ καταλαχανιασμένοι. Ο ΘΑΝΑΣΗΣ φοράει πράσινο καπέλο.</i></p> <p><i>Η ΠΡΑΞΙΘΕΑ βγάζει κρυφά το κραγιόν από την τσάντα της και το πετάει με τρόπο.</i></p>
Διάλογοι	<p><i>ΚΑΠΕΛΑΣ: Καπέλα! Καπέλα! Εδώ τα μοντέρνα κίτρινα καπέλα με κορδέλες, με φτερά και βέλα...Καπέλα...καπέλα!</i></p> <p><i>ΠΡΑΞΙΘΕΑ: Κύριε καπελά! Στάσου! Στάσου!</i></p> <p><i>ΚΑΠΕΛΑΣ: Μάλιστα...</i></p> <p><i>ΠΡΑΞΙΘΕΑ: Τέσσερα καπέλα για τον κύριο!</i></p> <p><i>ΘΑΝΑΣΗΣ: Τέσσερα; Γιατί τέσσερα;</i></p> <p><i>ΠΡΑΞΙΘΕΑ: Γιατί μπορεί να σου πάρει ένα ο αέρας!</i></p>

Απεύθυνση στο κοινό	<p>ΠΡΑΞΙΘΕΑ: <i>Από πού πήγε ο καπελάς; Μήπως τον είδατε;</i></p> <p>ΘΑΝΑΣΗΣ: <i>Φορέστε τα καπέλα σας! Έρχεται ο καπελονόμος!</i></p> <p>ΑΡΧΙΚΑΠΕΛΟΝΟΜΟΣ: <i>Εσάς, παιδιά, ποιο χρώμα σας αρέσει;</i></p>
Τραγούδι	<p>ΠΡΑΞΙΘΕΑ: <i>Θάνο, άλλαξε ο νόμος! Βάλε κίτρινο καπέλο,</i></p> <p><i>Όλα κίτρινα τα θένε! γιατί κίτρινος μ' αρέσεις!</i></p> <p><i>Το 'πε ο καπελονόμος! Κατακίτρινο σε θέλω!</i></p>
Μονόλογος	<p>ΠΡΑΞΙΘΕΑ: <i>Άσε που τον έχω άχτι αυτό τον παπαγάλο. Χοντρή με ανεβάζει, χοντρή με κατεβάζει! Εμένα, που σώμα έχω και βάρος δεν έχω!</i></p> <p>ΤΟΥΡΤΟΥΡΙ: <i>Αυτά τα μπαλόνια μου θυμίζουνε τον ήλιο! Θα πάρω ένα και θα το τσιμπήσω με μια καρφίτσα, για να σκάσει και να βγάλω το άχτι μου!</i></p>

Πίνακας 24

Πράξη Β' - Σκηνή 4^η	
Σκηνικές οδηγίες	<p><i>Το κατάστημα ψυγείων του ΒΟΥΤΙΟΥ ΠΑΜΒΟΥΤΙΟΥ γεμάτο ψυγεία, σε διάφορα σχήματα και μεγέθη [...] Ο ΚΥΡΙΟΣ ΒΟΥΤΙΟΣ ΠΑΜΒΟΥΤΙΟΣ, διευθυντής του καταστήματος, ξεσκονίζει τα ψυγεία μ' ένα φτερό του ξεσκονίσματος.</i></p>
Διάλογος	<p>ΒΟΥΤΙΟΣ ΠΑΜΒΟΥΤΙΟΣ: <i>Ερνέστο!</i></p> <p>ΕΡΝΕΣΤΟΣ: <i>Μάλιστα, κύριε διευθυντά!</i></p>

	<p>ΒΟΥΤΙΟΣ ΠΑΜΒΟΥΤΙΟΣ: <i>Τι κάνεις εκεί, Ερνέστο;</i></p> <p>ΕΡΝΕΣΤΟΣ: <i>Λογαριασμούς!</i></p> <p>ΒΟΥΤΙΟΣ ΠΑΜΒΟΥΤΙΟΣ: <i>Μήπως γράφεις τίποτα ποιήματα πάλι;</i></p> <p>ΕΡΝΕΣΤΟΣ: <i>Όχι, κύριε διευθυντά! Ποιήματα! Απαπά!</i></p>
Τραγούδι	<p>ΒΟΥΤΙΟΣ ΠΑΜΒΟΥΤΙΟΣ: <i>Έχω ψυγεία, ψυγεία μαγεία,</i></p> <p style="text-align: center;"><i>με χαμηλή</i></p> <p style="text-align: center;"><i>και υψηλή θερμοκρασία!</i></p> <p style="text-align: center;"><i>Ψυγεία με παγίδες,</i></p> <p style="text-align: center;"><i>με χρυσά παγάκια,</i></p> <p style="text-align: center;"><i>με καμπάνες,</i></p> <p style="text-align: center;"><i>με γαρίδες και πολλά φωτάκια!</i></p> <p style="text-align: center;">...</p>

Πίνακας 25

Πράξη Β΄ - Σκηνή 5^η	
Σκηνικές οδηγίες	<p><i>Αεροδρόμιο. Τρία αεροπλάνα στη σκηνή: ένα μαύρο. Ένα άσπρο κι ένα κίτρινο.</i></p> <p><i>Μπαίνει ο ΕΡΝΕΣΤΟΣ κουβαλώντας στην πλάτη του το δέμα με το ψυγείο.</i></p>
Διάλογος	<p>ΕΡΝΕΣΤΟΣ: <i>Πρέπει να στείλω ένα δέμα! Μπορείτε να μου πείτε, σας παρακαλώ, ποιο αεροπλάνο πάει στο Βόρειο Πόλο;</i></p> <p>ΑΕΡΟΣΥΝΟΔΟΣ: <i>Το άσπρο!</i></p> <p>ΕΡΝΕΣΤΟΣ: <i>Το μαύρο που πάει;</i></p> <p>ΑΕΡΟΣΥΝΟΔΟΣ: <i>Στην Αφρική!</i></p>

Απεύθυνση στο κοινό	ΕΡΝΕΣΤΟΣ: <i>Τι λέτε κι εσείς;</i> ΕΡΝΕΣΤΟΣ: <i>Τί; Τι είπε; ...Αφρική;</i>
Μονόλογος	ΕΡΝΕΣΤΟΣ: <i>Επιτέλους, έφτασα! Καλά που δε μ' έβαλε να κουβαλήσω το ψυγείο του γίγαντα! Ποιο να 'ναι, άραγε, το αεροπλάνο που πάει στο Βόρειο Πόλο;</i> ΕΡΝΕΣΤΟΣ: <i>Ποπό! Τι έπαθα! Σε λάθος αεροπλάνο το φόρτωσα! Αυτή η ανόητη αεροσυνοδός φταίει, που με μπέρδεψε! Τι να κάνω τώρα; ...Σωστά! Θα γράψω ένα ακόμα γράμμα για τη Ρωζάνη!</i>

Πίνακας 26

Πράξη Β' - Σκηνή 6^η	
Σκηνικές οδηγίες	<i>Η πλατεία με το άγαλμα του ΑΤΡΟΜΗΤΟΥ ΚΑΒΑΛΑΡΗ. Το άγαλμα ακίνητο [...]</i> Χιονίζει σιωπηλά. Μπαίνει η Μαριάννα <i>Οι χιονάνθρωποι ανασηκώνουν τους ώμους τους [...]</i> είναι το άγαλμα. <i>Το άγαλμα γελάει σαρκαστικά [...]</i> κρύβει το πρόσωπο στα χέρια, κλαίει.
Διάλογος	ΤΖΕΡΕΜΙ: <i>Ελάτε! Ελάτε! Ελάτε!... Μην αργείτε!</i> ΤΖΕΡΟΝΙΜΟ: <i>Εδώ οι επικίνδυνοι! Εδώ οι παμφάγοι!...</i> ΤΖΕΡΕΜΙ: <i>Εδώ οι ανήμεροι ασημένιοι κροκόδειλοι</i> ΤΖΕΡΟΝΙΜΟ: <i>Να φανταστείτε ότι ένας απ' αυτούς μας έφαγε!</i>
Μονόλογος	ΜΑΡΙΑΝΝΑ: <i>Τουρτούρι!... Γιατί έφυγες; Που να είσαι άραγε;</i> ΜΑΡΙΑΝΝΑ: <i>Στην άκρη κάποιου δρόμου μόνος κι απελπισμένος θα έχει λιώσει ο Τουρτούρι!...</i>

Αφήγηση	<p>ΝΙΦΑΔΑ: Εκείνο το βράδυ η Μαριάννα είδε ένα όνειρο [...] στους σκοτεινούς δρόμους της κοιμισμένης πολιτείας.</p> <p>ΝΙΦΑΔΑ: Κατάλαβε τότε η Μαριάννα και το ένιωσε βαθιά [...] Κι είχε πάρει μαζί του το ασημένιο της δαχτυλίδι.</p>
---------	---

Πίνακας 27

Πράξη Β΄ - Σκηνή 7^η	
Σκηνικές οδηγίες	<p>Εσωτερικό αεροπλάνου. Μπροστά ο ΠΙΛΟΤΟΣ. Πίσω του στη σειρά οι ΕΠΙΒΑΤΕΣ. Θόρυβος μηχανής.</p>
Διάλογος	<p>ΠΙΛΟΤΟΣ: Τώρα προσγειωνόμαστε στην Αφρική! Για κοιτάτε απ' το παράθυρο! Προσγειώνομαι καλά;</p> <p>Α΄ΕΠΙΒΑΤΗΣ: Όχι! Όχι!</p> <p>Β΄ΕΠΙΒΑΤΗΣ: Μη!</p> <p>ΠΙΛΟΤΟΣ: Γιατί;</p> <p>Α΄ΕΠΙΒΑΤΗΣ: Βλέπω κάτι λιοντάρια στο διάδρομο προσγειώσεως!</p>
Απεύθυνση στο κοινό	<p>ΠΙΛΟΤΟΣ: Τι λέτε παιδιά; Που θέλετε να πάμε; Τι; Στο Βόρειο Πόλο; Εντάξει! Εκεί θα πάμε! Στο Βόρειο Πόλο!... Τώρα περνάμε πάνω από τη Μουντζουρία... Τώρα περνάμε πάνω από τη Φρουτοπία... Τώρα φτάνουμε στο Βόρειο Πόλο!...</p>

Πίνακας 28

Πράξη Β' - Σκηνή 8^η	
Σκηνικές οδηγίες	<p><i>Αίθουσα του θρόνου στο παλάτι του αυτοκράτορα της Παταραγονίας [...]</i></p> <p><i>Αρχίζει να ζεσκονίζει και να συγυρίζει μουρμουρίζοντας.</i></p> <p><i>Η ΚΑΘΑΡΙΣΤΡΙΑ βγαίνει βιαστικά αφήνοντας το στοπί πάνω στο θρόνο [...]</i> Κάνει μετά νόημα στους άλλους δύο ΠΙΓΚΟΥΙΝΟΥΣ, που τον ακολουθούν.</p> <p><i>Μπαίνει ο αυτοκράτορας ΦΤΑΡΝΙΣΤΟΣ με ερμίνα και παντελόνι πιτζάμας.</i></p> <p><i>Τον ακολουθεί η ΚΑΘΑΡΙΣΤΡΙΑ μ' ένα φλυτζάνι γάλα. Η ΧΟΡΩΔΙΑ αποχωρεί.</i></p>
Διάλογος	<p><i>Α' ΠΙΓΚΟΥΙΝΟΣ: Ακούσατε παιδιά;</i></p> <p><i>Β' ΠΙΓΚΟΥΙΝΟΣ: Απίστευτο!</i></p> <p><i>Γ' ΠΙΓΚΟΥΙΝΟΣ: Απαράδεκτο!</i></p> <p><i>Α' ΠΙΓΚΟΥΙΝΟΣ: Ακούς εκεί φυλακή!</i></p> <p><i>Β' ΠΙΓΚΟΥΙΝΟΣ: Και γιατί, δηλαδή;</i></p> <p><i>Γ' ΠΙΓΚΟΥΙΝΟΣ: Επειδή κάνουμε καμιά σκανταλιά στη χάση και στη φέξη!</i></p>
Απεύθυνση στο κοινό	<p><i>ΚΑΘΑΡΙΣΤΡΙΑ: Δε σας μυρίζει κάτι καμένο;</i></p> <p><i>ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΑΣ: Τι έχει μέσα στη σακούλα;</i></p> <p><i>ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΑΣ: Να τη φορέσω; Τι; Τι είπατε; Ρυζόγαλο; Τι ρυζόγαλο;</i></p> <p><i>ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΑΣ: Ενός λεπτού σιγή για την αδικοχαμένη αράχνη!</i></p> <p><i>ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΑΣ: Ενός λεπτού φασαρία για την αδικοχαμένη αράχνη!</i></p>

Τραγούδι	<p>ΧΟΡΩΔΙΑ: Αψού, αψού, αψί!</p> <p><i>Φταρνίσματα από δω,</i></p> <p><i>Φταρνίσματα από κει!</i></p> <p><i>Αψί, αψί, αψού!</i></p> <p><i>Φταρνίσματα παντού!</i></p> <p><i>Ααα-ψου!</i></p>
Μονόλογος	<p>ΚΑΘΑΡΙΣΤΡΙΑ: <i>Τς...τς...τς...Πάλι αυτός ο αχαϊρευτος ο αυτοκράτορας</i></p> <p><i>έσπειρε φλούδια από πασατέμπο [...]Τι μυρίζει έτσι;</i></p>

Πίνακας 29

Πράξη Β΄ - Σκηνή 9^η	
Σκηνικές οδηγίες	<p><i>Ο ΤΟΥΡΤΟΥΡΙ στην κορυφή του Λόφου της Ελπίδας, στο βάθος της σκηνής, αντικρίζει τους θεατές. Λευκά και γαλάζια φώτα τρεμοπαίζουν γύρω του.</i></p> <p><i>Μουσική. Μπαίνουν οι πολικές αρκούδες με τ' αρκουδάκια τους</i></p> <p><i>[...]Χοροπηδάνε. Ζητωκραυγάζουν.</i></p>
Διάλογος	<p><i>ΝΙΦΑΔΑ: Απίστευτο! Κατάφερες να φτάσεις! Ποιο θα το 'λεγε ποτέ! Τι χάρη θέλεις να σου κάνω;</i></p> <p><i>ΤΟΥΡΤΟΥΡΙ: Να πας στην πόλη εκείνη. Να βρεις τη Μαριάννα...</i></p> <p><i>ΝΙΦΑΔΑ: Τι να της πω;</i></p> <p><i>ΤΟΥΡΤΟΥΡΙ: Ότι δεν έλιωσε ο χιονάνθρωπός της! Ότι έφτασε στο Βόρειο Πόλο! Είναι πια κοντά; Έτσι δεν είναι;</i></p>

Απεύθυνση στο κοινό	ΝΙΦΑΔΑ: <i>Γελάστε κι εσείς παιδιά! Κάντε τον να γελάσει!</i>
Τραγούδι	<p>ΟΛΟΙ ΜΑΖΙ: <i>Έλα! Έλα! Έλα!</i> ΦΩΚΙΑ: <i>Έχει πύλη κρυσταλλένια!</i></p> <p><i>Ξεκίνα! Μην αργείς!</i> <i>Είναι πάντα σκεπασμένος</i></p> <p><i>Έλα! Έλα! Έλα!</i> <i>με σεντόνια νεραϊδένια!</i></p> <p><i>Άμα θέλεις θα τον βρεις!</i></p>
Μονόλογος	<p>ΜΑΡΙΑΝΝΑ: <i>Έφτασε ο Τουρτούρι στο Βόρειο Πόλο! Έφτασε στο Βόρειο Πόλο ο χιονάνθρωπός μου!</i></p> <p>ΤΟΥΡΤΟΥΡΙ: <i>Επιτέλους! Να τος! Να τος ο Βόρειος Πόλος! Τόσο απέραντος! Τόσο διάφανος! Τόσο πάλλευκος και φωτεινός! Ως εκεί που φτάνει το μάτι κι ακόμα παραπέρα! Θα 'ναι θαύμα... Όνειρο παραμυθένιο... Κι αυτές οι φωνές... Απόμακρες και μαγικές...</i></p>

4.4) ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΜΕΤΑΞΥ ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΘΕΑΤΡΙΚΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

Πίνακας 30

ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ	ΘΕΑΤΡΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ
<p>Κεφάλαιο 1^ο</p> <p>ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥ ΔΗΜΑΡΧΟΥ ΦΤΙΑΧΝΟΥΝ ΕΝΑΝ ΧΙΟΝΑΝΘΡΩΠΟ</p>	<p>Πράξη Α΄ Σκηνή 1^η</p> <p>Ο ΑΤΡΟΜΗΤΟΣ ΚΑΒΑΛΑΡΗΣ</p>
	<p>Όλα τα πρόσωπα του έργου αναγράφονται πριν την πρώτη πράξη. Στην αρχή της κάθε σκηνής αναφέρονται τα πρόσωπα που θα εμφανιστούν.</p>
<p>Παρατατικός και αόριστος χρόνος:</p> <p><i>Τα δίδυμα φορούσαν τα γκριζα τους παλτά</i></p> <p><i>Μουρμούρισε μέσα από τα δόντια του</i></p> <p><i>Οι μπότες της βούλιαζαν βαθιά στο χιόνι</i></p>	<p>Ενεστώτας χρόνος:</p> <p><i>Το άγαλμα φταρνίζεται</i></p> <p><i>Ελπίζω να μην έρχονται κατά δω</i></p> <p><i>Παίζουμε χιονοπόλεμο;</i></p>
<p>Περιγραφή του τοπίου, του χρόνου και του αγάλματος:</p> <p><i>Φάνταζε πάλλευκη η πολιτεία.</i></p> <p><i>Στην κεντρική πλατεία, το μαρμαρένιο άλογο του ατρόμητου καβαλάρη [...] του κακοφαινόταν όταν έβλεπε κόσμο.</i></p>	<p>Σκηνικές οδηγίες στην αρχή του έργου όπου μας εισάγει στον δραματικό τόπο και χρόνο.</p> <p>Υποδεικνύουν τη συμπεριφορά, τις κινήσεις των χαρακτήρων και λεπτομέρειες της υπόκρισης.</p> <p><i>Χειμώνας σε μια πλατεία. Στο βάθος το μαρμάρινο άγαλμα του ΑΤΡΟΜΗΤΟΥ ΚΑΒΑΛΑΡΗ ακίνητο, αγέρωχο. Χιονίζει σιωπηλά. Ξαφνικά, ενώ κανείς δεν το περιμένει, το άγαλμα φτερνίζεται.</i></p> <p><i>(Ρουφάει τη μύτη του και απευθύνεται στους θεατές.)</i></p>

<p>Εσωτερικοί μονόλογοι- οι σκέψεις και τα συναισθήματα του αγάλματος:</p> <p>-Δεν μπορώ να καταλάβω τι τον θέλουν τον χιονάνθρωπο!</p> <p>-Δες και δε φτάνω εγώ για να στολίζω την πλατεία.</p> <p>Τουρτούρι; [...] Άκου όνομα! Όνομα είναι αυτό; [...]</p> <p>-Ενώ εμένα, όποια εγκυκλοπαίδεια και ν' ανοίξετε, μέσα θα με βρείτε!</p>	<p>Απεύθυνση στους θεατές:</p> <p>ΑΓΑΛΜΑ: Μου λέτε, σας παρακαλώ, γιατί φτιάχνουνε χιονάνθρωπο; Δεν φτάνω, δηλαδή, εγώ να στολίζω την πλατεία;</p> <p>Μονόλογοι:</p> <p>ΑΓΑΛΜΑ :Άκου όνομα! Τουρτούρι! [...]Ενώ εμένα, όποια εγκυκλοπαίδεια και ν' ανοίξετε, μέσα θα με βρείτε!</p>
<p>Αφήγηση της ιστορίας:</p> <p>Όλο το βράδυ χιόνιζε σιωπηλά [...] Αλλά και πάλι ο απρόμητος καβαλάρης δεν ήταν ικανοποιημένος.</p> <p>Τότε η Μαριάννα τον φίλησε [...] και να φάνε τηγανίτες και κάστανα ζεστά.</p>	<p>Τραγούδι του αγάλματος και των παιδιών:</p> <p>Ποτέ δεν κρυώνω! Φέρτε χιόνι, χιόνι αφράτο</p> <p>Δεν τουρτουρίζω! Φτιάχνουμ'ανθρωπο χιονάτο!</p> <p>Ούτε ιδρώνω Μια μπάλα μεγάλη για κορμί,</p> <p>ούτε λυγίζω για κεφάλι μια μικρή!</p>
<p>Διάλογοι- Ευθύς λόγος:</p> <p>-Σ'αρέσει που σε φτιάξαμε; Ρώτησε το κορίτσι.</p> <p>-Αμέ! Ψιθύρισε δειλά, πολύ δειλά ο χιονάνθρωπος.</p> <p>Η Μαριάννα έμεινε για λίγο σιωπηλή μετά είπε:</p> <p>-Θέλω να ζήσεις για πάντα!</p> <p>-Πόσο μεγάλο είναι το πάντα; Ρώτησε ο χιονάνθρωπος.</p>	<p>Διάλογος (προωθεί τη δράση):</p> <p>ΜΑΡΙΑΝΝΑ: Τουρτούρι...</p> <p>ΤΟΥΡΤΟΥΡΙ: Ναι!</p> <p>ΜΑΡΙΑΝΝΑ: Θα μου κάνεις μια χάρη;</p> <p>ΤΟΥΡΤΟΥΡΙ: Τί χάρη;</p> <p>ΜΑΡΙΑΝΝΑ: Να μη λιώσεις ποτέ! Να ζήσεις για πάντα!</p>

<p>Σχόλια του αφηγητή:</p> <p><i>... κόντευε να φταρνιστεί από το κρύο.</i></p> <p><i>...και του κακοφαινόταν όταν έβλεπε κόσμο.</i></p> <p><i>Ψιθύρισε δειλά, πολύ δειλά ο χιονάνθρωπος.</i></p>	<p>Σχόλια μέσα από τις σκηνικές οδηγίες:</p> <p>ΑΓΑΛΜΑ: <i>(βλοσυρά) τι έκανε λέει;</i></p> <p>ΑΓΑΛΜΑ: <i>(μυμείται ειρωνικά τη Μαριάννα) Όχι!</i></p> <p>ΤΟΥΡΤΟΥΡΙ: <i>Πάει... (απογοητευμένος) Έφυγε...</i></p> <p>ΑΓΑΛΜΑ: <i>Αλλά... (σαρκαστικά) όχι για πολύ!</i></p>
<p>Κεφάλαιο 2^ο</p> <p>Ο ΧΙΟΝΑΝΘΡΩΠΟΣ ΞΕΚΙΝΑ ΓΙΑ ΤΟ ΜΕΓΑΛΟ ΤΑΞΙΔΙ</p>	<p>Συνεχίζεται η 1^η σκηνή</p>
<p>Σύντομη περιγραφή:</p> <p><i>Η πλατεία τώρα ήταν άδεια. Παραξενεμένος ο χιονάνθρωπος κοίταζε γύρω τριγύρω.</i></p>	<p>Σκηνικές οδηγίες:</p> <p><i>Το χιόνι πέφτει τώρα πιο πυκνό. Ο χιονάνθρωπος κοιτάζει απορημένος γύρω του.</i></p>
<p>Εκτενής διάλογος- χρήση ευθύ λόγου:</p> <p><i>-Που βρίσκομαι; Δεν το 'χω ξαναδεί αυτό το μέρος, κι όμως... κάτι μου θυμίζει...</i></p> <p><i>-Βρίσκεσαι στην πλατεία με του Χίλιους Κόκορες</i></p> <p><i>Ανεμοδείχτες...</i></p> <p>[...]</p> <p><i>- Περίμενε!</i></p>	<p>Διάλογος:</p> <p>ΤΟΥΡΤΟΥΡΙ: <i>Πού βρίσκομαι άραγε;</i></p> <p>ΑΓΑΛΜΑ: <i>Που βρίσκεσαι; Στην πλατεία μου βρίσκεσαι!</i></p> <p>[...]</p> <p>ΑΓΑΛΜΑ: <i>Έχω ξεπαστρέψει κόσμο και κοσμάκη εγώ!</i></p> <p><i>Άγαλμα είμαι, βρε! Άγαλμα! Στραβομάρα έχεις;</i></p>
<p>Μικρή αφήγηση:</p>	<p>Τραγούδι για τον Βόρειο Πόλο:</p> <p>ΝΙΦΑΔΑ: <i>Ξεκίνα, μην αργείς</i></p> <p><i>άμα θέλεις θα τον βρεις</i></p>

<p><i>Ο Τουρτούρι έμεινε για κάμποση ώρα πολύ συλλογισμένος [...] Δες και τον έβλεπε μπροστά στα μάτια του, κι ας μην ήξερε πως είναι.</i></p>	<p><i>Τ'άσπιλό του χιόνι, Δε χάνεται ποτέ! Δε λιώνει!</i></p>
<p>Εσωτερικός μονόλογος, το άγαλμα αγανακτισμένο: <i>-Πάει! Χάλασε ο κόσμος!</i> <i>Τι άλλο θα δούμε ακόμα!</i></p>	<p>Μονόλογος του αγάλματος: <i>ΑΓΑΛΜΑ: Χάλασε ο κόσμος! Πάει...Χάλασε ο κόσμος...!</i> <i>Απεύθυνση στο κοινό:</i> <i>ΑΓΑΛΜΑ: Παραισθήσεις δεν έχει;</i> <i>ΤΟΥΡΤΟΥΡΙ: Τι λέτε; Να πάω;</i></p>

Όπως παρατηρούμε στον πίνακα 30, ο συγγραφέας επιλέγει τα δύο πρώτα κεφάλαια του αφηγήματος να τα μεταφέρει σε μία σκηνή στο θεατρικό κείμενο, εφόσον η δράση διαδραματίζεται στον ίδιο τόπο και χρόνο. Επιπλέον, βλέπουμε ότι στο αφηγηματικό κείμενο τα γεγονότα συνέβησαν στο παρελθόν ενώ στο θεατρικό συμβαίνουν στο παρόν. Στο πρώτο κεφάλαιο του αφηγήματος, ο συγγραφέας μας εισάγει στον τόπο, τον χρόνο και τα πρόσωπα του έργου μέσα από τις περιγραφές και τις αφηγήσεις. Από την άλλη μεριά, η πρώτη σκηνή του θεατρικού κειμένου ξεκινά με σκηνικές οδηγίες ώστε να υποδείξει τον δραματικό τόπο και χρόνο της σκηνής. Ακόμη, στο θεατρικό κυριαρχεί ο διάλογος προωθώντας τη δράση ενώ η ύπαρξη των τραγουδιών συμπληρώνουν την παράσταση με τρόπο υποδηλωτικό, αφηγηματικό και περιγραφικό.

Το πρώτο κεφάλαιο του αφηγηματικού κειμένου έχει περισσότερα αφηγηματικά και περιγραφικά μέρη, χωρίς ωστόσο να λείπουν και τα διαλογικά σε μικρότερο βαθμό. Όμως, στο δεύτερο κεφάλαιο, ο διάλογος και ο ευθύς λόγος υπερισχύουν, έχοντας μόνο μία μικρή περιγραφή και μία μικρή αφήγηση. Οι εσωτερικοί μονόλογοι του αφηγήματος

στο θεατρικό αντικαθίστανται από απευθύνσεις στο κοινό ή μονολόγους. Τα σχόλια του αφηγητή δίνονται στο θεατρικό μέσα από τις σκηνικές οδηγίες.

Πίνακας 31

ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ	ΘΕΑΤΡΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ
<p>Κεφάλαιο 3^ο</p> <p>ΟΙ ΠΥΡΟΣΒΕΣΤΕΣ ΜΕ ΤΑ ΦΛΟΓΟΒΟΛΑ</p>	<p>Πράξη Α^η Σκηνή 2^η</p> <p>ΤΟ ΜΕΓΑΛΟ ΤΑΞΙΔΙ</p>
<p>Περιγραφή της πόλης όπου περιπλανιέται ο Τουρτούρι:</p> <p><i>Ήταν όμορφη η πολιτεία.</i></p> <p><i>Ίδιες γιρλάντες δαντελένιες τα σύρματα τηλεφώνου</i></p> <p><i>[...] Γέμισε ο ουρανός με νεράιδες, με πουλιά και παλάτια μαγικά.</i></p>	<p>Η Νιφάδα αφηγείται την περιπλάνηση του Τουρτούρι ενώ υπάρχει και μουσική γέφυρα:</p> <p><i>ΝΙΦΑΔΑ: Έτσι, λοιπόν, άρχισε το μεγάλο ταξίδι [...]</i></p> <p><i>για το Βόρειο Πόλο</i></p> <p><i>Μουσική γέφυρα.</i></p> <p><i>ΝΙΦΑΔΑ: Προχωρούσε για ώρα πολλή στους δρόμους της μεγάλης πολιτείας [...] κάτω από το παράθυρο του σπιτιού όπου έμενε η Μαριάννα.</i></p>
<p>Αφήγηση της περιπέτειας του Τουρτούρι με έναν σκύλο:</p> <p><i>Ξαφνικά...Τι ήταν αυτό; Γάβγισμα! Γρύλισμα απειλητικό! [...]</i> Ο σκύλος ξέχασε το χιονάνθρωπο και πήρε στο κατόπι τη Ροζίνα.</p>	

<p>Συνεχίζεται το 3^ο κεφάλαιο</p>	<p>Πράξη Α΄ - Σκηνή 3^η</p> <p>ΤΟ ΧΑΜΕΝΟ ΤΣΙΜΠΟΥΚΙ</p>
<p>Αφήγηση και περιγραφή- ο Δήμαρχος ψάχνει το τσιμπούκι και παράλληλα μας δίνονται πληροφορίες για το σπίτι του:</p> <p><i>Πηγαίνοντας από δωμάτιο σε δωμάτιο, ανοιγοκλείνοντας συρτάρια και ξεκλειδώνοντας δίφυλλες ντουλάπες.</i></p> <p><i>Μπήκε στο σαλόνι με τη χρυσοπράσινη ταπετσαρία, το μαύρο πιάνο και το τζάκι με τις πορφυρές αναλαμπές και άρχισε να ψάχνει κάτω από τους καναπέδες.</i></p> <p><i>Πουθενά το τσιμπούκι.</i></p>	<p>Σκηνικές οδηγίες στην αρχή της σκηνής. Περιγράφει το σπίτι του Δημάρχου και τον ίδιο να ψάχνει κάτι:</p> <p><i>Σαλόνι με χρυσοπράσινη τραπεζαρία. Πολυέλαιος. Μαύρο πιάνο. Τζάκι με πορφυρές αναλαμπές. Ο ΔΗΜΑΡΧΟΣ με τη ρόμπα του ψάχνει κάτω από καναπέδες, πολυθρόνες, ανοίγει συρτάρια, κοιτάζει μέσα στο πιάνο...</i></p>
	<p>Τραγούδι του Δημάρχου για το τσιμπούκι:</p> <p><i>Μα που πήγε; Μα που πήγε;</i></p> <p><i>Μα που πήγε το τσιμπούκι;</i></p> <p><i>Τσι-Τσι-μού</i></p> <p><i>Και μπούκι-μούκι!</i></p> <p>...</p>
<p>Εσωτερικοί μονόλογοι:</p> <p><i>-Που πήγε το τσιμπούκι μου; Ήθελα να ξέρω ποιος το πήρε!</i></p> <p><i>-Λες να το έχω ξεχάσει στο δημαρχείο;</i></p>	<p>Απεύθυνση στους θεατές:</p> <p><i>ΔΗΜΑΡΧΟΣ: Το είδατε μήπως πουθενά; Ήταν ένα τσιμπούκι καταπληκτικό, ένα τσιμπούκι σκαλιστό,</i></p>

	<p>καμωμένο από ξύλο βυσσινιάς! [...] Μα τι έγινε; Που πήγε;</p> <p>Μονόλογοι:</p> <p>ΔΗΜΑΡΧΟΣ: Μα τι έγινε; Που πήγε; Δεν μπορώ να καταλάβω πως εξαφανίστηκε το τσιμπούκι μου!</p>
<p>Σύντομος διάλογος:</p> <p>-Να το τσιμπούκι μου! [...] Να το! Το έχει κλέψει αυτός! Αυτός εκεί. Περιμένει το τραμ ο αχρείος!</p> <p>-Δε θα έλεγα ότι το έχει κλέψει ...</p> <p>-Πώς δεν το έχει κλέψει [...] Αφού το έχει στο στόμα του και το φθείρει! Θα φύγει όλο το βερνίκι! Θα του δείξω όμως εγώ! Θα το πληρώσει ακριβά! Θα τηλεφωνήσω στους πυροσβέστες να τον εκτελέσουν μ' ένα φλογοβόλο!</p>	<p>Διάλογος:</p> <p>ΔΗΜΑΡΧΟΣ: Να το!</p> <p>ΘΑΝΟΥΛΗΣ: Πού 'ν' το;</p> <p>ΔΗΜΑΡΧΟΣ: Να, εκεί! Βλέπετε;</p> <p>ΜΑΡΙΑΝΝΑ: Ο Τουρτούρι!</p> <p>ΘΑΝΟΥΛΗΣ: Στην πλατεία δεν τον αφήσαμε;</p> <p>ΔΗΜΑΡΧΟΣ: Το καπνίζει εκείνος ο χιονάνθρωπος! Μου το 'κλεψε ο αχρείος!</p> <p>ΘΑΝΟΥΛΗΣ: Δεν το 'κλεψε! Εμείς του το δώσαμε!</p> <p>ΔΗΜΑΡΧΟΣ: Μη λες ψέματα για να τον γλιτώσεις! Αυτός ο χιονάνθρωπος είναι παλιάνθρωπος! Θα τηλεφωνήσω στους πυροσβέστες...</p>
<p>Συνεχίζεται το 3^ο κεφάλαιο</p>	<p>Πράξη Α΄ - Σκηνή 4^η</p> <p>ΟΙ ΠΥΡΟΣΒΕΣΤΕΣ ΜΕ ΤΑ ΦΛΟΓΟΒΟΛΑ</p>
<p>Αφήγηση και περιγραφή:</p> <p>Στο μεταξύ η Μαριάννα κατέβηκε τρέχοντας την ξύλινη σκάλα και βγήκε με το νυχτικό στο δρόμο</p>	<p>Σκηνικές οδηγίες. Περιγράφουν τον δρόμο όπου στέκεται ο Τουρτούρι.</p> <p>Δρόμος έξω από το σπίτι του ΔΗΜΑΡΧΟΥ. Φωτισμένα παράθυρα. Ο Τουρτούρι στέκεται πλάι στη στάση του</p>

	<p>τραμ [...]βγαίνει η ΜΑΡΙΑΝΝΑ με το μενεξελί παλτό ριγμένο πάνω από το νυχτικό της. Πλησιάζει τρέχοντας τον χιονάνθρωπο.</p>
<p>Σχόλια του αφηγητή:</p> <p>... ήταν πάντα βιαστικός και τόσο αποφασιστικός.</p> <p>...ρώτησε τον Τουρτούρι με κομμένη ανάσα.</p> <p>...δαγκώνοντας το κάτω χείλι της για να μην τρέμει.</p> <p>...νιώθοντας ένα σφίξιμο στην καρδιά...</p>	<p>Σχόλια μέσα από τις σκηνικές οδηγίες:</p> <p>ΜΑΡΙΑΝΝΑ: (Λαχανιασμένα) Θεούλη μου... (Τρυφερά) Δεν σου είπα να περιμένεις στην πλατεία;</p> <p>Α΄ ΠΥΡΟΣΒΕΣΤΗΣ: (Τρομάζει) Ααα! Κόπηκε η χολή μου!</p>
<p>Αφήγηση της ιστορίας:</p> <p>Άρπαξε τον Τουρτούρι από το χέρι, διασχίσανε το δρόμο[...] κοίταξε καλά καλά με τα σμαραγδένια μάτια της τον χιονάνθρωπο, κοίταξε και το κορίτσι.</p>	<p>Σκηνικές οδηγίες (αντικαθιστούν την αφήγηση):</p> <p>Η ΜΑΡΙΑΝΝΑ αρπάζει τον ΤΟΥΡΤΟΥΡΙ από το χέρι [...] κοιτάζει καλά καλά με τα σμαραγδένια μάτια της τον χιονάνθρωπο και το κορίτσι.</p>
<p>Διάλογος- Ευθύς Λόγος:</p> <p>-...Θα 'ρχεσαι να με βλέπεις;</p> <p>-Θα προσπαθήσω...Μα τώρα πρέπει να κρυφτείς, καλέ μου! Έρχονται να σε συλλάβουν!</p> <p>- Εμένα; Γιατί:</p> <p>-Έτσι είναι ο νόμος.</p> <p>[...]</p> <p>-Εσείς οι τρεις από δεξιά! Εσείς οι πέντε από κει!...</p> <p>[...]</p>	<p>Διάλογοι:</p> <p>ΤΟΥΡΤΟΥΡΙ: Θα 'ρχεσαι να με βλέπεις;</p> <p>ΜΑΡΙΑΝΝΑ: Ξέρω γω; Θα προσπαθήσω! Τώρα, όμως, πρέπει να κρυφτείς! Έρχονται να σε συλλάβουν!</p> <p>ΤΟΥΡΤΟΥΡΙ: Τι έκανα για να με συλλάβουν;</p> <p>ΜΑΡΙΑΝΝΑ: Έλα, ντε! Έτσι είναι ο νόμος!</p> <p>ΑΡΧΙΠΥΡΟΣΒΕΣΤΗΣ: Εσείς από δω! Εσείς από κει! Θα τον περικυκλώσουμε!</p> <p>ΜΑΡΙΑΝΝΑ: Έρχονται! Έλα! Γρήγορα!</p>

<i>-Έρχονται...Γρήγορα! Έλα!</i>	
----------------------------------	--

Στον πίνακα 31 παρατηρούμε ότι το τρίτο κεφάλαιο του αφηγήματος ο συγγραφέας επιλέγει να το χωρίσει σε τρεις σκηνές στο θεατρικό κείμενο, καθώς οι δράσεις διαδραματίζονται σε τρεις διαφορετικούς τόπους. Η δεύτερη σκηνή της Α΄ Πράξης είναι πολύ σύντομη, ουσιαστικά η Νιφάδα παίρνει το ρόλο του αφηγητή και μας προετοιμάζει για την επόμενη σκηνή. Στην τρίτη και στη τέταρτη σκηνή βλέπουμε εκτενείς σκηνικές οδηγίες που αντικαθιστούν τις περιγραφές και τις αφηγήσεις, το τραγούδι του Δημάρχου που αντικαθιστά την αφήγηση ενώ οι διάλογοι, προωθώντας τη δράση, μονοπωλούν το κείμενο. Από την άλλη μεριά, στο αφηγηματικό κείμενο ο συγγραφέας βάζει πολλές αφηγήσεις, μικρές περιγραφές και μικρά διαλογικά μέρη. Αφήνει το τραγούδι των πυροσβεστών και στα δύο κείμενα, διαφοροποιώντας σε σημεία τα λόγια.

Πίνακας 32

ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ	ΘΕΑΤΡΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ
<p>Κεφάλαιο 4^ο</p> <p>Ο ΧΡΥΣΟΣ ΕΧΘΡΟΣ</p>	<p>Πράξη Α΄ Σκηνή 5^η</p> <p>ΤΟ ΔΑΣΟΣ ΤΩΝ ΑΝΤΙΛΑΛΩΝ</p>
<p>Αφήγηση της περιπέτειας του Τουρτούρι με περιγραφικά μέρη:</p> <p><i>Κι ο Τουρτούρι προχωρούσε, λευκό όραμα της κοιμισμένης πολιτείας. Πέρασε δρόμους πλακόστρωτους κι άλλους κατηφορικούς και δρομάκια απόμερα και θολωτές στοές και πλατείες αδειανές [...]</i> Ένας σκίουρος πήδηξε μπροστά του.</p>	<p>Σκηνικές οδηγίες που μας περιγράφουν τον Τουρτούρι στο Δάσος των Αντίλαλων:</p> <p><i>Βράδυ στο Δάσος των Αντίλαλων. Φεγγαρόφωτο. Ο ΤΟΥΡΤΟΥΡΙ προχωράει αργά [...]</i> Ξαφνικά, ο ΠΟΛΥΛΟΓΑΣ ΣΚΙΟΥΡΟΣ πηδάει μπροστά του!</p>
	<p>Απεύθυνση στους θεατές:</p> <p><i>ΣΚΙΟΥΡΟΣ: Κοίτα, βρε παιδί μου, σοφία αυτή η κουκουβάγια! [...]</i> να διδάσκει ορνιθοσκαλίσματα στις κότες!</p>
<p>Εκτενής Διάλογος- Ευθύς λόγος:</p> <p><i>-Για πού το 'βαλες χιονάνθρωπέ;</i></p> <p><i>-Για το Βόρειο Πόλο. Πάω καλά; [...]</i></p> <p><i>-Πρόσεχε να μη ζεσταθείς! Αυτή είναι η κατάλληλη ευχή.</i></p> <p><i>- Πρόσεχεeee να μη ζεσταθειειειειεις!</i></p>	<p>Διάλογος:</p> <p><i>ΣΚΙΟΥΡΟΣ: Καλησπερούδια!</i></p> <p><i>ΤΟΥΡΤΟΥΡΙ: Καλησπερούδια!</i></p> <p><i>ΣΚΙΟΥΡΟΣ: Για πού το βάλαμε;</i></p> <p><i>[...]</i></p> <p><i>ΣΚΙΟΥΡΟΣ: Πρόσεχε μη ζεσταθείς, χιονάνθρωπουουουδι!...</i></p>

<p>Συνεχίζεται το 4^ο κεφάλαιο</p>	<p>Πράξη Α΄ - Σκηνή 6^η</p> <p>Ο ΧΡΥΣΟΣ ΕΧΘΡΟΣ</p>
<p>Σύντομη περιγραφή:</p> <p><i>Τα νέφη ήταν βαμμένα με χρώματα πορτοκαλιά και πορφυρά. Ο ουρανός έμοιαζε να στάζει αίμα [...] τον θάμπωνε με σπιθοφεγγιές και λάμψεις.</i></p>	<p>Σκηνικές οδηγίες μας περιγράφουν το μέρος όπου αποκοιμήθηκε ο Τουρτούρι και την εμφάνιση του Ήλιου:</p> <p><i>Αριστερά το Δάσος των Αντίλαλων. Δεξιά άνοιγμα σπηλιάς. Μοιάζει με στόμα δράκου [...] Τον αγγίζει με τις χρυσές κορδέλες.</i></p>
<p>Αφήγηση:</p> <p><i>Πισωπάτησε τυφλωμένος! Κατάλαβε! Ο Χρυσός Εχθρός! Ο Ρήγας της ημέρας! Ο ήλιος ήταν! Πήρε φωτιά ο ουρανός! [...] κι απόμεινε εκεί στην είσοδο της σπηλιάς πάνω στο αφράτο χιόνι...</i></p>	<p>Μονόλογοι:</p> <p>ΤΟΥΡΤΟΥΡΙ: <i>Ο Χρυσός Εχθρός! Θεούλη μου! Θα με λιώσει!</i></p> <p>ΤΟΥΡΤΟΥΡΙ: <i>Το στόμα του δράκου! Η σπηλιά! Να κρυφτώ! Ειδαλλιώς θα λιώσω!</i></p> <p>ΗΛΙΟΣ: <i>Μπορώ να περιμένω! Έχουμε καιρό! Μπορώ να περιμένω! Τρελαίνομαι να λιώνω χιονάνθρωπους!</i></p>
<p>Εσωτερικός μονόλογος</p> <p><i>-Θα λιώσω!</i></p>	<p>Απεύθυνση στους θεατές:</p> <p>ΝΙΦΑΔΑ: <i>Ξυπνήστε τον, θα λιώσει! Όλοι μαζί! Τουρτούρι ζύπνα!...</i></p> <p>ΗΛΙΟΣ: <i>Αν τους σπείρω του ηλιόσπορους, ξέρετε τι θα γίνει; Θα φυτρώσουνε χιλιάδες ήλιοι... Ήλιους θα γεμίσει η πλάση!</i></p>
<p>Κεφάλαιο 5^ο</p> <p>Η ΜΑΡΙΑΝΝΑ ΜΙΑΛΕΙ ΜΕ ΤΟΝ ΗΛΙΟ</p>	<p>Πράξη Α΄ - Σκηνή 7^η</p> <p>ΤΟ ΔΑΧΤΥΛΙΔΙ ΚΑΙ Η ΗΛΙΑΧΤΙΑΔΑ</p>

<p>Αφήγηση σχετικά με την Μαριάννα που αρρώστησε:</p> <p><i>Στην πολιτεία με τους Χίλιους Κόκορες</i></p> <p><i>Ανεμοδείκτες, η Μαριάννα ήταν άρρωστη [...] και φλυαρούσαν με τη Μαριάννα.</i></p>	<p>Σκηνικές οδηγίες σχετικά με το δωμάτιο της Μαριάννας και τα παιδιά:</p> <p><i>Το δωμάτιο της ΜΑΡΙΑΝΝΑΣ [...] Η ΜΑΡΙΑΝΝΑ στο κρεβάτι ξεφυλλίζει ένα βιβλίο Γεωγραφίας.</i></p>
<p>Διάλογος- Ευθύς λόγος:</p> <p><i>-Δε σας είπα να μην κάθεστε κοντά στη Μαριάννα για να μην κολλήσετε;</i></p> <p><i>-Γεια σου! Την καλημέρισε ο ήλιος. Κρυωμένη είσαι;</i></p>	<p>Διάλογος:</p> <p><i>ΜΑΡΙΑΝΝΑ: Καιρό είχα να σε δω!</i></p> <p><i>ΗΛΙΟΣ: Είπα να βγω μια βόλτα! Έλα να παίξουμε... Τι θέλεις;</i></p> <p><i>ΜΑΡΙΑΝΝΑ: Δεν έπρεπε να βγεις!</i></p> <p><i>ΗΛΙΟΣ: Τότε θα σου χαρίσω εγώ μια ηλιαχτίδα! Θα σ' τη φορέσω στα μαλλιά σου!</i></p>

Το 4^ο κεφάλαιο του αφηγηματικού κειμένου (πίνακας 32) ξεκινάει με την αφήγηση της περιπλάνησης του Τουρτούρι στην πολιτεία. Στο θεατρικό κείμενο, την ίδια αφήγηση ο συγγραφέας την τοποθετεί στο τέλος της 4^{ης} σκηνής, ειπωμένη από την Νιφάδα. Επιπλέον, βλέπουμε ότι η αφήγηση και τα διαλογικά μέρη κυριαρχούν σ' αυτό το κεφάλαιο. Στο 5^ο κεφάλαιο του αφηγηματικού κειμένου κυριαρχεί ο διάλογος ενώ υπάρχει διαφοροποίηση με το θεατρικό ως προς την πλοκή.

Από την άλλη μεριά, η 5^η σκηνή της Α' πράξης του θεατρικού κειμένου αποτελείται κατά κύριο λόγο από διάλογο ενώ στο τέλος της υπάρχει η αφήγηση από την Νιφάδα που μας εισάγει στην επόμενη σκηνή. Στην 6^η σκηνή της Α' πράξης υπάρχουν μόνο μονόλογοι και απευθύνσεις στο κοινό. Ξεκινά με χορογραφία ενώ ο

Ήλιος γίνεται ήρωας- χαρακτήρας που δρα επί σκηνής. Στο 5^ο κεφάλαιο του αφηγηματικού κειμένου κυριαρχεί ο διάλογος ενώ υπάρχει διαφοροποίηση με το θεατρικό ως προς την πλοκή.

Πίνακας 33

ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ	ΘΕΑΤΡΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ
<p>Κεφάλαιο 6^ο ΤΟ ΚΟΥΚΟΥΤΣΙ ΤΟΥ ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΥ</p>	<p>Πράξη Α΄-Σκηνή 8η Ο ΠΕΙΝΑΛΕΟΣ ΚΡΟΚΟΔΕΙΛΟΣ</p>
<p>Αφήγηση της συνέχειας της ιστορίας του 4ου κεφαλαίου:</p> <p><i>Ο Τουρτούρι κατάλαβε ότι ο ήλιος είχε κρυφτεί [...] που είχαν δραπετεύσει από τη γειτονική φυλακή εδώ και δύο εβδομάδες.</i></p>	<p>Σκηνικές οδηγίες που μας περιγράφουν τη σπηλιά και κυρίως τους κακοποιούς και τη δράση τους:</p> <p><i>Σπηλιά με πρασινογάλαζους και γαλαζοπράσινους σταλαγμίτες και σταλακτίτες [...] Το ακουμπάνε στη μέση της σπηλιάς με τη λέξη «Ανάποδα» από την ανάποδη.</i></p>
<p>Σύντομη περιγραφή των κακοποιών:</p> <p><i>Φορούσαν καφέ παπιγιόν με άσπρες ρίγες, άσπρα παπούτσια με καφέ κορδόνια και κουβαλούσαν ένα παλιό σεντούκι.</i></p>	

<p>Εσωτερικοί μονόλογοι- σκέψεις και συναισθήματα του Τουρτούρι:</p> <p><i>-Πάει το τσιμπούκι! Αλλά δε βαριέσαι! Καιρός ήταν να κόψω το κάπνισμα!</i></p> <p><i>-Έξοχα! Δεν τον μπορώ τον ήλιο! Δεν τον σηκώνει ο οργανισμός μου!</i></p>	<p>Μονόλογος- Απεύθυνση στους θεατές:</p> <p>ΤΟΥΡΤΟΥΡΙ: <i>Μαριάννα;</i></p> <p>ΤΟΥΡΤΟΥΡΙ: <i>Πρέπει να σώσω τη Μαριάννα! Τι να κάνω; Α, βέβαια! Αυτό είναι!</i></p>
<p>Διάλογοι- Ευθύς λόγος (κυρίαρχος):</p> <p><i>-Με το σχέδιο που έχω στο μυαλό μου θα γίνουμε πάμπλουτοι!</i></p> <p><i>-Αλήθεια αρχηγέ;</i></p> <p>[...]</p> <p><i>-Όχι! Όχι! Χίλιες φορές όχι! Έλα, πάμε και θα σου εξηγήσω...</i></p>	<p>Διάλογοι:</p> <p>ΤΖΕΡΟΝΙΜΟ: <i>Απίθανη η ιδέα σου, αρχηγέ, να βάψεις πράσινη τη σιδερένια μπάλα [...] νόμιζαν ότι έχεις βγάλει το καρπούζι σου περίπατο.</i></p> <p>ΤΖΕΡΕΜΙ: <i>Από ιδέες άλλο τίποτα! Μου έρχονται σύννεφο!</i></p> <p>[...]</p> <p>ΤΟΥΡΤΟΥΡΙ: <i>Θα με φας κι εμένα;</i></p> <p>ΚΡΟΚΟΔΕΙΛΟΣ: <i>Όχι! Δε μ' αρέσει το κατεψυγμένο φαγητό!</i></p>

Στο 6^ο κεφάλαιο του αφηγήματος παρατηρούμε (πίνακας 33) ότι ο συγγραφέας επιλέγει μέσα από τον διάλογο να μας παρουσιάσει τους δύο κακοποιούς, τον χαρακτήρα και τη δράση τους, ενώ οι αφηγήσεις και οι περιγραφές είναι ελάχιστες. Από την άλλη μεριά, στην αντίστοιχη σκηνή του θεατρικού κειμένου, παρατηρούμε πολλές σκηνικές οδηγίες κι εκτενή διάλογο των δύο κακοποιών.

Η μεγάλη διαφοροποίηση ως προς τα δύο κείμενα στην πλοκή τους. Ο συγγραφέας στο θεατρικό κείμενο επιλέγει να τιμωρηθούν οι δύο κακοποιοί με σκληρό

τρόπο (τους τρώει ο κροκόδειλος). Αντίθετα, στο αφηγηματικό κείμενο, οι δύο κακοποιοί βλέποντας το πεσμένο τσιμπούκι του Τουρτούρι αλλάζουν γνώμη για τη δράση τους και φεύγουν κάνοντας όνειρα για το μέλλον.

Πίνακας 34

ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ	ΘΕΑΤΡΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ
<p>Κεφάλαιο 7^ο</p> <p>Η ΜΑΓΙΚΗ ΟΜΠΡΕΛΑ</p>	<p>Πράξη Α^η Σκηνή 9^η</p> <p>Η ΧΩΡΑ ΤΩΝ ΨΩΝΙΣΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ</p>
<p>Αφήγηση της περιπλάνησης του Τουρτούρι και της πολιτείας των Ψωνιστών Ανθρώπων:</p> <p><i>Πέρασε από το χωριουδάκι με τους δώδεκα ανεμόμυλους [...] κι έφτασε στην Πολιτεία των Ψωνιστών Ανθρώπων με τα χίλια μύρια ψώνια.</i></p>	<p>Σκηνικές οδηγίες:</p> <p><i>Δεξιά το «Παραπολυκατάστημα». Αριστερά σπίτι με κεραμιδένια στέγη ξέχειλο από πακέτα [...] Η Ψωνιστή κυρία τον κατευθύνει.</i></p>
<p>Περιγραφή της πολιτείας των Ψωνιστών Ανθρώπων:</p> <p><i>Σ' αυτή τη χώρα όλοι ψώνιζαν. Τρελαίνονταν να ψωνίζουν [...] και ο δήμαρχος έστελνε το ίδιο βράδυ έναν σεσημασμένο διαρρήκτη για να κάνει το καθήκον του.</i></p>	<p>Το Τραγούδι των ΨΩΝΙΣΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ:</p> <p><i>... Ψώνια! Ψώνια! Ψώνια!</i></p> <p><i>Τι σακούλες!</i></p> <p><i>Τι κασόνια!</i></p> <p><i>Ψώνια! Ψώνια! Ψώνια!</i></p> <p><i>Στον κήπο,</i></p>

	<p>στην αυλή</p> <p>Και στα μπαλκόνια!</p>
<p>Διάλογοι- Ευθύς λόγος:</p> <p>-Κοιτάτε! Κοιτάτε! Ένας χιονάνθρωπος.</p> <p>-Πόσο κάνει;</p> <p>[...]</p> <p>-Πέρτεις έξω!</p> <p>-Κι εσύ θα πέσεις μέσα στο πηγάδι με το σιρόπι, αν δεν το βουλώσεις.</p>	<p>Διάλογοι:</p> <p>ΑΓΛΑΪΑ: Φτάσαμε, Αρθούρε! Εδώ είναι το σπίτι μας!</p> <p>ΑΡΘΟΥΡΟΣ: Πού 'ν' το; Δεν το βλέπω, Αγλαΐα!</p> <p>ΑΓΛΑΪΑ: Σπρώξε κι άλλο, Αρθούρε! Σπρώξε!</p> <p>ΑΡΘΟΥΡΟΣ: Σπρώχνω! Σπρώχνω!</p> <p>[...]</p> <p>Β΄ΨΩΝΙΣΤΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ: Κοιτάζτε!</p> <p>ΣΤΡΟΥΜΠΟΥΛΟΣ ΚΥΡΙΟΣ: Ένας χιονάνθρωπος!</p> <p>Γ΄ΨΩΝΙΣΤΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ: Πόσο κάνει;</p> <p>ΣΤΡΟΥΜΠΟΥΛΟΣ ΚΥΡΙΟΣ: Είναι από γνήσιο χιόνι!</p> <p>Κάνει δέκα φλορίνια!</p> <p>Γ΄ΨΩΝΙΣΤΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ: Εγώ δίνω είκοσι!</p>
Συνεχίζεται το 7^ο κεφάλαιο	Πράξη Α΄ Σκηνή 10^η Η ΜΑΓΙΚΗ ΟΜΠΡΕΛΑ
<p>Σύντομη αφήγηση:</p> <p>Οι ψωνιστοί άνθρωποι άρχισαν να διαφωνούν [...]</p> <p>Δύο τετράγωνα παρακάτω άκουσε μια γλυκερή φωνή.</p>	<p>Σκηνικές οδηγίες:</p> <p>Το κατάστημα του Σμαράγδιου Μπριλάντη. Κάτι μεταξύ αλχημιστικού εργαστηρίου και κοσμηματοπωλείου [...]</p> <p>Μπαίνει ο ΣΜΑΡΑΓΔΙΟΣ ΜΠΡΙΛΑΝΤΗΣ. Ακολουθεί ο ΤΟΥΡΤΟΥΡΙ.</p>

<p>Διάλογος- χρήση ευθύ λόγου:</p> <p>-Έλα εδώ, Τουρτούρι! Πέρασε μέσα! Έλα κόπιασε...</p> <p>[...]</p> <p>-Πού ξέρεις τ' όνομά μου;</p> <p>-Θέλει και ρώτημα; Όλα τα ξέρω. Κι όσα δεν ξέρω, τα μαντεύω...</p>	<p>Διάλογος:</p> <p>ΣΜΑΡΑΓΔΙΟΣ ΜΠΡΙΛΑΝΤΗΣ: Έλα μέσα</p> <p>Τουρτούρι...Πέρασε...Από δω....Κανείς δε θα σε πειράξει εδώ...Έλα...</p> <p>ΤΟΥΡΤΟΥΡΙ: Παράξενο μέρος...</p>
	<p>Το Τραγούδι της ΜΑΓΙΚΗΣ ΟΜΠΡΕΛΑΣ:</p> <p>...Έλα να σ' τη δώσω, έλα,</p> <p>την πολύχρωμη ομπρέλα!</p> <p>Θέλω το καλό σου,</p> <p>Έχε με φίλο πιστό σου!</p> <p>Άμα θες να προοδεύεις,</p> <p>στη λιακάδα να χορεύεις!</p>
<p>Σχόλια του αφηγητή:</p> <p>Ποιος τον φώναζε και μάλιστα με τ' όνομά του;</p> <p>-Όχι, απάντησε ο Τουρτούρι τρέμοντας από αγανάκτηση...</p>	<p>Σχόλια μέσα από τις σκηνικές οδηγίες:</p> <p>ΤΟΥΡΤΟΥΡΙ: (τρέμοντας από αγανάκτηση) Όχι!</p> <p>ΣΜΑΡΑΓΔΙΟΣ ΜΠΡΙΛΑΝΤΗΣ: Αυτό το δαχτυλίδι θέλω! (τρέμοντας από απληστία) Το θέλω!</p>

Όπως παρατηρούμε στον πίνακα 34, το 7^ο κεφάλαιο του αφηγηματικού κειμένου ο συγγραφέας επιλέγει να το χωρίσει σε δύο διαφορετικές σκηνές στο θεατρικό κείμενο καθώς διαδραματίζεται σε δύο διαφορετικά μέρη. Επιπλέον, στο αφήγημα, η πολιτεία των Ψωνιστών Ανθρώπων μας περιγράφεται με λεπτομέρειες ενώ στο θεατρικό, ο συγγραφέας προτιμά να βάλει δύο πρόσωπα, τον Αρθούρο και την Αγλαΐα, (τα οποία

δεν υπάρχουν στο αφήγημα) τα οποία μέσα από τους κωμικούς διαλόγους και τις τραγελαφικές καταστάσεις που βιώνουν μας βοηθούν να κατανοήσουμε την χώρα των Ψωνιστών Ανθρώπων.

Επιπλέον, στο αφηγηματικό κείμενο υπερισχύουν τα διαλογικά μέρη έναντι των αφηγήσεων και των περιγραφών. Από την άλλη μεριά, στο θεατρικό κείμενο βλέπουμε ότι και στις δύο σκηνές υπάρχουν τραγούδια, αντικαθιστώντας το διάλογο και τις περιγραφές.

Πίνακας 35

ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ	ΘΕΑΤΡΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ
Κεφάλαιο 8^ο Ο ΤΟΥΡΤΟΥΡΙ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΤΩΝ ΛΑΣΠΑΝΘΡΩΠΩΝ	Πράξη Α΄ Σκηνή 11^η Η ΧΩΡΑ ΤΩΝ ΛΑΣΠΑΝΘΡΩΠΩΝ
Περιγραφή της βρωμερής πολιτείας των Λασπανθρώπων: <i>Ένα ζοφερό μισοσκόταδο που σου πλάκωνε την καρδιά βασίλευε στη Λασποχώρα. Τα σπίτια ήταν λασποχτισμένα, με στενά παράθυρα, πενταβρόμικες κουρτίνες από τσουβάλι και μανταλωμένες πόρτες [...] για να το βρομίσουνε όπως ακριβώς εμείς πάμε τα ρούχα στο καθαριστήριο για να τα καθαρίσουμε.</i>	Σκηνικές οδηγίες που μας περιγράφουν σκηνογραφικά τη Χώρα των Λασπανθρώπων: <i>Χώρα των Λασπανθρώπων. Σπίτια χτισμένα από λάσπη με κουρτίνες από τσουβάλι και μανταλωμένες πόρτες [...] Ένας από τους Λασπανθρώπους φοράει ένα βρόμικο σκούφο μάγαιρα.</i>
Εσωτερικοί μονόλογοι- απελπισμένος ο Τουρτούρι: <i>-Κακό που με βρήκε!</i>	Μονόλογος του Τουρτούρι καθώς περνάει τη Χώρα των Λασπανθρώπων: ΤΟΥΡΤΟΥΡΙ: <i>Τι άσκημη χώρα! Τι ζοφερό σκοτάδι! Ο αέρας βρομάει! Ποπό! Τι μόχα είναι αυτή! [...] Αν</i>

<p>-Τί να κάνω; Τι θ' απογίνω; Πώς θα ξεφύγω από δω μέσα;</p> <p>-Φαίνεται ότι έχουν πιάσει κι άλλον αιχμάλωτο!</p>	<p>όμως κρατάω την αναπνοή μου και περπατάω στις μύτες των ποδιών μου, θα φτάσω στα σύνορα χωρίς να με πάρουνε χαμπάρι!</p>
<p>Αφήγηση της περιπέτειας του Τουρτούρι:</p> <p>Ο Τουρτούρι κόντευε να φτάσει στην άλλη άκρη της πολιτείας, και θα είχε πια γλιτώσει [...] ότι τον περίμενε η μοίρα που περιμένει όλους τους χιονάνθρωπους στη φρικτή αυτή Λασποχώρα.</p> <p>Με ανείπωτη φρίκη παρακολούθησε τότε ο Τουρτούρι κάτι φοβερό! [...] κατέβηκε από τα κασόνια, έκλεισε τα μάτια του και προσπαθούσε να σβήσει από τη μνήμη του τη φριχτή εικόνα.</p>	<p>ΤΟ ΕΜΒΑΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΛΑΣΠΑΝΘΡΩΠΩΝ:</p> <p>Μας αρέσει η βρόμα! Μας αρέσει η λίγδα!</p> <p>Μας αρέσει η γλίτσα! Μας αρέσει η λέρα!</p> <p>Όχι, όχι στο νερό, Το σαπούνι μακριά!</p> <p>ούτε μια σταλίτσα! Δυσωδία πέρα ως πέρα!</p> <p>...</p>
<p>Διάλογοι- Ευθύς λόγος:</p> <p>-Καταδικάζεσαι σε λασποβόλημα!</p> <p>-Γιατί;</p> <p>-Επειδή είσαι χιονάνθρωπος!</p> <p>-Έλεος! Έλεος καλοί μου λασπάνθρωποι! Λυπηθείτε με!</p>	<p>Διάλογοι:</p> <p>ΑΡΧΙΛΑΣΠΗΓΟΣ: Πόσους αιχμάλωτους χιονάνθρωπους έχουμε στη λασποφυλακή;</p> <p>ΛΑΣΠΟΒΙΟΣ: Τρεισήμισι!</p> <p>ΛΑΣΠΕΝΤΙΟΣ: Ο μισός έλιωσε από το φόβο του!</p> <p>ΛΑΣΠΟΥΤΙΟΣ: Χα, χα, χα, χα!</p> <p>ΑΡΧΙΛΑΣΠΗΓΟΣ: Φέρτε τους να τους δικάσουμε!</p>
<p>Συνεχίζεται το 8^ο κεφάλαιο</p>	<p>Πράξη Β΄ - Σκηνή 1^η</p> <p>Ο ΚΑΛΟΣ ΛΑΣΠΑΝΘΡΩΠΟΣ</p>
<p>Σύντομη αφήγηση:</p>	<p>Σκηνικές οδηγίες:</p>

<p><i>Ένας ήχος τον έκανε να τιναχτεί. Ένα χαρχάλεμα.</i></p> <p><i>Κάποιος ξεκλείδωνε τα λουκέτα της σιδερένιας πόρτας. Αργά, πολύ αργά, το κλειδί γύρισε στην κλειδαριά.</i></p>	<p><i>Κελί φυλακής. Ο ΤΟΥΡΤΟΥΡΙ καθισμένος σ' ένα κασόνι. Δίχτυα αράχνης γύρω του [...]</i></p> <p><i>Ακούγεται ένα χαρχάλεμα στην πόρτα. Κάποιος ξεκλείδώνει ένα ένα τα λουκέτα της φυλακής.</i></p> <p><i>Ακούγεται το κλειδί να γυρνάει στην κλειδωνιά.</i></p>
<p>Διάλογος- χρήση ευθύ λόγου:</p> <p><i>-Χιονάνθρωπε! Αιχμάλωτε! Που είσαι;</i></p> <p><i>-Δεν είμαι εδώ! Είμαι στο διπλανό κελί!</i></p> <p><i>-Θα σε βοηθήσω να γλιτώσεις!</i></p> <p>[...]</p> <p><i>-Να γλιτώσω; Είπες ότι θα με βοηθήσεις να γλιτώσω;</i></p> <p><i>Γιατί; Για ποιο λόγο;</i></p>	<p>Διάλογος:</p> <p>ΚΑΛΟΣ ΛΑΣΠΑΝΘΡΩΠΟΣ: <i>Ψιτ! Ψιτ Χιονάνθρωπε!</i></p> <p><i>Που είσαι;</i></p> <p>ΤΟΥΡΤΟΥΡΙ: <i>Εδώ!</i></p> <p>ΚΑΛΟΣ ΛΑΣΠΑΝΘΡΩΠΟΣ: <i>Μη φοβάσαι! Θα σε βοηθήσω να γλιτώσεις!</i></p> <p>ΤΟΥΡΤΟΥΡΙ: <i>Θα με βοηθήσεις; Γιατί;</i></p> <p><i>Λασπάνθρωπος δεν είσαι;</i></p>
<p>Εσωτερικός μονόλογος- ο Τουρτούρι φοβισμένος:</p> <p><i>Πάει... Ήρθε η σειρά μου[...]θα με λασποβολήσουν!</i></p> <p><i>Χάθηκα! Αυτό ήταν!</i></p>	<p>Μονόλογος του Τουρτούρι:</p> <p>ΤΟΥΡΤΟΥΡΙ: <i>Κακό που με βρήκε! Θα με λασποβολήσουν όπου να 'ναι!</i></p> <p>ΤΟΥΡΤΟΥΡΙ: <i>Έρχονται! Πάει, Χάθηκα!</i></p>

Όπως βλέπουμε στον πίνακα 35 ο συγγραφέας, στη μεταγραφή του θεατρικού κειμένου, επιλέγει να χωρίσει το 8^ο κεφάλαιο σε δύο πράξεις και δύο σκηνές. Στο

αφήγημα παρατηρούμε πολλές αφηγήσεις, εκτενή περιγραφή της πολιτείας των Λασπανθρώπων και λιγότερους διαλόγους. Αντίθετα, στο θεατρικό κείμενο η περιγραφή της πολιτείας δίνεται μέσα από τις εκτενείς σκηνικές οδηγίες, το τραγούδι με το οποίο ξεκινά η 11^η σκηνή και τους κωμικούς διαλόγους. Το θεατρικό κείμενο διαφοροποιείται ως προς την πλοκή και στις δύο σκηνές.

Πίνακας 36

ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ	ΘΕΑΤΡΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ
<p>Κεφάλαιο 9^ο</p> <p>ΟΙ ΚΑΝΟΝΙΚΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ</p>	<p>Πράξη Β΄ Σκηνή 2^η</p> <p>Η ΧΩΡΑ ΤΩΝ ΚΑΝΟΝΙΚΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ</p>
<p>Αφήγηση της περιπλάνησης του Τουρτούρι στη Πολιτεία των Κανονικών Ανθρώπων:</p> <p><i>Την άλλη μέρα ο Τουρτούρι ξύπνησε νωρίς νωρίς από το μουγκανητό μιας αγελάδας [...] Ένα οχυρό έπεφτε με πάταγο πιο πέρα και μπάλες κανονιών διασταυρώνονταν στον αέρα.</i></p>	<p>Σκηνικές οδηγίες ώστε να στηθεί σκηνογραφικά η Χώρα των Κανονικών Ανθρώπων και να γνωρίζουμε τις θέσεις και δράσεις των ηθοποιών:</p> <p><i>Χώρα των κανονικών Ανθρώπων. Ετοιμόρροπα κάστρα με χρωματιστές σημαίες [...] Ο ΚΑΝΟΝΙΚΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ τον σημαδεύει με το μουσκέτο του.</i></p> <p><i>Κάθε τόσο, ενώ μιλάνε, ο ΤΟΥΡΤΟΥΡΙ κι ο ΚΑΝΟΝΙΚΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ σκύβουν για να αποφύγουν μπάλες κανονιών που περνάνε σφυρίζοντας πάνω απ' τα κεφάλια τους.</i></p>
<p>Περιγραφή της χώρας των Κανονικών Ανθρώπων:</p> <p><i>Ο κάθε κανονικός άνθρωπος είχε στο κάστρο του δέκα τουλάχιστον μεγάλα κανόνια [...] τα δοκίμαζαν βομβαρδίζοντας ο ένας τον πύργο του άλλου.</i></p>	<p>Τραγούδι των ΚΑΝΟΝΙΚΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ:</p> <p><i>Άλλοι έχουνε τσουρέκια, Αλτ! Τις ει;</i></p> <p><i>Άλλοι έχουν μακαρόνια! Ποιος είμαι εγώ;</i></p>

<p><i>Η πόλη μύριζε μπαρούτι και λίπος φάλαινας, που το χρησιμοποιούσαν για να γυαλίζουν τα κανόνια...</i></p> <p><i>Το νερό στα σιντριβάνια ήταν παγωμένο [...] ενώ γύρω του φτερούγιζαν ταχυδρομικά περιστέρια.</i></p>	<p><i>Εμείς έχουμε τουφέκια, Ποιος είσαι εσύ;</i></p> <p><i>Εμείς έχουμε κανόνια! Δεν τον βλέπω τον εχθρό!</i></p> <p><i>Που να είναι απορώ!</i></p> <p>...</p>
<p>Διάλογοι- Ευθύς λόγος:</p> <p>-<i>Ειι, εσύ χιονάνθρωπε...</i></p> <p>-<i>Σ' εμένα μιλάτε;</i></p> <p>-<i>Ναι, μήπως ενδιαφέρεσαι να αγοράσεις τίποτα υλικά κατεδαφίσεως σε τιμή ευκαιρίας;</i></p> <p>-<i>Όχι, ευχαριστώ...</i></p>	<p>Διάλογος:</p> <p>ΚΑΝΟΝΙΚΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ: <i>Τις ει;</i></p> <p>ΤΟΥΡΤΟΥΡΙ: <i>Ορίστε;</i></p> <p>ΚΑΝΟΝΙΚΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ: <i>Τις ει;</i></p> <p>ΤΟΥΡΤΟΥΡΙ: <i>Καλά, ευχαριστώ!</i></p> <p>ΚΑΝΟΝΙΚΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ: <i>Το σύνθημα το ξέρεις;</i></p> <p>ΤΟΥΡΤΟΥΡΙ: <i>Όχι!</i></p>

Στο 9^ο κεφάλαιο του αφηγηματικού κειμένου (πίνακας 36) θα παρατηρήσουμε εκτενείς αφηγήσεις και περιγραφές, ώστε να φανταστούμε την πόλη των Κανονικών Ανθρώπων. Από τα μισά του κεφαλαίου και μετά, υπάρχουν εκτενή διαλογικά μέρη που διακόπτονται από μικρές αφηγήσεις. Η αντίστοιχη σκηνή του θεατρικού κειμένου αποτελείται από εκτενή διάλογο κι ένα τραγούδι.

Μεγάλη διαφορά μεταξύ των δύο κειμένων παρατηρούμε στην ιστορία και τους διαλόγους του αφηγήματος καθώς ενέχει δύο γεγονότα που λείπουν από το θεατρικό. Το γράμμα που στέλνει στη Μαριάννα και η αναζήτηση του χάρτη. Ο συγγραφέας επιλέγει

-ίσως λόγω οικονομίας των σκηνών- να αφήσει μόνο τον διάλογο με τον κανονικό άνθρωπο.

Πίνακας 37

ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ	ΘΕΑΤΡΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ
<p>Κεφάλαιο 10^ο ΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΜΕ ΤΑ ΚΙΤΡΙΝΑ ΚΑΠΕΛΑ</p>	<p>Πράξη Β΄ Σκηνή 3^η ΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΜΕ ΤΑ ΚΙΤΡΙΝΑ ΚΑΠΕΛΑ</p>
<p>Περιγραφή της χώρας των Ανθρώπων με τα κίτρινα καπέλα:</p> <p><i>Σ' αυτή την πολιτεία ήταν πολύ της μόδας τα κίτρινα καπέλα [...] σύμφωνα με τον Κίτρινο Κώδικα, τον καταδίκασαν να στύβει λεμόνια στη φυλακή ώσπου να πάθει κίτρινο πυρετό.</i></p>	<p>Σύντομες σκηνικές οδηγίες στην αρχή της σκηνής:</p> <p><i>Μπαινοβγαίνουν ΠΩΛΗΤΕΣ που διαλαλούν τα εμπορεύματά τους.</i></p> <p><i>Βγαίνει από δεξιά. Από αριστερά μπαίνει ο ΘΑΝΑΣΗΣ και η ΠΡΑΞΙΘΕΑ καταλαχανιασμένοι. Ο ΘΑΝΑΣΗΣ φοράει πράσινο καπέλο.</i></p>
<p>Εσωτερικός μονόλογος του Τουρτούρι:</p> <p><i>Θα αγοράσω ένα μπαλόκι και θα το τιμπήσω με μια καρφίτσα για να σκάσει και να βγάλω το άχτι μου.</i></p>	<p>Μονόλογοι:</p> <p><i>ΠΡΑΞΙΘΕΑ: Άσε που τον έχω άχτι αυτό τον παπαγάλο. Χοντρή με ανεβάζει, χοντρή με κατεβάζει! Εμένα, που σώμα έχω και βάρος δεν έχω!</i></p> <p><i>ΤΟΥΡΤΟΥΡΙ: Αυτά τα μπαλόκια μου θυμίζουνε τον ήλιο! Θα πάρω ένα και θα το τιμπήσω με μια καρφίτσα, για να σκάσει και να βγάλω το άχτι μου!</i></p>

<p>Αφήγηση της περιπλάνησης του Τουρτούρι:</p> <p><i>Ο Τουρτούρι πήρε το μεγάλο δρόμο και δεν άργησε να φτάσει στην Πολιτεία των Βαριεστημένων Ανθρώπων [...] Αφού περπάτησε καμιά δυο ώρες, έφτασε στην Πολιτεία των Ανθρώπων με τα Κίτρινα Καπέλα.</i></p> <p><i>Γινόταν πανδαιμόνιο. Οι δρόμοι της πόλης ηχούσαν από σφυρίγματα, σκουζίματα [...] οι δικαστές και μογιατζήδες με την κίτρινη μπογιά προσπέρασαν και χάθηκαν στο βάθος του δρόμου.</i></p>	<p>Αφήγηση της συνέχειας:</p> <p><i>ΝΙΦΑΔΑ: Μπρος ο Τουρτούρι και ζοπίσω ο καπελονόμος [...] κι ο Τουρτούρι δεν άντεχε άλλο, θα τον έπιανε σε λίγο ο καπελονόμος.</i></p>
<p>Διάλογοι- Ευθύς λόγος:</p> <p><i>-Ένα μπαλόني και μια καρφίτσα, παρακαλώ!</i></p> <p><i>-Δε μου λες, φίλε, ρώτησε. Φιρί φιρί το πας; Γιατί δε φοράς κίτρινο καπέλο; Κορόιδα είμαστε εμείς οι άλλοι που το φοράμε;</i></p> <p><i>-Έτσι φαίνεται!</i></p>	<p>Διάλογος:</p> <p><i>ΤΟΥΡΤΟΥΡΙ: Μου δίνετε ένα μπαλόني και μία καρφίτσα, αν σας περισσεύει;</i></p> <p><i>ΜΠΑΛΟΝΑΣ: Δε μου λες, φίλε, πού είναι το κίτρινο καπέλο σου;</i></p> <p><i>ΤΟΥΡΤΟΥΡΙ: Δεν έχω κίτρινο καπέλο!</i></p> <p><i>ΜΠΑΛΟΝΑΣ: Τι; Δεν έχεις κίτρινο καπέλο; Δεν έχεις κί-τρι-νο κα-πέ-λο;</i></p>

Το 10^ο κεφάλαιο του αφηγήματος αποτελείται από εκτενείς περιγραφές, από τις οποίες μαθαίνουμε σχετικά για την πολιτεία των Ανθρώπων με τα Κίτρινα Καπέλα, μικρότερες αφηγήσεις και λίγα διαλογικά μέρη. Αντίθετα, στην αντίστοιχη σκηνή του θεατρικού κειμένου (βλ. πίνακα 37), ο συγγραφέας επιλέγει να εντάξει δύο ήρωες, τον Θανάση και την Πραξιθέα, (που δεν υπάρχουν στο αφήγημα) όπου μέσα από τους

σπαρταριστούς διαλόγους και τις τραγικοκωμικές καταστάσεις που βιώνουν, μαθαίνουμε για τη χώρα των Ανθρώπων με τα Κίτρινα Καπέλα κι εκτυλίσσεται η ιστορία του Τουρτούρι.

Πίνακας 38

ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ	ΘΕΑΤΡΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ
<p>Κεφάλαιο 11^ο</p> <p>Ο ΚΥΡΙΟΣ ΒΟΥΤΙΟΣ ΠΑΜΒΟΥΤΙΟΣ ΠΟΥΛΑΕΙ ΕΝΑ ΨΥΓΕΙΟ</p>	<p>Πράξη Β΄ Σκηνή 4^η</p> <p>ΤΑ ΚΑΤΑΠΛΗΚΤΙΚΑ ΨΥΓΕΙΑ</p>
<p>Αφήγηση την στιγμή που μπαίνει ο Τουρτούρι στο μαγαζί με τα ψυγεία:</p> <p><i>Εκείνη την ώρα ο Βούτιος Παμβούτιος, ο διευθυντής του καταστήματος, περιποιοίταν έναν πελάτη [...] είδε τη μισάνοιχτη πόρτα ενός ψυγείου, χώθηκε κι ανάσανε ανακουφισμένος.</i></p>	<p>Σκηνικές οδηγίες σχετικά με το κατάσταση ψυγείων και τις δράσεις των ηρώων:</p> <p><i>Το κατάστημα ψυγείων του ΒΟΥΤΙΟΥ ΠΑΜΒΟΥΤΙΟΥ γεμάτο ψυγεία, σε διάφορα σχήματα και μεγέθη [...] Ο ΚΥΡΙΟΣ ΒΟΥΤΙΟΣ ΠΑΜΒΟΥΤΙΟΣ, διευθυντής του καταστήματος, ξεσκονίζει τα ψυγεία μ' ένα φτερό του ξεσκονίσματος.</i></p>
<p>Περιγραφή των ψυγείων:</p> <p><i>Ασυναγώνιστα! Μικρά και μεγάλα! Μεγαλομικρά και μικρομέγала! [...] ένα τεράστιο ψυγείο για γίγαντες που χωράει μέσα ολόκληρο παγόβουνο...</i></p>	<p>Τραγούδι των ψυγείων:</p> <p>ΒΟΥΤΙΟΣ ΠΑΜΒΟΥΤΙΟΣ: Έχω ψυγεία, ψυγεία μαγεία, με χαμηλή και υψηλή θερμοκρασία! Ψυγεία με παγίδες, με χρυσά παγάκια,</p>

	<p>με καμπάνες, με γαρίδες και πολλά φωτάκια!</p>
<p>Διάλογοι- Ευθύς λόγος:</p> <p>-Πρώτα πρώτα πρέπει να σας εξηγήσω ποιος είμαι και ποιο είναι το πρόσωπο που με στέλνει.</p> <p>-Υπουργός πρέπει να είστε.</p> <p>-Όχι.</p> <p>-Πρεσβευτής;</p> <p>-Ούτε. Είμαι ο έμπιστος υπασπιστής του αυτοκράτορα της Παταραγονίας.</p>	<p>Διάλογος:</p> <p>ΒΟΥΤΙΟΣ ΠΑΜΒΟΥΤΙΟΣ: Εσάς τι ψυγείο τραβάει η καρδιά σας;</p> <p>ΘΟΥΜΠΑΤΡΙΞ ΡΟΝΚΟΝΚΟΝ: Εγώ, ξέρετε, είμαι ο Θουμπατριξ Ρονκονκον, ο υπασπιστής του αυτοκράτορα της Παταραγονίας!</p> <p>ΒΟΥΤΙΟΣ ΠΑΜΒΟΥΤΙΟΣ: Της πολιτείας που βρίσκεται δίπλα στο Βόρειο Πόλο;</p>
<p>Συνεχίζεται το 11^ο κεφάλαιο</p>	<p>Πράξη Β΄ - Σκηνή 5^η</p> <p>ΤΟ ΜΑΥΡΟ ΑΕΡΟΠΛΑΝΟ</p>
<p>Αφήγηση για την αφηρημάδα και το λάθος του Ερνέστο:</p> <p>Εκείνη τη μέρα, όμως, ο Ερνέστος έτυχε να είναι αφηρημένος [...] το μόνο που κατάφερε ήταν να λαχανιάσει και να πέσει σ' ένα νεόλακκο με χήνες.</p>	<p>Διάλογος:</p> <p>ΕΡΝΕΣΤΟΣ: Πρέπει να στείλω ένα δέμα! Μπορείτε να μου πείτε, σας παρακαλώ, ποιο αεροπλάνο πάει στο Βόρειο Πόλο;</p> <p>ΑΕΡΟΣΥΝΟΔΟΣ: Το άσπρο!</p> <p>ΕΡΝΕΣΤΟΣ: Το μαύρο που πάει;</p> <p>ΑΕΡΟΣΥΝΟΔΟΣ: Στην Αφρική!</p> <p>[...]</p>

	<p>ΕΡΝΕΣΤΟΣ: <i>Κατάλαβα! Το άσπρο πάει στην Αφρική, το μαύρο στο Βόρειο πόλο και το κίτρινο στην Κίνα!</i></p> <p>ΑΕΡΟΣΥΝΟΔΟΣ: <i>Όχι! Το άσπρο πάει στο Βόρειο Πόλο, το μαύρο στην Αφρική και το κίτρινο στην Κίνα!</i></p> <p><i>Είναι πολύ απλό.</i></p>
<p>Εσωτερικός μονόλογος:</p> <p><i>-Δε βαριέσαι ...</i></p> <p><i>-Τι σημασία έχει ένα ασήμαντο λάθος σαν κι αυτό, μπροστά στην αγάπη της Ρωζάνης; Ας μαζέψω ένα μπουκέτο μαργαρίτες. Θα της το χαρίσω για να τηγανίσει τα κοτσάνια.</i></p>	<p>Μονόλογος:</p> <p>ΕΡΝΕΣΤΟΣ: <i>Ποπό! Τι έπαθα! Σε λάθος αεροπλάνο το φόρτωσα! Αυτή η ανόητη αεροσυνοδός φταίει, που με μπέρδεψε! Τι να κάνω τώρα; ...Σωστά! Θα γράψω ένα ακόμα γράμμα για τη Ρωζάνη!</i></p>

Όπως βλέπουμε από τον πίνακα 38, το 11^ο κεφάλαιο του αφηγήματος διαιρείται σε δύο σκηνές στο θεατρικό κείμενο. Ο συγγραφέας, στην τέταρτη σκηνή της Β' πράξης βασίζεται αρκετά στην ιστορία του αφηγήματος. Στην πέμπτη σκηνή, όμως, επιλέγει να δημιουργήσει μία νέα, κωμική σκηνή, πλήρως διαφοροποιημένη από την ιστορία του αφηγήματος.

Επιπλέον, στο 11^ο κεφάλαιο παρατηρούμε εκτενείς αφηγήσεις, οι οποίες στις αντίστοιχες θεατρικές σκηνές αντικαθίστανται με διάλογο και δράση. Οι περιγραφές του αφηγήματος δίνονται μέσα από τις σκηνικές οδηγίες και το τραγούδι.

Πίνακας 39

ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ	ΘΕΑΤΡΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ
<p>Κεφάλαιο 12^ο</p> <p>Η ΒΡΑΔΙΝΗ ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑ ΤΗΣ ΜΑΡΙΑΝΝΑΣ ΚΑΙ ΤΟ ΧΑΜΕΝΟ ΓΡΑΜΜΑ</p>	<p>Πράξη Β΄ Σκηνή 6^η</p> <p>ΤΟ ΟΝΕΙΡΟ ΤΗΣ ΜΑΡΙΑΝΝΑΣ</p>
<p>Αφήγηση της ανήσυχης νύχτας της Μαριάννας:</p> <p><i>Στην πολιτεία με τους Χίλιους Κόκορες Ανεμοδείχτες ήταν περασμένα μεσάνυχτα [...] που γινόταν τα βράδια ανθοπωλείο και πουλούσε ασπρολούλουδα και μαργαρίτες.</i></p>	<p>Αφήγηση από τη Νιφάδα ώστε να καταλάβουμε ότι η επόμενη σκηνή είναι το όνειρο της Μαριάννας:</p> <p><i>ΝΙΦΑΔΑ: Εκείνο το βράδυ η Μαριάννα είδε ένα όνειρο [...] στους σκοτεινούς δρόμους της κοιμισμένης πολιτείας.</i></p>
<p>Εσωτερικός μονόλογος της Μαριάννας- αγωνία για τον Τουρτούρι:</p> <p><i>-Λάθος έκανα.</i></p> <p><i>-Τουρτούρι, που να είσαι;</i></p>	<p>Μονόλογος της Μαριάννας- απελπισμένη για την τύχη του Τουρτούρι:</p> <p><i>ΜΑΡΙΑΝΝΑ: Τουρτούρι!... Γιατί έφυγες; Που να είσαι άραγε;</i></p> <p><i>ΜΑΡΙΑΝΝΑ: Στην άκρη κάποιου δρόμου μόνος κι απελπισμένος θα έχει λιώσει ο Τουρτούρι!...</i></p>
<p>Περιγραφή των χιονάνθρωπων στην πλατεία:</p> <p><i>Γελαστούς και στρουμπουλούς, ασουλούπωτους και μουτρωμένους [...] Ένας άλλος φορούσε κίτρινο παπιγιόν και κρατούσε ένα μπαστούνι με κόκκινες και άσπρες ρίγες.</i></p>	<p>Σκηνικές οδηγίες σχετικά με τον τόπο και με την περιγραφή των χιονάνθρωπων:</p> <p><i>Η πλατεία με το άγαλμα του ΑΤΡΟΜΗΤΟΥ ΚΑΒΑΛΑΡΗ. Το άγαλμα ακίνητο [...] Χιονίζει σιωπηλά. Μπαίνει η Μαριάννα</i></p>

<p>Διάλογοι- Ευθύς λόγος:</p> <p>-Που το βρήκες;</p> <p>-Ποιο; Το βαρέλι;</p> <p>-Το τσιμπούκι!</p> <p>[...]</p> <p>-Ποτέ δεν λέω ψέματα. Αλλά έχεις δίκιο. Το βρήκα στο Φαράγγι του Χωρισμού. Έξω από μια σπηλιά! Τη σπηλιά του δράκου!</p> <p>-Μα αυτό είναι το τσιμπούκι που είχε στο στόμα ο χιονάνθρωπός μου!</p> <p>-Και τι με νοιάζει εμένα; Έλιωσε ,φαίνεται, κι έμεινε το τσιμπούκι!</p>	<p>Διάλογος:</p> <p>ΜΑΡΙΑΝΝΑ: Ποιος σ' το έδωσε αυτό;</p> <p>ΤΖΕΡΕΜΙ: Το βρήκα!</p> <p>ΜΑΡΙΑΝΝΑ: Που;</p> <p>ΤΖΕΡΕΜΙ: Έξω από μια σπηλιά! [...]</p> <p>ΜΑΡΙΑΝΝΑ: Εκείνος εκεί καπνίζει το τσιμπούκι που είχε κάποτε ο χιονάνθρωπός μου! Το βρήκε λέει έξω από μια σπηλιά!</p> <p>ΤΖΕΡΕΜΙ: Ελάτε! Ελάτε!...Μην αργείτε!</p> <p>Α΄ΚΛΟΟΥΝ: Θα 'λιωσε ο χιονάνθρωπός σου, φαίνεται, κι έμεινε το τσιμπούκι έξω απ' τη σπηλιά. Συμβαίνουν αυτά καμιά φορά.</p>
---	---

Το 12^ο κεφάλαιο του αφηγηματικού κειμένου αποτελείται από εκτενείς αφηγήσεις και πολλές περιγραφές ενώ δεν λείπουν και μικροί διάλογοι. Από την άλλη μεριά, η έκτη σκηνή της Β' πράξης του θεατρικού κειμένου έχει πιο σύντομη περιγραφή μέσα από τις σκηνικές οδηγίες ενώ υπάρχει και η αφήγηση της Νιφάδας που επεξηγεί στην αρχή την σκηνή που ακολουθεί. Μικρή διαφοροποίηση στα δύο κείμενα παρατηρείται και ως προς την πλοκή. Στο θεατρικό η Μαριάννα βλέπει όνειρο ενώ στο αφήγημα την ζει αληθινά την περιπέτεια στην πλατεία.

Πίνακας 40

ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ	ΘΕΑΤΡΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ
<p>Κεφάλαιο 13^ο</p> <p>Η ΦΥΛΑΚΗ ΤΩΝ ΠΗΓΚΟΥΙΝΩΝ</p>	<p>Πράξη Β΄-Σκηνή 7^η</p> <p>Η ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗ ΠΡΟΣΓΕΙΩΣΗ</p>
<p>Αφήγηση της «τρελής» πτήσης και προσγείωσης:</p> <p><i>Στο μεταξύ, το αεροπλάνο με τον Τουρτούρι ταξίδευε για την Αφρική [...] Δηλαδή έναν Τούρκο πλασιέ μαρόκολλας και δέκα βεδουίνους.</i></p> <p><i>Ό,τι είχε απομείνει από το αεροπλάνο άρχισε να χάνει ύψος [...] μια μπάντα από Εσκιμώους με κόκκινες κουκούλες που έπαιζαν τον εθνικό ύμνο της Παταραγονίας.</i></p>	<p>Σύντομες σκηνικές οδηγίες:</p> <p><i>Εσωτερικό αεροπλάνου. Μπροστά ο ΠΙΛΟΤΟΣ. Πίσω του στη σειρά οι ΕΠΙΒΑΤΕΣ. Θόρυβος μηχανής.</i></p>
<p>Ευθύς λόγος:</p> <p><i>-Αγαπητοί μας επιβάτες [...] Μόνο που θα αναγκαστούμε να αλλάζουμε κατεύθυνση.</i></p> <p><i>- Κυρίες και κύριοι [...] Κρατηθείτε, γιατί όπου να 'ναι θα πέσει κι η προπέλα.</i></p>	<p>Διάλογος:</p> <p><i>ΠΙΛΟΤΟΣ: Τώρα προσγειωνόμαστε στην Αφρική! Για κοιτάτε απ' το παράθυρο! Προσγειώνομαι καλά;</i></p> <p><i>Α΄ΕΠΙΒΑΤΗΣ: Όχι! Όχι!</i></p> <p><i>Β΄ΕΠΙΒΑΤΗΣ: Μη!</i></p> <p><i>ΠΙΛΟΤΟΣ: Γιατί;</i></p> <p><i>Α΄ΕΠΙΒΑΤΗΣ: Βλέπω κάτι λιοντάρια στο διάδρομο προσγειώσεως!</i></p>

	<p>Απεύθυνση στο κοινό:</p> <p>ΠΙΛΟΤΟΣ: <i>Τι λέτε παιδιά; Που θέλετε να πάμε; Τι; Στο Βόρειο Πόλο; Εντάξει! Εκεί θα πάμε! Στο Βόρειο Πόλο!... Τώρα περνάμε πάνω από τη Μουντζουρία... Τώρα περνάμε πάνω από τη Φρουτοπία... Τώρα φτάνουμε στο Βόρειο Πόλο!...</i></p>
<p>Συνεχίζεται το 13^ο κεφάλαιο</p>	<p>ΠΡΑΞΗ Β΄ - Σκηνή 8^η</p> <p>Η ΦΥΛΑΚΗ ΤΩΝ ΠΙΓΚΟΥΙΝΩΝ</p>
<p>Εκτενής αφήγηση της ιστορίας:</p> <p><i>Οι στρατηγοί και οι υπασπιστές παρατάχτηκαν σε έξι σειρές στα πλάγια της αίθουσας [...] ξεκάρφωσε τα καρδιά ένα ένα και έβγαλε το ψυγείο από το κασόνι.</i></p>	<p>Λεπτομερείς σκηνικές οδηγίες:</p> <p><i>Αίθουσα του θρόνου στο παλάτι του αυτοκράτορα της Παταραγονίας [...] Αρχίζει να ξεσκονίζει και να συγυρίζει μουρμουρίζοντας.</i></p>
	<p>Μονόλογος:</p> <p>Τς...τς...τς... Πάλι αυτός ο αχαϊρευτος ο αυτοκράτορας έσπειρε φλούδια από πασατέμπο [...] Τι μυρίζει έτσι;</p>
<p>Ευθύς Λόγος:</p> <p><i>-Ταρατατα! Ταρατατά! Φέρανε το ψυγείο του πολυχρονεμένου βασιλιά!</i></p>	<p>Απεύθυνση στους θεατές:</p> <p>ΚΑΘΑΡΙΣΤΡΙΑ: <i>Δε σας μυρίζει κάτι καμένο;</i></p> <p>ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΑΣ: <i>Τι έχει μέσα στη σακούλα;</i></p>

<p><i>-Αγαπητοί μου υπήκοοι [...]Ξετυλίξτε την αμέσως γιατί ψοφάω από ανυπομονησία!</i></p> <p><i>-Ποιος είναι αυτός μέσα στο ψυγείο μου;</i></p>	<p>ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΑΣ: <i>Να τη φορέσω; Τι; Τι είπατε; Ρυζόγαλο; Τι ρυζόγαλο;</i></p> <p>ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΑΣ: <i>Ενός λεπτού σιγή για την αδικοχαμένη αράχνη!</i></p> <p>ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΑΣ: <i>Ενός λεπτού φασαρία για την αδικοχαμένη αράχνη!</i></p>
	<p>Τραγούδι:</p> <p>ΧΟΡΩΔΙΑ: <i>Αψού, αψού, αψί!</i></p> <p><i>Φταρνίσματα από δω,</i></p> <p><i>Φταρνίσματα από κει!</i></p> <p><i>Αψί, αψί, αψού!</i></p> <p><i>Φταρνίσματα παντού!</i></p> <p><i>Ααα-ψου!</i></p>
<p>Διάλογος:</p> <p><i>-Δε θέλω παράσημο.</i></p> <p><i>-Τι θέλεις;</i></p> <p><i>-Να μου δείξεις το δρόμο για το Βόρειο Πόλο!</i></p> <p><i>-Στο Βόρειο Πόλο πας;</i></p> <p><i>-Ναι.</i></p> <p><i>-Εδώ δίπλα είναι. Ούτε μισή ώρα περπάτημα! Δεν παίρνεις κι ένα παράσημο; Μου αρέσει να τα δίνω!</i></p>	<p>Διάλογος:</p> <p>ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΑΣ: <i>Θέλεις ένα παράσημο;</i></p> <p>ΤΟΥΡΤΟΥΡΙ: <i>Όχι!</i></p> <p>ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΑΣ: <i>Τι θέλεις τότε; Χαρτόσημο;</i></p> <p>ΤΟΥΡΤΟΥΡΙ: <i>Να μου δείξετε το δρόμο για το Βόρειο Πόλο. Αυτό θέλω!</i></p> <p>ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΑΣ: <i>Το Βόρειο Πόλο; Εδώ δίπλα είναι ο Βόρειος Πόλος! Ούτε μισής ώρας περπάτημα!...Είσαι σίγουρος ότι δεν θέλεις παράσημο;</i></p>

Όπως παρατηρούμε στο πίνακα 40, το 13^ο κεφάλαιο του αφηγήματος ο συγγραφέας το διαιρεί σε δύο σκηνές. Η μία σκηνή (Β΄ πράξη- σκηνή 7^η) είναι πολύ σύντομη, εξαιρετικά κωμική και διαφέρει εντελώς από το αφήγημα ως προς την πλοκή της. Η επόμενη σκηνή (Β΄ πράξη- σκηνή 8^η) αποτελείται επίσης από πρόσωπα και δράσεις που δεν υπάρχουν στο αφήγημα- κυρίως στο πρώτο μισό της σκηνής. Είναι, επίσης, μία πολύ κωμική σκηνή με πολλές απευθύνσεις στο κοινό ώστε οι θεατές να συμμετέχουν ενεργά στη δράση. Στο αφηγηματικό κείμενο, ο συγγραφέας επιλέγει να αφηγηθεί την ιστορία, προσθέτοντας μικρούς διαλόγους. Από την άλλη μεριά, το θεατρικό κείμενο ενέχει τραγούδι, μονόλογο και «ζωηρούς» διαλόγους, ενισχύοντας τη δράση.

Πίνακας 41

ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ	ΘΕΑΤΡΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ
Κεφάλαιο 14^ο ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΤΑΞΙΔΙΟΥ	Πράξη Β΄ Σκηνή 9^η (Β) ΕΝΑ ΑΛΛΟ ΤΕΛΟΣ
Αφήγηση και περιγραφή της διαδρομής του Τουρτούρι για το Βόρειο Πόλο: <i>Ο αυτοκράτορας Φταρνιστός ο Αψού Αψού ο Τρίτος πήρε από το χέρι τον Τουρτούρι [...] Τέτοιο αφράτο χιόνι ούτε στα όνειρά του δεν βλέπει εύκολα κανείς.</i>	Αφήγηση από τη ΝΙΦΑΔΑ: <i>Ολόχαρος ο Τουρτούρι αποχαιρέτησε τον αυτοκράτορα [...] Βγήκε σε λίγο από την πόλη και πήρε ν' ανεβαίνει μια πλαγιά στρωμένη με ονειρεμένο χιόνι.</i>

<p><i>Γύρω του έβλεπε στρόγγυλα σπίτια [...] και καλημέριζαν ο ένας τον άλλον τρίβοντας τις μύτες τους.</i></p>	
<p>Διάλογοι- Ευθύς λόγος:</p> <p><i>-Ψιτ, ψιτ!</i></p> <p><i>-Ποιος είναι;</i></p> <p><i>-Εγώ. Η νιφάδα! Μ' έστειλε ο Τουρτούρι να σου πω ότι έφτασε στο Βόρειο Πόλο.</i></p> <p><i>-Αλήθεια; Έφτασε; Δεν έλιωσε λοιπόν;</i></p> <p><i>-Και βέβαια δεν έλιωσε! Τον είδα να ανεβαίνει το λόφο της Ελπίδας, τον τελευταίο λόφο πριν από το Βόρειο Πόλο!</i></p>	<p>Διάλογος:</p> <p>ΜΑΡΙΑΝΝΑ: <i>Έι, έι, ποιος είναι;</i></p> <p>ΝΙΦΑΔΑ: <i>Εγώ! Η Νιφάδα! Εδώ! Μ' έστειλε ο Τουρτούρι...</i></p> <p>ΜΑΡΙΑΝΝΑ: <i>Ο Τουρτούρι;</i></p> <p>ΝΙΦΑΔΑ: <i>...να σου πω πως έφτασε στο Βόρειο Πόλο!</i></p> <p>ΜΑΡΙΑΝΝΑ: <i>Το 'ξερα! Το 'ξερα πως θα τα καταφέρει! Σ' ευχαριστώ! Σ' ευχαριστώ χίλιες φορές!</i></p> <p><i>Πού πας; Μη φεύγεις!</i></p>
<p>ΠΡΩΤΟ ΤΕΛΟΣ: ΤΑ ΔΑΚΡΥΑ ΤΗΣ ΕΥΤΥΧΙΑΣ</p>	<p>Συνεχίζεται η σκηνή</p>
<p>Περιγραφή της χαράς του Τουρτούρι:</p> <p><i>Εκείνη τη στιγμή, κάπου μακριά, στην άλλη άκρη του κόσμου [...] Πλημμύρισε με βαθιά, ανείπωτη χαρά...</i></p>	<p>Μονόλογος:</p> <p>ΤΟΥΡΤΟΥΡΙ: <i>Επιτέλους! Να τος! Να τος ο Βόρειος Πόλος! Τόσο απέραντος! Τόσο διάφανος! Τόσο πάλλευκος και φωτεινός! Ως εκεί που φτάνει το μάτι κι ακόμα παραπέρα! Θα 'ναι θαύμα... Όνειρο παραμυθένιο ... Κι αυτές οι φωνές... Απόμακρες και μαγικές...</i></p>

<p>Αφήγηση- τα δάκρυα του Τουρτούρι τον λιώνουν:</p> <p><i>Ευτυχίας δάκρυα καντά κυλούν στα στρουμπουλά μάγουλά του [...] γνώριμες και μυστικές και τρυφερές φωνές...</i></p>	<p>Μονόλογος:</p> <p>ΤΟΥΡΤΟΥΡΙ: <i>Όμορφος που 'ναι ο Βόρειος Πόλος... Όμορφος που 'ναι... Μα τι κάνω; Κλαίω απ' τη χαρά μου... Δάκρυα καντά... Θα λιώσω απ' τα ίδια μου τα δάκρυα... Δεν μπορώ... δεν μπορώ να σταματήσω...</i></p>
<p>Ευθύς λόγος-φωνές:</p> <p>-<i>Θέλεις να σου χαρίσω κάτι;</i></p> <p>-<i>Πόσο μεγάλο είναι ένα πάντα;</i></p> <p>-<i>Πρέπει να φύγεις!</i></p> <p>- <i>Έρχονται να σε πιάσουν!</i></p>	<p>Φωνές χαρακτήρων:</p> <p>ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΜΑΡΙΑΝΝΑΣ: <i>Θέλεις να σου χαρίσω κάτι;</i></p> <p>ΦΩΝΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΤΟΥΡΙ: <i>Πόσο μεγάλο είναι ένα «πάντα»;</i></p> <p>ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΜΑΡΙΑΝΝΑΣ: <i>Πρέπει να φύγεις!</i></p> <p>ΦΩΝΗ ΤΟΥ ΠΥΡΟΣΒΕΣΤΗ: <i>Από δω!</i></p> <p>ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΜΑΡΙΑΝΝΑΣ: <i>Έρχονται να σε πιάσουν!</i></p>
<p>Σχόλιο συγγραφέα:</p> <p><i>Αν καμμιά φορά τύχει να πας στο Βόρειο Πόλο, ίσως εκεί, στην κορφή του χιονισμένου λόφου [...] κι είναι τόσα όνειρα κι ελπίδες κι αγάπες παλιές μες στο χιόνι κρυμμένα...</i></p>	<p>Αφήγηση από τη ΝΙΦΑΔΑ:</p> <p><i>Αν καμμιά φορά τύχει να πας στο Βόρειο Πόλο, ίσως εκεί, στην κορφή του χιονισμένου λόφου [...] κι είναι τόσα όνειρα κι ελπίδες κι αγάπες παλιές μες στο χιόνι κρυμμένα...</i></p>
<p>ΤΟ ΑΛΛΟ ΤΕΛΟΣ: ΤΟ ΨΥΧΡΟΚΙΝΗΤΟ</p>	<p>Πράξη Β΄ Σκηνή 9^η (Α)</p> <p>ΤΑ ΔΑΚΡΥΑ ΤΗΣ ΕΥΤΥΧΙΑΣ</p>
<p>Αφήγηση και περιγραφή της στιγμής που φτάνει στο Βόρειο Πόλο ο Τουρτούρι:</p>	<p>Σκηνικές οδηγίες της υποδοχής του Τουρτούρι:</p> <p><i>Μουσική. Μπαίνουν οι πολικές αρκούδες με τ' αρκουδάκια τους [...] Χοροπηδάνε. Ζητωκραυγάζουν.</i></p>

<p><i>Εκείνη τη στιγμή ο Τουρτούρι έφτανε στην κορφή της πλαγιάς του λευκού Λόφου της Ελπίδας [...] και μια άλλη έβγαλε ένα σύντομο λόγο, που ούτε τον άκουσε κανείς μέσα στην τόση φασαρία.</i></p>	
<p>Περιγραφή του ψυχοκίνητου: <i>...έβαλε ρόδες στο ψυγείο, πρόσθεσε περισκόπιο, προφυλακτήρα και τιμόνια και το έκανε ψυχοκίνητο!</i></p>	<p>Σκηνικές οδηγίες- φτιάχνει το ψυχοκίνητο επί σκηνής: <i>Ο ΠΙΓΚΟΥΙΝΟΣ βγάζει από το κιβώτιο δύο κόκκινες ρόδες, ένα πράσινο περισκόπιο κι ένα γαλάζιο τιμόνι και μετατρέπει το ψυγείο σε ψυχοκίνητο. Το τιμόνι το βάζει μέσα στο ψυγείο.</i></p>
<p>Αφήγηση του τέλους της ιστορίας: <i>Από τότε ο Τουρτούρι ζούσε ευτυχισμένος στο Βόρειο Πόλο. Μόνο μια φορά τον χρόνο, όταν πλησίαζε η επέτειος που τον είχε φτιάξει η Μαριάννα, αποχαιρετούσε τους φίλους του, έμπαινε στο ψυχοκίνητο κι έφευγε. Πήγαινε στην πλατεία με τους Χίλιους Κόκορες Ανεμοδείχτες. [...]Μετά τον αποχαιρετούσε μ' ένα φιλί κι ο Τουρτούρι έφευγε.</i></p>	<p>Διάλογος: <i>ΠΙΓΚΟΥΙΝΟΣ: Αμέ! Όπου θέλεις είπαμε!</i> <i>ΤΟΥΡΤΟΥΡΙ: Τότε θα πηγαίνω να βλέπω τη Μαριάννα! Όποτε θέλω! Θα της κάνω έκπληξη την άλλη Κυριακή! Θα περάσω και απ' την πλατεία με το άγαλμα του καβαλάρη και θα του κορνάρω!</i></p>

Το 14^ο κεφάλαιο, το τελευταίο του αφηγήματος, χωρίζεται σε τρία μέρη. Στο πρώτο μέρος βλέπουμε τον ήρωα να έχει φτάσει στον τελικό προορισμό του, υπερνικώντας όλα τα εμπόδια. Το δεύτερο και τρίτο μέρος είναι τα δύο διαφορετικά τέλη που επιλέγει να

δώσει ο συγγραφέας. Στο θεατρικό κείμενο η τελευταία σκηνή χωρίζεται σε δύο μέρη- δύο τέλη.

Όπως βλέπουμε στον πίνακα 41, στο τελευταίο κεφάλαιο του αφηγηματικού κειμένου ο συγγραφέας επιλέγει να κυριαρχεί η αφήγηση και η εξιστόρηση των γεγονότων, περιορίζοντας τον ευθύ λόγο. Στην τελευταία σκηνή του θεατρικού κειμένου υπάρχουν αφηγήσεις μέσα από τα λόγια της Νιφάδας ενώ η δράση πραγματοποιείται μέσα από τον διάλογο, τις φωνές, τους μονολόγους των ηρώων και το τραγούδι.

Β' ΜΕΡΟΣ- ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

5) ΑΠΟ ΤΟΝ ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΟ ΛΟΓΟ ΣΤΟΝ ΘΕΑΤΡΙΚΟ

5.1) ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΤΟΥ ΠΑΡΑΜΥΘΙΟΥ *ΤΟ ΑΗΔΟΝΙ ΜΕ ΤΙΣ ΔΥΟ ΠΑΤΡΙΔΕΣ* ΣΕ ΘΕΑΤΡΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Σκηνή 1^η

Πρόσωπα: ΛΟΝΣΙΛΙΟ, ΛΟΥΣΗ

Δάσος με ανθισμένα πολύχρωμα δέντρα. Δύο αηδόνια τριγυρνούν χαρούμενα ανάμεσα στα δέντρα. Τραγουδούν.

ΤΡΑΓΟΥΔΙ: Είμαστε αηδόνια ερωτευμένα

ζούμε στο μικρό μας το δασάκι

είμαστε αηδόνια ευτυχισμένα

έχουμε το πιο όμορφο τσαρδάκι!

Τη φωλίτσα μας τη φτιάξαμε μ' αγάπη

και λατρεύουμε να μένουμε εδώ

να χαζεύουμε τα δέντρα με τα άνθη

να κοιτάμε το πρωί τον ουρανό!

ΛΟΝΣΙΛΙΟ: Λούση, είμαι πολύ ευτυχισμένος που η οικογένειά μας θα μεγαλώσει!

ΛΟΥΣΗ: Κι εγώ, Λονσίλιο! Οχτώ αηδονάκια θα φτερουγίζουν σύντομα στο δασάκι μας!

Ο ΛΟΝΣΙΛΙΟ ταΐζει τη ΛΟΥΣΗ στο στόμα

ΛΟΝΣΙΛΙΟ: Θα φτιάξουμε ολόκληρη ορχήστρα!

ΛΟΥΣΗ: Πώς θα την ονομάσουμε;

ΛΟΝΣΙΛΙΟ: Τα δέκα αηδονάκια!

ΛΟΥΣΗ: Χθες το βράδυ τραγούδησα για ένα ζευγαράκι που ξάπλωσε κάτω από τις αγριομηλιές και χάζευε το φεγγάρι.

ΛΟΝΣΙΛΙΟ: Εγώ το πρωί κελάηδησα σε μια παρέα που μάζευαν λουλούδια κι έπλεκαν στεφάνια.

ΛΟΥΣΗ: Στους ανθρώπους αρέσει πολύ το δασάκι μας.

ΛΟΝΣΙΛΙΟ: Ε πως να μην τους αρέσει; Έρχονται και ευωδιάζουν με αρώματα των λουλουδιών! Άσε που τα βράδια μιλούν με το φεγγάρι... που θα βρουν τέτοιο μέρος αλλού;

Σκηνή 2^η

Πρόσωπα: ΔΥΟ ΑΝΘΡΩΠΟΙ, ΛΟΝΣΙΛΙΟ

Μπαίνουν στο δάσος δύο άνθρωποι και περιεργάζονται το μέρος. Ο Λονσίλιο είναι κρυμμένος πίσω από ένα δέντρο και τους παρατηρεί.

ΛΟΝΣΙΛΙΟ: *(Μονολογεί.)* Τι περίεργο παιχνίδι είναι αυτό; *(Κοιτά απορημένος.)*

Μαζεύουν ξερά χόρτα και κλαδιά. Ίσως θέλουν να φτιάξουν φωλιά για να κρυφτούν.

Ααα, όχι! Ανάβουν φωτιά! *(έντρομος.)* Αυτό δεν είναι παιχνίδι!

Ο ΛΟΝΣΙΛΙΟ αρχίζει να τρέχει πάνω κάτω στη σκηνή και να φωνάζει. Οι δύο άνθρωποι φεύγουν. Η σκηνή γεμίζει με καπνό.

ΛΟΝΣΙΛΙΟ: Ξυπνήστε όλοι! Τρέξτε γρήγορα! Καίνε το δασάκι μας! Ξυπνήστε! Ξυπνήστε! (Στους θεατές.) Πείτε τους να ξυπνήσουν! Φωνάξτε κι εσείς να μας ακούσουν! Καίνε το δάσος μας!

Σκηνή 3^η

Πρόσωπα: ΛΟΝΣΙΛΙΟ, ΛΟΥΣΗ

Καμένο δάσος. Η ΛΟΥΣΗ κάθεται στεναχωρημένη δίπλα σ' ένα θάμνο που σώθηκε από τη φωτιά. Μπαίνει ο ΛΟΝΣΙΛΙΟ.

ΛΟΝΣΙΛΙΟ: (Λυπημένος.) Πάει το δασάκι μας, Λούση!

ΛΟΥΣΗ: Ευτυχώς δεν κάηκε ο θάμνος μας, η φωλίτσα μας με τα παιδιά μας.

ΛΟΝΣΙΛΙΟ: Μα τι είναι αυτά που λες; Κάηκε όλο το δάσος, χάσαμε τους φίλους μας, κι εσύ σκέφτεσαι τον θάμνο μας;

ΛΟΥΣΗ: Έχεις δίκιο, μπορεί να έχουμε τον θάμνο μας αλλά χωρίς το δάσος και τους φίλους μας δεν μπορούμε να ζήσουμε.

ΛΟΝΣΙΛΙΟ: Δεν αντέχω άλλο να βλέπω τα καμένα δέντρα. Θα φύγω, να ψάξω να βρω άλλο δάσος, να φτιάξουμε άλλη φωλιά, να μεγαλώσουμε τα μικρά μας.

Χαμηλός φωτισμός, ξημέρωμα, ο ΛΟΝΣΙΛΙΟ δίνει ένα φιλί στη Λούση και φεύγει από το δάσος.

Σκηνή 4^η

Πρόσωπα: ΛΟΝΣΙΛΙΟ

Ο ΛΟΝΣΙΛΙΟ φτάνει σ' ένα δάσος, το περιεργάζεται.

ΛΟΝΣΙΛΙΟ: *(Μονολογεί.)* Τι περίεργο δάσος είναι αυτό! Και πόσο μεγάλο φαίνεται! Πρέπει να μπω μέσα, να το φτερουγίσω για να δω αν μπορούμε να ζήσουμε εδώ. *(Στους θεατές.)* Εσείς τι λέτε; Να μείνουμε σ' αυτό το δάσος; Λέτε να με κυνηγήσουν αυτοί που ζουν εδώ;

Ο ΛΟΝΣΙΛΙΟ τριγυρνάει στο δάσος και παρατηρεί λεπτομερώς τα δέντρα.

ΛΟΝΣΙΛΙΟ: *(Μονολογεί.)* Πω πω! Βρίσκομαι στον παράδεισο! Εδώ θα μεγαλώσω τα αηδονάκια μου. Ας κοιμηθώ τώρα λίγο γιατί είμαι κατάκοπος. Οχτώ μέρες και οχτώ νύχτες περιπλανιόμουν μέχρι να βρω το ιδανικό δάσος.

Κρύβεται πίσω από ένα θάμνο. Τον παίρνει ο ύπνος. Σκοτεινιάζει η σκηνή.

Σκηνή 5^η

Πρόσωπα: ΛΟΝΣΙΛΙΟ, ΠΑΠΑΓΑΛΟΣ Α', ΠΑΠΑΓΑΛΟΣ Β', ΠΑΠΑΓΑΛΟΣ Γ'

Ξημερώνει. Τρεις μεγάλοι χρωματιστοί παπαγάλοι φτερουγίζουν πάνω κάτω στο δάσος, κρώζουν, κάνουν φασαρία. Ο ΛΟΝΣΙΛΙΟ βγάζει το κεφάλι του από την κρυψώνα του και τους βλέπει.

ΛΟΝΣΙΛΙΟ: *(Μονολογεί.)* Πόσο άσχημος είμαι. Αν βγω από τον θάμνο και με δουν, θα βάλουν τα γέλια, θα με κοροϊδέψουν. Όμως, βαρέθηκα να βγαίνω μόνο τη νύχτα έξω στο δάσος, που κοιμούνται τ' άλλα πουλιά. Δεν μπορώ να ζω για πάντα κρυμμένος. Πρέπει να τολμήσω να βγω απ' την κρυψώνα μου. Είναι πλούσιο δάσος, έχει πολλά

σποράκια, πολλά νερά, όμορφα πουλιά, καταπράσινα δέντρα και πανέμορφα λουλούδια. Πρέπει να βγω και να γνωρίσω τη νέα μου πατρίδα!

Ο ΛΟΝΣΙΛΙΟ βγαίνει από την κρυψώνα του και φτερουγίζει. Σε λίγο εμφανίζεται ένας παπαγάλος.

ΠΑΠΑΓΑΛΟΣ Α΄: Ποιος είσαι και τι γυρεύεις στο δάσος των παπαγάλων;

Ο ΛΟΝΣΙΛΙΟ τρομάζει, κάνει τρία βήματα πίσω και τον κοιτάζει σοβαρός. Δείχνει να μην καταλαβαίνει τι του λέει ο παπαγάλος. Του δείχνει στα σπόρια κάτω στο χώμα.

ΠΑΠΑΓΑΛΟΣ Α΄: Χμ... πεινάς και θέλεις να φας, μου φαίνεται. Φάε όσο θέλεις, το χώμα είναι γεμάτο με τα σποράκια που πέφτουν από τα δέντρα μας.

Ο ΛΟΝΣΙΛΙΟ τρώει τα σποράκια κι έπειτα βάζει τη δεξιά φτερούγα στην καρδιά του για να του δείξει ότι τον ευχαριστεί. Ξαναγυρίζει στη φωλιά του.

Σκηνή 6^η

Πρόσωπα: ΠΑΠΑΓΑΛΟΣ Α΄, ΠΑΠΑΓΑΛΟΣ Β΄, ΠΑΠΑΓΑΛΟΣ Γ΄, ΜΙΚΡΟΣ ΠΑΠΑΓΑΛΟΣ, ΛΟΝΣΙΛΙΟ

Τρεις παπαγάλοι φτερουγίζουν πάνω κάτω στο δάσος και συζητούν.

ΠΑΠΑΓΑΛΟΣ Α΄: Ένα μικρό πουλί ήρθε στη χώρα μας.

ΠΑΠΑΓΑΛΟΣ Β΄: Είναι πολύ άσχημο και μουγγό.

ΠΑΠΑΓΑΛΟΣ Γ΄: Δε μιλάει, δε λαλάει, μόνο ψάχνει σποράκια για φάει.

ΠΑΠΑΓΑΛΟΣ Α΄: Καθαρίζει το δάσος από τα σπασμένα κλαδιά.

ΠΑΠΑΓΑΛΟΣ Β΄: Καθαρίζει και τα μονοπάτια από τα ξερά φύλλα.

ΠΑΠΑΓΑΛΟΣ Γ΄: Εργατικό φαίνεται, αλλά ποιος ξέρει τι κρύβει μέσα του, καλύτερα να μείνει εκεί κάτω στο χώμα, μακριά από μας.

Οι παπαγάλοι φεύγουν, μπαίνει ένας ΜΙΚΡΟΣ ΠΑΠΑΓΑΛΟΣ που προσπαθεί να κουβαλήσει ένα αγκαθωτό κλαδί γεμάτο βατόμουρα. Ο ΛΟΝΣΙΛΙΟ τον παρακολουθεί κρυφά απ' τη φωλιά του.

ΜΙΚΡΟΣ ΠΑΠΑΓΑΛΟΣ: *(Αφήνει θυμωμένα το κλαδί και μονολογεί.)* Που να πάρει η ευχή! Το αγκάθι τρύπησε την κοιλιά μου και πονάω. *(Λυπημένος.)* Πώς θα φάω τώρα τα βατόμουρα; Εγώ τρελαίνομαι για βατόμουρα!

Ο ΛΟΝΣΙΛΙΟ βγαίνει από τη φωλιά του, μαζεύει από το κλαδί τα βατόμουρα και τα δίνει στον ΜΙΚΡΟ ΠΑΠΑΓΑΛΟ.

ΛΟΝΣΙΛΙΟ: Τα μάζεψα για σένα, είναι πολύ νόστιμα.

ΜΙΚΡΟΣ ΠΑΠΑΓΑΛΟΣ: Ευχαριστώ πολύ! Είσαι πολύ καλός! Με λένε Πλούμη. Εσένα;

ΛΟΝΣΙΛΙΟ: Εμένα με λένε Λονσίλιο. Γεια σου *(Συλλαβιστά.)* Πλού-μη.

ΜΙΚΡΟΣ ΠΑΠΑΓΑΛΟΣ: Γεια σου *(Συλλαβιστά.)* Λον-σί-λιο.

Σκηνή 7^η

Πρόσωπα: ΠΑΠΑΓΑΛΟΣ Α΄, ΠΑΠΑΓΑΛΟΣ Β΄, ΠΑΠΑΓΑΛΟΣ Γ΄, ΛΟΝΣΙΛΙΟ

Εμφανίζονται στη σκηνή οι τρεις παπαγάλοι. Φτερουγίζουν πάνω κάτω στο δάσος και συζητούν.

ΠΑΠΑΓΑΛΟΣ Α': Τα μάθατε; Το ξένο πουλί μάζεψε βατόμουρα για τον μικρό Πλούμη.

ΠΑΠΑΓΑΛΟΣ Β': Τώρα που το πρόσεξα καλύτερα, δεν είναι και τόσο άσχημο.

ΠΑΠΑΓΑΛΟΣ Γ': Έχει πολύ όμορφο καφέ χρώμα.

ΠΑΠΑΓΑΛΟΣ Α': Είναι και ήσυχο, δεν πειράζει κανέναν.

ΠΑΠΑΓΑΛΟΣ Β': Και δε φοβάται τα αγκάθια.

ΠΑΠΑΓΑΛΟΣ Γ': Καθαρίζει και το δάσος μας απ' τα σπασμένα κλαδιά.

ΠΑΠΑΓΑΛΟΣ Α': Καθαρίζει και τα μονοπάτια μας απ' τα ξερά φύλλα.

ΠΑΠΑΓΑΛΟΣ Β': Τον λένε Λονσίλιο.

Μπαίνει ο ΛΟΝΣΙΛΙΟ.

ΠΑΠΑΓΑΛΟΣ Α': (Συλλαβιστά.) Κα- λη- μέ- ρα!

ΠΑΠΑΓΑΛΟΣ Β': Γεια σου τι κά-νεις;

ΠΑΠΑΓΑΛΟΣ Γ': Κα- λη-νύ-χτα!

Ο ΛΟΝΣΙΛΙΟ φτερουγίζει χαρούμενος ανάμεσά τους.

ΛΟΝΣΙΛΙΟ: (Μονολογεί.) Πέρασε πολύς καιρός, τώρα θα έχουν γεννηθεί τα αηδονάκια μου, ήρθε η ώρα να πάω να τα φέρω, εδώ θέλω να τα μεγαλώσω.

Σκηνή 8^η

Πρόσωπα: ΠΑΠΑΓΑΛΟΣ Α', ΠΑΠΑΓΑΛΟΣ Β', ΠΑΠΑΓΑΛΟΣ Γ', ΛΟΝΣΙΛΙΟ

Οι τρεις παπαγάλοι συζητούν.

ΠΑΠΑΓΑΛΟΣ Α΄: Ο Λονσίλιο έφερε την οικογένειά του

ΠΑΠΑΓΑΛΟΣ Β΄: Είναι πολύ ζωνηρά τα μικρά.

ΠΑΠΑΓΑΛΟΣ Γ΄: Αυτά μιλάνε, δεν είναι σιωπηλά, σαν τον Λονσίλιο.

ΠΑΠΑΓΑΛΟΣ Α΄: Όλη μέρα χοροπηδάνε από κλαδί σε κλαδί.

ΠΑΠΑΓΑΛΟΣ Β΄: Είναι πολύ μικροσκοπικά.

ΠΑΠΑΓΑΛΟΣ Γ΄: Πρέπει να τα γνωρίσουμε.

ΠΑΠΑΓΑΛΟΣ Α΄: Να τους δώσουμε και κίτρινα φτερά.

Οι παπαγάλοι φτερουγίζουν, κάνουν φασαρία, κυνηγιούνται, πάνω- κάτω. Μπαίνει ο Λονσίλιο, αρχίζει να τραγουδά, οι τρεις παπαγάλοι σταματούν και τον κοιτούν.

ΤΡΑΓΟΥΔΙ: Δεν είμαι μόνος

μου 'φυγε ο φόβος,

έχω παρέα πια!

Πέρασε ο χρόνος,

άξιζε ο δρόμος,

νέα ζεστή φωλιά!

Κι αν άλλαξε ο τόπος,

μου έφυγε ο πόνος,

είμαστε μια αγκαλιά!

ΠΑΠΑΓΑΛΟΣ Α΄: Ο Λονσίλιο τραγουδά καλύτερα από εμάς!

ΠΑΠΑΓΑΛΟΣ Β΄: Σίγουρα στην παλιά πατρίδα του ήταν φημισμένος μουσικός.

ΠΑΠΑΓΑΛΟΣ Γ΄: Να μάθει και σε μας να τραγουδάμε τόσο όμορφα.

ΠΑΠΑΓΑΛΟΣ Α΄: Βεβαίως, να τον κάνουμε δάσκαλο της μουσικής.

ΛΟΝΣΙΛΙΟ: Φίλοι μου! Ελάτε να τραγουδήσουμε όλοι μαζί!

Τραγουδάνε όλοι μαζί.

ΤΡΑΓΟΥΔΙ: Όλοι μαζί,

μεγάλη γιορτή,

ας τραγουδήσουμε αγκαλιασμένοι

Όλοι μαζί,

και φίλοι καλοί,

θα γίνουμε ενωμένοι!

Όλοι μαζί,

μεγάλοι μικροί,

ας ζήσουμε ευτυχισμένοι!

Όλοι μαζί,

και διαφορετικοί,

θα μείνουμε αγαπημένοι!

ΑΥΛΑΙΑ

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Είδαμε ότι η παιδική λογοτεχνία προσφέρει στα παιδιά σημαντικά οφέλη, όπως διεύρυνση του πνευματικού και αισθητικού τους ορίζοντα, της φαντασίας τους, ψυχική και πνευματική καλλιέργεια, εμπλουτισμό του λεξιλογίου τους, κ.α. Διαφέρει από τη Λογοτεχνία κυρίως ως προς το λεξιλόγιο, τη μορφή και το περιεχόμενο. Από την άλλη μεριά, παρουσιάστηκαν και τα οφέλη του θεάτρου για παιδιά κυρίως στον χώρο της εκπαίδευσης. Η θεατρική αγωγή δίνει στα παιδιά την ευκαιρία να συμμετέχουν, να ενεργοποιηθούν και να εκφραστούν. Επιπλέον, τους μαθαίνει να λειτουργούν συλλογικά, ενισχύοντας τον κοινωνικό τους ρόλο. Προετοιμάζει τα παιδιά ώστε να γίνουν ενεργοί πολίτες στην ενήλικη ζωή τους.

Επιπροσθέτως, ο αφηγηματικός λόγος παρουσιάζει πολλές διαφορές σε σχέση με τον θεατρικό. Όπως έχουμε ήδη πει, το αφηγηματικό κείμενο γράφεται για να διαβαστεί ενώ το θεατρικό για να παρασταθεί. Επομένως, ο λόγος του θεατρικού κειμένου θα πρέπει να προκρίνει τη δράση. Τα κύρια χαρακτηριστικά του αφηγηματικού κειμένου (αφήγηση, περιγραφή) στο θεατρικό θα πρέπει να δοθούν μέσα από τον διάλογο και τις σκηνικές οδηγίες. Το αφήγημα είναι ένα ολοκληρωμένο έργο ενώ το δραματικό ολοκληρώνεται μόνο πάνω στην σκηνή.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αθανασόπουλος, Β. (2007). *Σχήματα πλοκής στο μυθιστόρημα και στο δράμα, στο Βιβιλάκης Ιωσήφ* (επιμ.), Στέφανος. Τιμητική προσφορά στον Βάλτερ Πούχγερ. Αθήνα: Ergo.σσ.31-37.

Αλκηστις (2008). *μαύρη αγελάδα- άσπρη αγελάδα, Δραματική Τέχνη στην Εκπαίδευση και Διαπολιτισμικότητα*, Αθήνα: Τόπος.

Αυδή Α, & Χατζηγεωργίου Μ. (2007). *Η τέχνη του δράματος στην εκπαίδευση*, Αθήνα: Μεταίχμιο.

Ackroyd, J. (2004). *Role Reconsidered. A Re- evaluation of the Relationship between Teacher- in- role and Acting*. USA: Trentham Books.

Βαγενάς, Ν. (1994). *Η ειρωνική γλώσσα: Κριτικές μελέτες για τη νεοελληνική γραμματεία*. Αθήνα: Στιγμή.

Βακάλη, Α, Ζωγράφου-Τσαντάκη, Μ.& Κωτόπουλος, Τ. (2013). *Η Δημιουργική Γραφή στο Νηπιαγωγείο*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Επίκεντρο.

Beauchamp, H. (1998). *Τα παιδιά και το δραματικό παιχνίδι εξοικείωση με το θέατρο*, (μτφ. Ελένη Πανίσκα), Αθήνα: Τυπωθήτω.

Γιάκος, Δ. (1987). *Ιστορία της ελληνικής παιδικής λογοτεχνίας από το ΙΘ΄αι. έως σήμερα*, Αθήνα: Παπαδήμας.

Γιάνναρης, Γ. (1995). *Θεατρική Αγωγή και Παιχνίδι*. Αθήνα: Γρηγόρης.

Γραμματάς, Θ. (2011). *Το Θέατρο στο Σχολείο. Μέθοδοι διδασκαλίας και εφαρμογής*, Αθήνα: Διάδραση.

Γραμματάς, Θ. (1997). *Θεατρική παιδεία και επιμόρφωση των εκπαιδευτικών*. Αθήνα: Τυπωθήτω.

- Δελώνης, Α. (1982). *Εισαγωγή στη Μεταπολεμική Ελληνική Παιδική Λογοτεχνία*. Αθήνα: Κέδρος.
- Δερμιτζάκης, Μπ. (2000). *Ελληνική πεζογραφία και δραματουργία*. Αθήνα: Gutenberg.
- Δερμιτζάκης, Μπ. (1998). *Από το μυθιστόρημα στο δράμα: Το “Έως πότε;” του Ν. Καζαντζάκη ως δραματική μεταγραφή των “Κρητικών γάμων” του Σπ. Ζαμπέλιου*, Φιλολογική, τχ.63.σσ.30–33, https://hdermi.blogspot.com/2009/12/blog-post_24.html.
- Δήμου, Ε. (2014). *Από τον αφηγηματικό στον δραματικό λόγο. Θεατρικές διασκευές πεζογραφημάτων από τον δεύτερο μισό του 20^{ου} μέχρι και τις αρχές του 21^{ου} αιώνα*, Διδακτορική Διατριβή, Φιλοσοφική Σχολή τμήμα Φιλολογίας, ΕΚΠΑ.
- Δρομάζος, Στ. (1982). *Αριστοτέλους Ποιητική, εισαγωγή, μετάφραση, σχόλια*. Αθήνα: Κέδρος.
- Κλαδάκη, Μ.(2010). *100 χρόνια παιδικό θέατρο: μια ιστορική αναδρομή του θεάτρου για παιδιά στην Ελλάδα από το 1900 ως το 2000*. Εκπαίδευση και θέατρο, Τεύχος 11, σσ.7-13
- http://theatroedu.gr/Portals/0/main/images/stories/files/Magazine/T11/T11_KladakiGr.pdf?ver=2020-04-06-174405-127
- Eagleton, T. (1996). *Εισαγωγή στη θεωρία της λογοτεχνίας*, (μτφρ. Μιχάλης Μαυρωνάς, εισαγωγή, θεώρηση μετάφρασης: Δημήτρης Τζιόβας). Αθήνα: Οδυσσεύς.
- Faure, G., Lascar, S.,(1994). *Το Θεατρικό Παιχνίδι*, (μτφ. Α. Στρομπούλη), Αθήνα: Gutenberg.
- Fleming, M. (2001). *Teaching Drama in Primary and Secondary Schools. An Integrated Approach*. UK: David Fulton Publishers.

Genette, G. (2017). *Σχήματα III: Ο λόγος της αφήγησης: Δοκίμιο μεθοδολογίας και άλλα κείμενα*, (μτφρ. Μπάμπης Λυκούδης, επιμ. Ερατοσθένης Καψωμένος). Αθήνα: Πατάκη.

Hunt, P. (2001), *Κριτική, Θεωρία και Παιδική Λογοτεχνία* (μτφ. Ε.Σακελλαριάδου- Μ. Κανατσούλη). Αθήνα: Πατάκης.

Lukens, R. J.,Smith J.J.& Coffel, M.C. (2013). *A critical handbook of children's literature*. Boston: Pearson education.

Καλλέργης, Η. (1995). *Προσεγγίσεις στην παιδική λογοτεχνία*. Αθήνα: Καστανιώτης.

Καμπανέλλης, Ι. (1990). *Η πνευματική μου καταγωγή είναι το στρατόπεδο στο Από σκηής και από πλατείας*, Σειρά: *Σκέψη, χρόνος και δημιουργοί*, Αθήνα: Καστανιώτης, σσ. 37 - 54.

Κανατσούλη, Μ. (2002). *Εισαγωγή στη Θεωρία και Κριτική της Παιδικής Λογοτεχνίας*. Θεσσαλονίκη: University Studio Press.

Κατσίκη-Γκίβαλου, Α. (1995). *Το θαυμαστό ταξίδι*. Αθήνα: Πατάκης.

Καρπόζηλου, Μ. (1994). *Το παιδί στην χώρα των βιβλίων.*, Αθήνα: Καστανιώτης.

Καρρά, Ν.(1989). *Θέατρο με παιδιά και για παιδιά. Το παιδικό θέαμα, Εισηγήσεις από Α' Πανελλήνιο Συνέδριο*. σ. 86-87.

Κοντόγιαννη, Α. (2012). *Η Δραματική Τέχνη στην Εκπαίδευση*. Αθήνα: Πεδίο.

Κουρετζής, Λ. (1990). *Το Θέατρο για Παιδιά*. Αθήνα: Έκδοση Καστανιώτη.

Κουρετζής, Λ. (2008). *Το Θεατρικό Παιχνίδι και οι Διαστάσεις του*. Αθήνα: Ταξιδευτής.

Κωτσαλίδου, Δ. (2015). *Το αηδόني με τις δύο πατρίδες*. Κατερίνη: Εκδόσεις «Μάτι».

Mac Dowell, M. (1973), *Fiction for children and adults: some essential differences*, Children's Literature in Education, 10, στο *Writers, Critics and Children*, επιμ. Fox κ.ά.: 141-142.

Μουλλάς, Π., Ζάννας, Π. (1984). *Οι μεταμορφώσεις του αφηγητή*, Τετράδια Εργασίας 7, Αθήνα: Κέντρο Νεοελληνικών Ερευνών. σσ. 55 - 84.

Μπακονικόλα-Γεωργοπούλου, Χ. (1998). *Η Τέχνη του Θεάτρου*. Αθήνα: Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς.

Μπακανικόλα, Χ. (2002). *Η θεατρική σχολική δημιουργία* (Β' τεύχος). Αθήνα: Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς και Τμήμα Θεατρικών Σπουδών Πανεπιστημίου Αθηνών.

Neelands, J. (1998). *Structuring Drama Work, a handbook of available forms in theatre and drama* (edited Tony Goode), United Kingdom: Cambridge University Press.

Παπανδρέου, Ν. (2007). *Περί θεάτρου*, Θεσσαλονίκη: University Press Studio.

Παπανικολάου, Ρ & Τσιλιμένη, Τ. (1992). *Η παιδική λογοτεχνία στο νηπιαγωγείο. Θεωρία και πράξη*. Αθήνα: Καστανιώτης.

Παπαντωνάκης, Γ. (2003). *Εισαγωγή στην Παιδική λογοτεχνία. Θεωρία και Πράξη*. Σημειώσεις Μαθήματος, Εκδόσεις: Παν. Αιγαίου.

Πέτροβιτς-Ανδρουτσοπούλου, Λ. (1990): *Η παιδική λογοτεχνία στην εποχή μας*. Αθήνα: Καστανιώτης.

Σαμαρά, Ζ. (2007). Ανα - τροπή: Η φωνή του συγγραφέα στο θεατρικό κείμενο στο Βιβλιάκης Ιωσήφ (επιμ.), Στέφανος. Τιμητική προσφορά στον Βάλτερ Πούλνερ. Αθήνα :Ergo. σσ. 1053 - 1061.

Σέξτου, Π. (2005). *Θεατρο-παιδαγωγικά προγράμματα στα σχολεία. Για εκπαιδευτικούς, ηθοποιούς, θεατρολόγους, και παιδαγωγούς-εμφυχωτές*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Slavin, E. (2007). *Εκπαιδευτική Ψυχολογία. Θεωρία και Πράξη* (μτφρ. Ε. Εκκεκάκη). Αθήνα: Μεταίχμιο.

Temple, K. M., & Lopez, M. (2009). *Blue eyes, brown eyes, cornrows, and curls: Building on books to explore physical diversity with preschool children. Dimensions of Early Childhood, 37(1), 23-30.*

Τριβιζάς, Ευγ. (2015). *Ο χιονάνθρωπος και το κορίτσι*. Αθήνα: Κέδρος.

Τριβιζάς, Ευγ. (1995). *Το μεγάλο ταξίδι του Τουρτούρι*. Αθήνα: Καστανιώτης.

Tucker, N. (1976), *Suitable for Children? Controversies in children's literature*. London: Sussex University Press.

Φλωρά, Α. (2011). *Η συμβολή της λογοτεχνίας στη γλωσσική ανάπτυξη του παιδιού*
Διαθέσιμο στο http://www.pasyvn.gr/el/thematikes-enotites/goneis/paidagogika/236-τελευταία_πρόσβαση_23/12/2021

Wagner, B.J. (1998). *Educational Drama and Language Arts. What research Shows*. Portsmouth: Heinemann.

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

<https://www.paidikotheatrotopi.gr/%CF%83%CF%87%CE%BF%CE%BB%CE%B5%CE%AF%CE%B1> (15/10/2022)

<https://mikrosvorras.gr/arxeio/> (15/10/2022)

<https://www.n-t.gr/el/youngstage/repertory> (16/10/2022)

<https://www.ntng.gr/default.aspx?lang=el-GR&page=28> (15/10/2022)

<https://www.mikrosnotos.gr/parastaseis/archive/> (15/10/2022)